

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ
НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА
БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ ІМЕНІ
В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

**КАЛЕНДАР
ЗНАМЕННИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ
У ГАЛУЗІ ОСВІТИ І
ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ НА
2020 РІК**

Київ – 2019

Рекомендовано до друку бібліотечною радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського

Упорядники:

Пономаренко Л. О., канд. наук із соціальних комунікацій, завідувач відділу науково-документного забезпечення, соціокультурної діяльності та міжнародних зв'язків ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Шолохова Н. Є., провідний бібліотекар відділу науково-документного забезпечення, соціокультурної діяльності та міжнародних зв'язків ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Науковий редактор

Березівська Л. Д., д-р. пед. наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Відповідальна за випуск

Страйгородська Л. І., канд. іст. наук, заступник директора з науково-інформаційної та бібліотечної роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського.

Літературний редактор

Василенко Н. М., провід. редактор відділу наукової реферативної та аналітичної інформації у сфері освіти ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Календар знаменних і пам'ятних дат у галузі освіти і педагогічної науки на 2020 рік / НАПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; [упоряд.: Пономаренко Л. О., Шолохова Н. Є. ; наук. ред. Березівська Л. Д. ; відп. за вип. Страйгородська Л. І. ; літ. ред. Н. М. Василенко]. – Київ, 2019. – 218 с.

Видання містить інформацію про пам'ятні події та дати з історії світової й вітчизняної освіти, педагогіки, психології та інших суміжних наук. Посібник адресовано педагогічним і науково-педагогічним працівникам, студентам, бібліотекарям освітянських книгозбірень, широкому загалу читачів.

© Державна науково-педагогічна бібліотека України імені
В. О. Сухомлинського, 2019.

ЗМІСТ	
ВІД УПОРЯДНИКІВ.....	4
I. ВИЗНАЧНІ ДАТИ РОКУ.....	9
Ювілеї видатних особистостей.....	10
Цього року відзначається.....	26
Ювілейні дати опублікування книжок видатного українського педагога В. О. Сухомлинського.....	31
II. ВИЗНАЧНІ Й ПАМ'ЯТНІ ДАТИ ЗА МІСЯЦЯМИ.....	32
СІЧЕНЬ.....	32
ЛЮТИЙ.....	48
БЕРЕЗЕНЬ.....	61
КВІТЕНЬ.....	77
ТРАВЕНЬ.....	92
ЧЕРВЕНЬ.....	104
ЛИПЕНЬ.....	114
СЕРПЕНЬ.....	123
ВЕРЕСЕНЬ.....	133
ЖОВТЕНЬ.....	149
ЛИСТОПАД.....	166
ГРУДЕНЬ.....	181
III. Науковці НАПН України – ювіляри 2020 року.....	192
Січень	192
Лютий	194
Березень.....	194
Квітень	196
Травень	196
Червень	197
Липень	197
Серпень	199
Вересень	200
Жовтень	200
Листопад	201
Грудень	203
Список скорочень	204
Іменний покажчик	206

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Головною метою діяльності Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) НАПН України є проведення наукових досліджень із питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства й біографістики, історії освіти; науково-інформаційне забезпечення інноваційного розвитку національної освіти; упровадження досягнень науки, кращого досвіду в практику роботи закладів освіти та їх структурних підрозділів – бібліотек; науково-методичне забезпечення мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, а також сприяння підвищенню професійного, духовного й культурного рівня педагогічних і науково-педагогічних, наукових працівників, здобувачів освіти та інших категорій користувачів.

В умовах збільшення обсягів інформації діяльність ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як галузевого інформаційного центру спрямована на вдосконалення науково-інформаційного супроводу освіти, педагогіки, психології та освітню практику шляхом трансформації в інформаційний центр, що має потужні бази даних, надає вільний і необмежений доступ до світових інформаційних мереж і банків даних.

На основі широкого застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій бібліотека здійснює розвиток системи науково-інформаційного забезпечення освіти, педагогіки, психології в умовах глобальних інформаційних впливів, загальнодержавних та галузевих наукових програм і проектів, що реалізуються установами НАПН України, шляхом упровадження сучасних бібліотечно-інформаційних продуктів і послуг. Зокрема, готує інформаційні бюлетені, тематичні списки із актуальних питань педагогіки та психології, галузеві тематичні й персональні бібліографічні посібники, книжкові виставки як у традиційній, так і в електронній формі. Електронні ресурси, що містять матеріали з актуальних питань педагогіки й психології, у тому числі й вторинну продукцію, доступні користувачам на вебпорталі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського (<http://www.dnpb.gov.ua>). На порталі представлено:

- електронний каталог;
- бібліографічні списки (каталоги) до книжкових виставок, присвячені ювілейним датам та актуальним питанням у галузі педагогічної науки й освіти;
- бібліографічні посібники бібліотеки;
- інформаційно-бібліографічні ресурси «Видатні педагоги України та світу», «Педагоги-новатори України», «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці й документознавці України та світу»;

- бібліографічні ресурси, підготовлені освітянськими бібліотеками МОН України та НАПН України;

- галузеву реферативну базу даних;
- інформаційно-аналітичну продукцію.

Серед вторинної продукції, що готує колектив ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, особливе місце посідає «Календар знаменних і пам'ятних дат у галузі освіти і педагогічної науки». Метою календаря є висвітлення визначних дат з історії національної і зарубіжної освіти, педагогіки, психології та філософії шляхом подання хронологічного переліку. Упорядковуючи календар, укладачі врахували зміни, що відбулися в освіті України в процесі її реформування та реалізації проекту «Нова українська школа», зокрема нові навчальні програми для закладів загальної середньої освіти України. «Календар знаменних і пам'ятних дат у галузі освіти і педагогічної науки на 2020 рік» має три розділи.

У першому розділі «*Визначні дати року*» ювілеї знаменних подій і особистостей подано без точних дат (числа й місяця), які з певних причин не встановлено (незалежно від укладачів). Виокремлено також ювілейні дати виходу друком книжок видатного українського педагога В. О. Сухомлинського (1918–1970), ім'я якого присвоєно бібліотеці в 2003 році.

Другий розділ *«Визначні й пам'ятні дати за місяцями»* містить ювілейні дати народження видатних учених із різних галузей науки, письменників, літературознавців, бібліотекознавців, основні міжнародні, державні та церковні свята, пам'ятні дати історичних громадсько-політичних подій.

У третьому розділі *«Науковці НАПН України – ювіляри 2020 року»*, крім ювілейних дат провідних українських учених і науковців НАПН України, подано також дати ювілярів іноземних членів академії.

Видання стане в пригоді педагогічним, науковим і науково-педагогічним працівникам, студентам, бібліотекарям освітянських книгозбірень, зокрема в плануванні роботи, пошуку компетентної інформації про ту чи ту подію або особистість.

У календарі вміщено інформацію про близько **600** подій і визначних дат, у тому числі понад **350** присвячено персоналіям. Допоміжний апарат календаря складається з іменного покажчика, списку скорочень. Дати народження ювілярів-науковців НАПН України в іменному покажчику подано в квадратних дужках [].

Відгуки й пропозиції щодо видання надсилайте на адресу:

ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського

вул. М. Берлинського, 9
м. Київ–60
04060
тел.: 467-22-14
e-mail: dnpb@i.ua

I. ВИЗНАЧНІ ДАТИ РОКУ

2019–2028 рр. оголошено Генеральною Асамблеєю ООН (2017) Десятиріччям науки про океан в інтересах сталого розвитку.

2018–2028 рр. оголошено Генеральною Асамблеєю ООН (2017) третім Десятиріччям Організації Об'єднаних Націй по боротьбі з бідністю.

2018–2028 рр. оголошено Генеральною Асамблеєю ООН (2016) Десятиріччям дій «Вода для сталого розвитку».

2018–2027 рр. оголошено Генеральною Асамблеєю ООН (2017) Десятиріччям сімейних фермерських господарств.

2016–2025 рр. оголошено Генеральною Асамблеєю ООН (2016) Десятиріччям дій Організації Об'єднаних Націй з проблем харчування.

2014–2024 рр. оголошено Генеральною Асамблеєю ООН (2012) Десятиріччям сталої енергетики для всіх.

2013–2022 рр. оголошено Генеральною Асамблеєю ООН (2012) Десятиріччям зближення культур.

2020 р. оголошено Генеральною Асамблеєю ООН (2018) Міжнародним роком охорони здоров'я рослин.

2018–2027 рр. оголошено Президентом України (2018) Десятиріччям української мови.

Ювілеї видатних особистостей:

– **2660 років** від народження **Фалеса Мілетського** (640–548 до н.е.).

Давньогрецький філософ, математик, військовий інженер, політичний діяч, основоположник грецької державності науки і культури, засновник грецької математики, перший грецький фізик та астроном. Автор праць «Про засади», «Про сонцестояння», «Про рівнодію», «Морська астрологія».

– **2490 років** від народження **Демокрита** (460–370 до н.е.).

Давньогрецький філософ, математик, один з основоположників атомістики (вчення про атоми та пустоту як першопочатки буття). Автор праць «Великий діакосмос (світоустрій)», «Про почуття», «Про планети», «Про розум», «Опис полюсів», «Землеробство».

– **2345 років** від народження **Евкліда** (бл. 325–265 до н.е.).

Старогрецький математик, основоположник математики. Автор праці «Початки» («Елементи»), яка складається із серії книжок, що містять систематизований виклад геометрії, а також праць з оптики, астрономії, музики, педагогічної праці «Про хибні висновки» (у математиці).

– **1975 років** від народження **Плутарха** (45–127).

Давньогрецький письменник, історик, філософ, громадський діяч. Автор твору «Порівняльні життєписи», збірки філософських праць «Моралії».

– **1920 років** від народження **Клавдія Птолемея** (бл. 100–178).

Давньогрецький математик, астроном, географ, астролог. Автор трактату «Велика математична побудова астрономії» («Альмагест»), праць «Географія», «Тетрабіблос» («Чотирикнижжя») «Гармоніки», «Оптика».

– **1205 років** від народження **Мефодія Солунського** (Моравського; бл. 815–885).

Слов'янський просвітитель, святий рівноапостольний, місіонер, архієпископ Великої Моравії, засновник разом із братом Кирилом (827–869) слов'янської абетки.

– **1040 років** від народження **Ібн Сіні** (латиніз. Авіценна, 980–1037).

Перський (іранський) лікар, філософ, природознавець, математик, поет, літературознавець, державний і політичний діяч. Автор праць «Канон лікарської науки» («Канони медицини» у 5 т.), «Книга зцілення», «Книга знань», «Книга настанов й зауважень», «Про мистецтво поезії» та ін.

– **965 років** від народження **Нестора Літописця** (бл. 1055–бл. 1113).

Давньоруський літописець, мислитель, письменник-агіограф, чернець Києво-Печерської лаври, основоположник історіографії. Автор літопису «Повість минулих літ», церковно-історичних творів «Житіє Феодосія, ігумена Печерського», «Житія Бориса і Гліба».

– **890 років** від народження **Кирила Туровського** (1130–1182).

Давньоруський письменник, церковний діяч, єпископ Туровський. Автор ораторської прози, повчань, послань, притч, канонів, зокрема, «Притчі про душу та про тіло», «Притчі про сліпця і хромця», «Сказання про чернецький чин», «Слова» (8 слів-проповідей) та ін.

– **795 років** від народження **Томи Аквінського** (1225–1274).

Італійський філософ, теолог, монах-домініканець, засновник універсальної філософсько-теологічної системи – томізму. Автор праць «Про буття і сутність», «Про істину», «Сума теології», «Про вічність світу» та ін. У 1992 р. в Києві відкрито Коледж католицької теології (нині – Вищий інститут релігійних наук) – філію Папського університету св. Томи Аквінського.

– **690 років** від народження **Кипріяна Київського** (Цамблак ; бл. 1330–1406).

Болгарський і український письменник, редактор, перекладач, церковний і культурний діяч, митрополит Київський і всієї Русі, реформатор слов'янської писемності. Автор творів «Житіє митрополита Петра», «Повість про Михаїла-Митяя» та ін.

– **620 років** від дня народження **Йоганна Гутенберга** (нар. між 1397 та 1400 рр. – 1468).

Німецький механік, винахідник ювелір, гравер, перший книгодрукар Європи, розробник технічних основ друкарства, конструктор друкарського верстата, засновник першої друкарні. Видавець Біблії, «Католікону» (латинська граматика з етимологічним

словником), «Псалтиря», «Латинської граматики», «Севільської книги».

– **570 років** від народження **Юрія Дрогобича** (справж. – Юрій Михайлович Донат-Котермак; бл. 1450–1494).

Український мислитель-гуманіст, астроном, астролог, педагог, видавець, доктор медицини і філософії, ректор Болонського університету медицини й вільних мистецтв, професор Ягеллонського університету в Кракові. Автор астрологічних трактатів, зокрема, книжки «Прогностична оцінка поточного 1483 року», в якій викладено наукові знання з філософії, астрономії, метеорології, географії.

– **550 років** від народження **Максима Грека** (справж. – Михайл Триволіс; 1470–1556).

Грецький богослов, письменник, філолог, перекладач, бібліограф, просвітитель, чернець. Автор праць «Про користь граматики», «Бесіда розуму з душею», «Сказання про поділ Перської держави», «Про Платона філософа» та ін.

– **550 років** від народження **Павла Русина** (бл. 1470–1517).

Український і польський культурно-освітній діяч, філософ, поет, засновник власної поетичної школи, викладач Краківського університету. Автор творів «Похвала поезії», «Елегія на честь Йоанна Вислоцького», «Промовляє книга» та ін.

– **510 років** від народження **Івана Федорова** (ін. – Федоровича; бл. 1510–1583).

Український друкар, освітній діяч, засновник книгодрукування та розвитку книжкової гравюри в Україні, організатор друкарень у Львові, Острозі. Видавець перших друкованих книг, зокрема, «Апостола», «Часослова» (навчальна книга), «Псалтиря», «Азбуки» («Букваря»), Острозької Біблії, «Хронології» тощо.

– **480 років** від народження **Франсуа Віста** (1540–1603).

Французький математик, криптограф, адвокат, за фахом правник, основоположник символічної алгебри. Автор праць «Введення в аналітичне мистецтво», «Доповнення до геометрії».

– **470 років** від народження **Івана Вишенського** (бл. 1550–бл. 1621).

Український філософ, просвітитель, письменник-полеміст, сатирик, прихильник старослов'янської мови, шанувальник «простої» староукраїнської народної мови, представник містико-аскетичного напрямку в українській філософській думці, діяльність якого пов'язана з Острозьким літературно-науковим гуртком та Львівським братством. Автор збірника «Книжка» («Писання до утеклих від православної віри єпископам», «Писання до всіх, в лядській землі живущих», «Про єретиків» та ін.), а також творів «Короткословна відповідь Феодула...Петру Скарзі», «Послання Домнікії», «Послання львівському братству».

– **460 років** від народження **Памва Беринди** (бл. 1560–1632).

Український мовознавець, лексикограф, письменник, педагог, перекладач, редактор, друкар, гравер, викладач Львівської й Київської братських шкіл, один із видатних діячів ученого гуртка друкарні Києво-Печерської лаври, архітипограф (завідувач) Києво-Печерської друкарні. Укладач і видавець тлумачного словника «Лексикон словенороський та імен тлумачення», в якому значна частина статей пов'язана з питаннями виховання, освіти й навчання дітей; словник відіграв вагому роль у розвитку української, білоруської, польської та румунської лексикографії, автор збірки віршів «На Різдво Господа Бога ...», передмов до «Номо канона» і «Анфологіона», післямови до «Тріодіона».

– **450 років** від народження **Стефана Івановича Зизанія** (справж. – Кукіль; бл. 1570–1621).

Український і білоруський релігійний та культурно-освітній діяч, письменник-полеміст, мислитель, педагог-просвітитель, слов'янський гуманіст, один із ідеологів суспільно-політичної діяльності братств, учитель і проповідник Львівського й Віленського братств (у проповідях засуджував єзуїтів і православних владик, схильних до унії, за що його було засуджено й відлучено від церкви); старший брат Лаврентія Зизанія. Автор трактату «Переказ про православну віру», полемічних творів «Катехізис», «Про знамення Хресне», «Оповідь святого Кирила...» та ін.

– **445 років** від народження **Єлизавети (Галшки) Василівни Гулевичівни** (1575, ін. 1577–1642).

Українська шляхтичка, меценатка, культурна діячка, одна із засновниць Київського братства,

Богоявленського монастиря і при ньому школи – предтечі Києво-Могилянської академії (у 1615 р. свою садибу із землею в Києві на Подолі відписала для заснування монастиря та школи для дітей шляхти і міщан), меценатка Луцького братства (у 1641 р. заповіла своє майно Луцькій братській школі та Хрестовоздвиженській церкві, де й була похована).

– **435 років** від народження **Захарії Копистенського** (бл. 1585–1627).

Український просвітитель, письменник-полеміст, перекладач, видавець, редактор, громадсько-культурний і церковний діяч, один із засновників Київської братської школи, архімандрит Києво-Печерської лаври, засновник «шпиталю для малозабезпечених». Автор праць «Книга про віру єдину», «Книга про правдиву єдність православних християн», полемічно-публіцистичного твору «Палінодій, або Книга оборони католицької святої апостольської східної Церкви», співавтор перекладу з грецької мови «Часослова».

– **420 років** від народження **Гійома Левассера де Боплана** (1600–1673).

Французький військовий інженер, картограф, архітектор, науковий діяч у галузі географії, астрономії, учасник відбудови Кодака, реконструкцій фортець та укріплень у Барі, Бродах, Кременчуці та ін. (майже 17 років перебував в Україні), засновник нових міст і слобід в українських степах. Автор першої оглядової карти України, Генеральної та Спеціальної карт українських земель, карти Дніпра, праці «Опис України, кількох провінцій королівства Польського, що тягнуться

від кордонів Московії до границь Трансільванії, разом з їхніми звичаями, способом життя й ведення воєн» (1651).

– **420 років** від народження **Інокентія Гізеля** (бл. 1600–1683).

Український учений, педагог, письменник, історик, видавець, культурно-освітній діяч, полеміст, ректор Києво-Могилянського колегіуму, архімандрит Києво-Печерської лаври й управитель Лаврської друкарні. Автор філософських курсів «Діалектика і логіка», «Твір про всю філософію», дидактичного твору «Мир з богом людини» – посібника для духовенства, видавець «Синописиса...» – першого систематизованого посібника з історії України, «Києво-Печерського патерика», «Букваря», навчальних посібників для вивчення польської та латинської мов.

– **420 років** від народження **Стефана Адама Косова** (у чернецтві Сильвестр; бл. 1600–1657).

Український церковний діяч, педагог, письменник, філософ, викладач Віленської та Львівської братських шкіл, префект і викладач риторики й філософії Київського колегіуму, єпископ Мстиславський і Могильовський. Автор творів «Екзегезис ...» (про зміст освіти й навчання), «Патерик, або Житіє святих печерських», богословського твору «Дидаскалія...», а також низки полемічних і публіцистичних праць, віршів, листів, грамот, універсалів тощо.

– **400 років** від народження **Луки (Лазаря) Барановича** (1620–1693).

Український просвітитель, поет, видавець, церковний, культурно-освітній та громадський діяч, організатор шкіл, викладач піїтики та риторики, професор філософії й богослов'я, ректор Києво-Могилянської колегії, єпископ, пізніше архієпископ Чернігівський, керівник гуртка вчених і письменників «Чернігівські Афіни». Автор «Слів», панегіриків, полемічних трактатів українською, польською та латинською мовами, зокрема, збірок проповідей «Меч духовний», «Труби словес проповідних», збірки віршів «Аполлонова лютня», трактату «Нова міра старої віри».

– **400 років** від народження **Іоанікія Галятовського** (бл. 1620–1688).

Український педагог, просвітитель, письменник-полеміст, агіограф, публіцист, церковний і громадський діяч, професор риторики й ректор Києво-Могилянського колегіуму, архімандрит Єлецького монастиря в Чернігові. Автор творів навчального характеру для педагогів та учнів, зокрема, «Ключ розуміння», «Наука або способ зложення казання», «Небо нове ...», теолого-публіцистичних трактатів польською мовою «Лебідь» та «Алькоран», українською мовою – «Розмова Білоцерківська», «Стара церква», «Фундаменти».

– **395 років** від народження **Марусі Чурай** (справж. – Марія Гордіївна Чурай, Чураївна; 1625–1653).

Українська народна співачка, поетеса. Автор понад 20 пісень, зокрема, «Ой, не ходи, Грицю», «За світ встали козаченьки», «Віють вітри, віють буйні», «На

городі верба рясна», «В кінці греблі шумлять верби». До образу Марусі Чурай зверталися українські поети, письменники Л. Боровиковський, В. Самійленко, Л. Костенко, В. Чемерис та ін.

– **360 років** від народження **Даніеля Дефо** (бл. 1660–1731).

Англійський письменник, публіцист, один із основоположників англійського та європейського реалістичного роману епохи Просвітництва. Автор статей, віршованої сатири, пригодницьких романів «Молль Флендерс», «Роксана», «Капітан Сінглтон», «Життя й незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо».

– **350 років** від народження **Самійла Васильовича Величка** (1670–1728).

Український історик, письменник, козацький літописець, старший канцелярист Генеральної військової канцелярії, домашній учитель. Автор першого систематичного викладу історії української козацької держави – фундаментального трактату «Літопис подій у Південно-Західній Росії в XVII столітті» (у 4 т.).

– **305 років** від народження **Етьєна Боно де Кондильяка** (1715–1780).

Французький філософ, психолог, член Берлінської академії наук й Французької академії, вихователь онука Людовика XV, один з основоположників асоціативної психології. Автор праць «Досвід про походження людських знань», «Трактат про системи», «Трактат про

відчуття», «Логіка», «Мова числень», «Курс занять з навчання принца Пармського» (у 16 т.).

– **295 років** від народження **Ігнатія Максимовича** (1725–1793).

Український поет, церковний й освітній діяч, викладач Києво-Могилянської академії, ігумен Нехворощанського Успенського монастиря. Автор «Оди на перший день травня 1761 р.», яка присвячена традиційним травневим святкам у Київської академії.

– **295 років** від народження **Григорія Андрійовича Полетики** (1725–1784).

Український історик, письменник, педагог, громадський, культурний і політичний діяч, перекладач із латинської й німецької мов Петербурзької академії наук і Найсвятішого Синоду, головний інспектор Морського шляхетного корпусу. Автор праць «Заперечення ухвали Малоросійської колегії пану депутату Д. Наталіну», «Історична звістка, на якій основі Мала Росія була під час польського володіння поділена і форми її управління», «Збірник прав і привілеїв малоросійського шляхетства».

– **250 років** від народження **Івана Семеновича Орлая** (1770–1829).

Український лікар, педагог, організатор освіти, письменник, доктор медицини й хірургії Дерптського університету, доктор філософії та магістр словесних наук Кенігсберзького університету, учений секретар Державної медичної колегії, член Імператорської академії наук та зарубіжних наукових товариств, директор Ніжинської гімназії вищих наук,

Рішельєвського ліцею в Одесі. Автор праць «Історія про карпато-росів», «Про південно-західну Русь», статті «Про необхідність навчатися переважно рідній мові і щось про навчання мовам іноземним».

– **240 років** від народження **Василя Трохимовича Наріжного** (1780–1825).

Український письменник, етнограф. Автор поезій, присвячених давньоруській історії, збірки повістей «Словенські вечори», романів із життя України, її історії й культури, зокрема, «Арістіон», «Бурсак», «Два Івани», «Гаркуша».

– **225 років** від народження **Петара Берона** (1795–1871).

Болгарський просвітител, письменник, педагог. Автор праць із фізики, математики, хімії, астрономії, першого світського букваря, прихильник белл-ланкастерської системи взаємного й звукового методу навчання, розвитку жіночої освіти, засновник шкіл у багатьох містах країни.

– **225 років** від народження **Івана Григоровича Озаркевича** (1795–1854).

Український письменник, церковний і культурно-освітній діяч Галичини, перекладач, художник, організатор театральної справи, співзасновник Коломийського театру, дід Н. І. Кобринської – української письменниці, організаторки жіночого руху. Автор драматичних творів «Дари предків», «Розвіда» та ін.

– **185 років** від народження **Петра Савича Єфименка** (1835–1908).

Український історик, етнограф, фольклорист, бібліограф, один із організаторів таємного студентського товариства в Харкові, чоловік О. Я. Єфименко – українського історика, етнографа, першої жінки, що здобула ступінь доктора історії. Автор праць «Пам'ятки української народної словесності», «Збірник малоросійських заповіть», укладач і редактор «Харківського календаря» та літературно-наукового додатку до нього «Харківський збірник», «Щоденника народних свят Харківської губернії», «Бібліографічного покажчика праць П. П. Чубинського».

– **185 років** від народження **Каленика Васильовича Шейковського** (1835–1903).

Український мовознавець, лексикограф, етнограф, педагог, видавець, один із організаторів недільних шкіл, учитель Подільської недільної школи у Києві. Автор праць «Про фонетичні властивості південноруської мови», «Досвід південноруського словника», «Побут подолян», статті «Про Київські недільні школи», підручника для недільних шкіл у двох частинах – «Домашня наука. Перші початки» і «Домашня наука. Вищі початки».

– **180 років** від народження **Омеляна Йосиповича Партицького** (1840–1895).

Український мовознавець, етнограф, історик, педагог, громадський діяч, викладач української мови Тернопільської гімназії, Академічної гімназії у Львові, професор Львівської учительської семінарії, редактор часописів «Письмо з «Просвіти», «Зоря: письмо

літературно-наукове для руських родин», «Газета шкільна», один із керівників Львівської «Просвіти». Автор праць «Скандінавщина в давній Русі», «Старинна історія Галичини», статті «Гадки про виховання домашнє», першого німецько-українського словника, укладач серії «Читаночка для сільських людей» – своєрідних підручників для школи, а також підручників «Руська читанка для нижчих класів середніх шкіл», «Граматика мови руської для вжитку в школах народних», «Руська читанка для третього класу шкіл народних», «Руський буквар для шкіл народних».

– **175 років** від народження **Омеляна Михайловича Савицького** (1845–1921).

Український педагог, громадський діяч, доктор філософії, викладач математики й фізики в гімназіях Львова й Тернополя, засновник української фізико-математичної термінології. Автор перших у Галичині підручників із математики й фізики для середніх шкіл та гімназій написаних українською мовою, зокрема, «Арифметика й алгебра», «Геометрія», «Наука геометрії», «Підручник з фізики» та ін.

– **145 років** від народження **Степана Андрійовича Ананьїна** (1875, ін. 1874–1942).

Український педагог, психолог, перекладач, професор Київського університету Св. Володимира (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченка), декан факультету професійної освіти, керівник науково-дослідної кафедри педології Київського інституту народної освіти (нині – Національний педагогічний університет імені

М. П. Драгоманова), декан педагогічного факультету Київської консерваторії (нині – Національна музична академія), реформатор класно-урочної системи навчання загальної середньої та вищої шкіл. Автор праць «Нарис з педагогіки середньої школи», «Інтерес у вченні сучасної психології та педагогіки», «Педологія», «Естетичне виховання», «Трудове виховання, його минуле і сучасне», «Історія педагогічних течій», упорядник (у співавторстві) «Педагогічного словника-довідника».

– **145 років** від народження **Івана Вороньківського** (справж. – Коновал Іван Омелянович; 1875–1925).

Український письменник, педагог, фольклорист, громадський діяч, учитель с. Вороньків Полтавської губернії (нині – Бориспільський район Київської області), керівник шкільного хору, голова чернігівської «Просвіти», секретар «Земського збірника Чернігівської губернії», брав участь у роботі Чернігівської губернської вченої архівної комісії. Автор поетичних збірок «Зіронька», «Вірші», п'єси «Без допомоги», статті «До питання про збереження пам'яток народної творчості».

– **135 років** від народження **Юліана Балицького** (1885–1916).

Український культурно-освітній діяч Галичини, штатний редактор Львівського товариства «Просвіта» (м. Львів), редактор часопису «Письмо з «Просвіти».

– **135 років** від народження **Антоніни Іванівни Гендрихівської** (1885–?).

Український педагог, учитель початкових міських шкіл Харкова, завідувач школи для розумово відсталих дітей, інструктор дошкільних установ, ініціатор створення дитячих майданчиків, прихильник політехнізації виховання, член Харківського педагогічного товариства, науковий співробітник, професор УНДПУ, завідувач кафедри соціального виховання ХІНО, заступник голови науково-педагогічного комітету Головсоцвиху. Автор статей «Школа і дошкільництво», «За поворот у дошкільній роботі», «Літні дитячі майдани», «Керівництво з соціального виховання» (1, 2 вип.).

– **135 років** від народження **Михайла Коцюби** (1885–1935).

Український культурно-освітній діяч, педагог, видавець, організатор економічного кооперативного руху, доктор філософії й медицини, професор сільського господарства і гігієни Державної чоловічої учительської семінарії у Станіславі (нині – Івано-Франківськ) та Львові, засновник і директор жіночої семінарії з українською мовою навчання. Крайовий шкільний інспектор в учительських семінаріях і народних школах, член комісії з оцінювання книжок, підручників й наукової літератури для шкіл з українською мовою навчання, видавець журналу «Економіст», голова товариств «Сільський господар», «Українська бесіда», «Просвіта» (Станіславської філії), почесний член Українського педагогічного товариства у Львові.

Цього року відзначається:

– **850 років** від написання (1170) «Пісні про Роланда» – пам'ятки французького героїчного епосу XII ст.

– **835 років** від написання (1185–1187) «Слова о полку Ігоревім» – найдавнішої пам'ятки давньоукраїнської літератури часів Київської Русі. Автор невідомий. Уперше твір вийшов друком у 1800 р.

– **820 років** від написання (1200) «Пісні про Нібелунгів» – пам'ятки німецького героїчного епосу, в основу якого покладено давні німецькі міфи й перекази про знищення гунами держави бургундів (нібелунгів).

– **805 років** від заснування (1215) Паризького університету – одного з перших у Європі. У 1970 р. Університет (Сорбонна) реорганізовано в 13 університетів. Чотири університети та міжуніверситетська бібліотека розташовані в історичних будівлях Сорбонни, інші – в різних кварталах французької столиці.

– **785 років** від написання (бл. 1235–1238) «Слова про погибель Руської землі», пам'ятки давньоруської писемності, що відтворює боротьбу з монголо-татарськими нападниками.

– **570 років** від заснування (1450) Барселонського університету (Іспанія) – одного з найстаріших університетів на південному заході Європи. Сьогодні університет належить до найбільш впливових європейських академічних і науково-дослідних центрів. На 20 факультетах і в 2 університетських школах навчаються 75 тис. студентів.

– **405 років** від заснування (1615) Києво-Печерської друкарні – культурно-освітнього осередку й провідного центру друкарства в Україні (XVII–XVIII ст.), фундатором якої був архімандрит Єлисей Плетенецький. Друкарня діяла до 1918 р. Із 1972 р. у цьому приміщенні розташований Музей книги і друкарства України, у якому зібрано близько 56 тисяч експонатів, що висвітлюють історію української книги та книжкової справи від часів Київської Русі й до наших днів.

– **345 років** від заснування (1675) у Новгороді-Сіверському Чернігівської друкарні, фундатором якої був Лазар Баранович – церковний і культурний діяч, архієпископ, ректор Києво-Могилянської колегії. У 1679 р. її переведено до Чернігова.

– **320 років** від заснування (1700) Чернігівського колегіуму (на зразок Києво-Могилянського), одного з найдавніших навчальних закладів на Лівобережній Україні, фундатором якого був педагог, письменник і державний діяч Іоанн Максимович (1651–1715). У 1776 р. заклад реорганізовано на духовну семінарію, яка проіснувала до 1917 р.

– **260 років** від написання (1760) проєкту про заснування Батуринського університету, автором якого був останній гетьман Лівобережної України Кирило Розумовський (1728–1803). Проєкт залишився нереалізованим, але має певну історичну цінність як спроба створення першої вищої світської школи в Україні.

– **215 років** від заснування (1805) у Чернігові однієї з перших в Україні чоловічої гімназії.

– **185 років** від виходу (1835) «Калевали» – карело-фінського народного епосу (звід епічних весільних, заклиналих текстів на основі карельських, фінських, іжорських рун (50 рун), укладачем і видавцем якого був фінський фольклорист Е. Леннрот.

– **180 років** від виходу (1840) першої збірки поезій Т. Г. Шевченка «Кобзар», яка відкрила новий етап у розвитку української літератури. До видання ввійшло 8 поезій.

– **170 років** від написання (1850) першої педагогічної праці М. І. Пирогова (1810–1881) «Питання життя» (опублікована в 1856 р.), в якій розкрито основні педагогічні ідеї вченого, погляди на завдання освіти у вихованні й навчанні молодого покоління.

– **155 років** від виходу (1865) газети для вчителів і домашнього виховання «Школа» (Львів), додатка до газети «Письмо до громадян», видавцем і редактором якого був Северин Шехович.

– **155 років** від виходу (1865) «Короткого букваря» Михайла Максимовича (1804–1873), українського вченого-енциклопедиста, педагога, першого ректора Київського університету.

– **145 років** від виходу (1875) «Газети шкільної» (Львів, 1875–1879), яка висвітлювала педагогічно-дидактичні питання освітянської галузі, педагогічної газети «Народна школа» (Коломия), що порушувала питання виховання та навчання школярів, зв'язку школи й сім'ї, поліпшення шкільної справи тощо.

– **145 років** від заснування (1875) художником-педагогом М. Мурашком (1844–1909) Київської рисувальної школи – приватного навчального закладу, однієї з перших художніх шкіл в Україні.

– **130 років** від виходу (1890) педагогічного журналу «Професійна школа» (Київ, 1890–1892).

– **95 років** від виходу (1925, Львів) фундаментальної монографії І. І. Огієнка «Історія українського друкарства (XV–XVIII ст.)» та підручника для вивчення української літературної мови «Чистота і правильність української мови : популярний курс з історичним освітленням».

– **95 років** від заснування (1925) Міжнародного бюро освіти (МБО) в Женеві як приватної організації при Інституті педагогічних наук імені Ж.-Ж. Руссо, з 1969 р. у складі ЮНЕСКО. Україна стала членом МБО у 1954 р.

– **90 років** від заснування (1930) Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України – науково-дослідної установи в Києві, створеної на базі мовознавчих установ ВУАН.

– **90 років** від заснування (1930) Українського педагогічного товариства (Прага), головою якого було обрано Степана Онисимовича Сірополка (1872–1959), українського педагога, освітнього та громадського діяча, бібліографа, книгознавця, історика педагогіки.

– **80 років** від виходу (1940) українською мовою підручника «Педагогіка» для педагогічних інститутів за редакцією одного з авторів С. Х. Чавдарова (1892–1962), ученого, педагога, дидакта, методиста початкової та середньої освіти.

– **80 років** від заснування (1940) Полтавського обласного інституту вдосконалення вчителів (ІУП). Нині – Полтавський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти імені М. В. Остроградського.

– **75 років** від створення (1945) у Мюнхені Українського наукового інституту.

– **60 років** від заснування (1960) журналу «Малятко» для дітей дошкільного віку.

– **25 років** від виходу (1995) науково-методичного журналу «Трудова підготовка в рідній школі».

– **25 років** від виходу (1995) підручника «Основи психології» за загальною редакцією В. А. Роменця й О. К. Киричука.

Ювілейні дати
опублікування книжок видатного українського
педагога В. О. Сухомлинського

– **60 років** від виходу книжок **«Вірте в людину : (з досвіду роботи Павлишської середньої школи Онуфрієвського р-ну Кіровоградської обл.)»** (Москва, 1960), **«Як ми виховали мужнє покоління»** (Київ, 1960).

– **55 років** від виходу книжки **«Щоб у серці жила Батьківщина : (виховання почуття патріотизму в Павлиській середній школі Кіровоградської обл.)»** (Київ, 1965).

– **50 років** від виходу книжки **«Народження громадянина»** (Київ, 1970).

– **45 років** від виходу книжок **«Як виховати справжню людину»** (Київ, 1975), **«Мудра влада колективу: (методика виховання колективу)»** (Москва, 1975).

– **40 років** від виходу збірки казок й оповідань **«Пшеничний колосок»** (Київ, 1985).

– **30 років** від виходу збірки творів **«Хрестоматія з етики»**, упорядник О. В. Сухомлинська (Москва, 1990).

II. ПЕРЕЛІК ВИЗНАЧНИХ І ПАМ'ЯТНИХ ДАТ ЗА МІСЯЦЯМИ

СІЧЕНЬ

– **95 років** від виходу першого номера (1925) незалежного літературно-мистецького та громадсько-політичного журналу «Всесвіт». Першим головним редактором був В. Блакитний, пізніше О. Полторацький, Д. Павличко, В. Коротич, О. Микитенко, нині – Д. Дроздовський, науковий співробітник відділу світової літератури Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України, заслужений працівник культури України.

1.01 – **Новорічне свято.**

– **Всесвітній день миру.**

2.01 – **135 років** від дня народження **Василя Івановича Маслова** (1885–1959).

Український літературознавець, етнограф, педагог, кандидат філологічних наук, викладач педагогічних курсів у Прилуцьку (нині – Прилуцький гуманітарно-педагогічний коледж імені І. Я. Франка), Київського педагогічного інституту (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова), старший викладач, доцент Київського університету (нині – КНУ імені Т. Шевченка), керівник Прилуцького окружного музею, науковий співробітник ВУАН. Автор праць «Українська етнографія першої половини ХІХ ст.», «Вплив декабристського руху на українську літературу

ХІХ ст.», «Народність і фольклор у декабристів» та ін.

– **80 років** від дня народження **Ніли Йосипівни Волошиної** (1940–2010).

Український педагог, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, відмінник народної освіти, заслужений діяч науки і техніки України, заступник директора з наукової роботи Інституту педагогіки АПН України, головний редактор часопису «Українська література в загальноосвітній школі». Автор праць «Естетичне виховання учнів засобами літератури», «Наукові основи методики літератури», «Формування національної самосвідомості учнів засобами літератури», співавтор Концепції літературної освіти, державних освітніх стандартів із літератури, шкільних навчальних програм, праці «Образи чоловіка і жінки в шкільних підручниках і дитячій літературі».

3.01 – **245 років** від дня народження **Йогана Вільгельма Зюферна** (1775–1829).

Німецький педагог, представник неогуманізму, прихильник і послідовник педагогічних ідей І. Г. Песталоцці, працівник Міністерства освіти Пруссії. Автор проекту реорганізації школи, згідно з яким шкільна система мала складатися з трьох взаємозв'язаних ступенів: елементарної школи, міської школи та гімназії. В основу

проекту покладено ідеї єдиної школи та національного виховання.

– **185 років** від дня народження **Дмитра Дмитровича Семенова** (1835–1902).

Відомий педагог, письменник, діяч народної освіти, прибічник розвитку національної школи, викладач середніх навчальних закладів, керівник учительських семінарій, інспектор початкових училищ, редактор журналу «Дитяче читання». Автор концепції початкового навчання, праць «Вітчизнознавство» (у 6 т.), «Педагогічні ідеї М. І. Пирогова», «Праці і педагогічні ідеї К. Д. Ушинського», «Уроки географії» (у 3 ч.), перших наочних посібників для гімназій, методичних посібників для вчителів «Коментарі до наочного навчання за картинками».

4.01 – **235 років** від дня народження **Якоба Грімма** (1785–1863).

Німецький філолог, письменник, фольклорист, правник, бібліотекар, перекладач, один із основоположників німецької філології і германістики, брат В. Грімма, професор й ст. бібліотекар Геттінгенського університету, викладач Берлінського університету, член Берлінської академії наук. Автор праць «Німецька міфологія», «Німецька грамати́ка» (у 4 т.), «Історія німецької мови», співавтор праці

(разом із В. Гріммом) «Словник німецької мови» (у 32 т.), збірок «Дитячі та сімейні казки» (у 3 т.), «Німецькі перекази» (у 2 т.).

– **145 років** від дня народження **Василя Григоровича Яна** (справж. – Янчевецький; 1875–1954).

Відомий письменник, журналіст, викладач латинської мови у петербурзькій гімназії, засновник одного з перших скаутських загонів «Легіон юних розвідників» (1910), видавець журналу «Учень» (1910–1914), директор школи у с. Уюк Урянхайського краю (нині – Республіка Тива), мандрівник, учасник науково-статистичної та дослідницької експедицій. Автор історичних творів «Фінікійський корабель», «Спартак», трилогії «Нашестя монголів» («Чингіз-хан», «Батий», «До останнього моря»); лауреат Державної премії (1942).

5.01 – **140 років** від дня народження **Василя Миколайовича Верховинця** (справж. – Костів; 1880–1938).

Український композитор, хоровий диригент, хореограф, фольклорист, етнограф, педагог, завідувач кафедри мистецтвознавства Полтавського педагогічного інституту, викладач Київського музично-драматичного інституту імені М. В. Лисенка, Харківського музично-драматичного інституту. Автор праць «Українське весілля», «Українські танці»,

«Теорія українського народного танцю», збірників дитячих ігор і пісень.

7.01 – Різдво Христове.

– 130 років від дня народження **Євгена Михайловича Грицака** (ін. 5.01.; 1890–1944).

Український педагог, мовознавець, етнограф, публіцист, громадський діяч, учасник Української революції 1917–1921 рр., викладач української, грецької та латинської мов в гімназіях у Перемишлі (Польща), професор Ярославської української гімназії (Польща). Автор праць «Дитина в українських народних повір'ях і в народному лічництві: на основі дослідів народного побуту в селі Могильна повіту Гайсин на Поділлі і в деяких околицях Галичини», «Народна великодня термінологія», «З історії книжкового руху на Великій Україні (1917–1922)», укладач шкільних підручників з української мови.

– 95 років від дня народження **Джеральда Даррелла** (1925–1995).

Англійський зоолог, мандрівник, письменник, почесний доктор наук Єльського, Даремського і Кентського університетів, організатор науково-дослідних експедицій, засновник Джерсійського зоопарку (Велика Британія) і Фонду охорони дикої природи, яким присвоєно його ім'я. Автор творів «Перевантажений ковчег», «Зоопарк у моєму

багажі», «Мої зустрічі з тваринами», «Звірі в моєму житті» та ін.

– **90 років** від дня народження **Євгена Гнатовича Гончарука** (1930–2004).

Український лікар, доктор медичних наук, професор, академік НАН України, АПН України, Міжнародної академії наук вищої школи, Польської академії медицини, Всесвітньої академії медицини Альберта Швейцера, заслужений діяч науки і техніки, ректор і завідувач кафедри комунальної гігієни та екології людини Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Автор праць «Сучасні проблеми екогігієни», «Важкі метали як небезпечні для людини забруднювачі довкілля України: медико-екологічні дослідження, обґрунтування та досвід впровадження профілактичних заходів», підручників «Загальна гігієна: пропедевтика гігієни», «Комунальна гігієна»; лауреат Державної премії України в галузі науки й техніки.

8.01

– **85 років** від дня народження **Василя Андрійовича Симоненка** (1935–1963).

Український поет, прозаїк, критик, журналіст. Автор збірок поезій «Тиша і грім», «Земне тяжіння», «Берег чекань», новел «Вино з троянд», «Півні на рушниках», віршованих казок для дітей «Цар Плаксі́й та Лоскотон», «Подорож в країну Навпаки».

9.01 – 145 років від дня народження Степана Федоровича Томашівського (1875–1930).

Український історик, громадський і політичний діяч, дипломат, викладач гімназій Перемишля, Бережан, Львова, доцент Львівського університету, дійсний член і керівник Наукового товариства імені Шевченка у Львові, редактор «Записок НТШ», доцент історії України Краківського університету. Автор праць «Акти про народні рухи й руські соймики у Галичині 1648 – 51 рр.» (у збірнику «Джерела до історії України-Русі»), «Матеріали до історії Хмельниччини», «Мазепа і австрійська політика», «Українська історія: старинні і середні віки», «Етнографічна карта Угорської Русі», збірника «Під колесами історії» та ін.

– 130 років від дня народження Карела Чапека (1890–1938).

Чеський письменник, журналіст, перекладач, доктор філософії, головний редактор і співробітник видань «Національна газета» та «Народні новини». Автор збірок оповідань «Розп'яття», «Болісні оповідання», п'єс «Біла хвороба», «Мати», «R.U.R», трилогії «Гордубал», «Метеор», «Звичайне життя», роману-утопії «Війна з саламандрами», подорожніх нотаток, мемуарів, дитячих оповідань і казок, укладач антології «Нова французька поезія».

10.01

– **95 років** від дня народження **Галини Олександрівни Гриненко** (1925–2013).

Українська письменниця, перекладачка. Автор поетичних збірок «Сонячні грона», «Зерно», «Причастя», «Три троянди», «Життя і строфи», книжок для дітей «Золотий дощик», «Чарівна квітка», «Неслухняний», «Лесиків секрет», музичної п'єси «Зимова казка» (у співавт. з композитором Ю. Рожавською), збірки оповідань «Зустріч біля вогнища»; лауреат премії імені Лесі Українки (2005), нагороджена медалями.

12.01

– **130 років** від дня народження **Василя Яковича Єрошенка** (1890–1952).

Відомий письменник, педагог, етнограф, музикант, мовознавець-поліглот, есперантист, сходознавець, перекладач, мандрівник, громадський діяч, класик японської літератури, організатор шкіл і навчання сліпих, викладач школи сліпих у м. Моулмейн (Бірма), Шанхайського інституту мов світу й Пекінського університету (Китай), директор першого в Туркменії дитбудинку-інтернату для сліпих у Кушці, розробник туркменської абетки для незрячих. Автор нарисів «Сторінка з мого шкільного життя», «Моя перша закордонна подорож», «Незрячі Заходу і Сходу», казок «Тісна клітка», «Весняної ночі сон», «Серце орла», збірок віршів «Останнє зітхання», «Пісні досвітньої зорі» та ін.; у

1959 р. в Токіо японською мовою вийшло повне зібрання творів письменника (у 3 т.).

14.01 – 165 років від дня народження Опанаса Георгійовича Сластіона (1855–1933).

Український художник, архітектор, педагог, етнограф, мистецтвознавець, засновник Миргородського краєзнавчого музею, голова комісії зі збору культурних і мистецьких цінностей при Миргородському відділі народної освіти, викладач Миргородської художньо-промислової школи імені М. Гоголя. Автор художніх творів «Проводи на Січ», «На жнивах», ілюстрацій до поеми Т. Г. Шевченка «Гайдамаки», до історичних монографій Д. Яворницького, серії архітектурних проектів земських шкіл для Лохвицького повіту на Полтавщині.

– 145 років від дня народження Альберта Швейцера (1875–1965).

Німецький філософ, лікар, педагог, теолог, місіонер, композитор, музикознавець, доктор філософії, доктор теології, доктор медицини, почесний доктор кількох європейських університетів, член-кореспондент Британської академії, викладач богословського факультету Страсбурзького університету, засновник етичного вчення Благоговіння перед життям. Автор праць «Занепад і відродження культури: філософія культури : ч. 1», «Культура і етика :

філософія культури: ч. 2», «Історія дослідження життя Ісуса», «Йоганн Себастьян Бах» та ін.; лауреат Нобелівської премії (1952).

– **80 років** від дня народження **Олексія Григоровича Мороза** (1940–2007).

Український педагог, доктор педагогічних наук, дійсний член АПН України, професор, декан педагогічного факультету, завідувач кафедри педагогіки й психології вищої школи Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Автор праць «Професійна адаптація молодого вчителя», «Самостійна робота студентів», «Молодий учитель і шкільний колектив», «Навчальний процес у вищій педагогічній школі», «Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки» та ін. З 2010 р. у НПУ імені М. П. Драгоманова проходять Морозівські педагогічні читання, присвячені пам'яті відомого українського науковця.

15.01

– **170 років** від дня народження **Софії Василівни Ковалевської** (1850–1891).

Відомий математик, письменниця й публіцист, доктор філософії, професор Стокгольмського університету (Швеція), перша жінка – член-кореспондент Петербурзької академії наук, лауреат премій Паризької та Шведської академій наук за дослідження з питань обертання твердого тіла навколо нерухомої точки. Автор праць із математичного

аналізу, механіки, астрономії, художніх творів «Нігілістка», «Спогади дитинства», драми «Боротьба за щастя».

18.01

– **170 років** від дня народження **Івана Омеляновича Левицького** (1850–1913).

Український бібліограф, письменник, журналіст, голова Бібліографічної комісії Наукового товариства імені Шевченка у Львові. Укладач фундаментальних праць «Галицько-руська бібліографія ХІХ ст.» (1888–1985), «Українська бібліографія Австро-Угорщини», бібліографічного словника «Прикарпатська Русь у ХІХ ст. в біографіях і портретах її діячів» (літери «А» і «Б»). Автор «Матеріалів до історії народного шкільництва в Галичині в рр. 1803–1821», оповідань на історичні теми «Життя Йосафата Кунцевича», «Дмитро Детько, воєвода руський».

– **95 років** від дня народження **Жиля Делеза** (1925–1995).

Французький філософ, літературознавець, мистецтвознавець, викладач Ліонського університету, професор, завідувач кафедри філософії Венсенського університету (нині – Паризький університет – Університет Париж VII – Венсен-Сен-Дені). Автор праць «Що таке філософія?», «Емпіризм і суб'єктивність», «Ніцше», «Відмінність і повторення», «Логіка сенсу», «Критика і клініка», «Лекції про Лейбніца», «Френсіс Бекон : логіка відчуття»

та ін.

20.01

– **155 років** від дня народження **Михайла Івановича Туган-Барановського** (1865–1919).

Український економіст, історик, педагог, громадський і політичний діяч, доктор політичної економії, професор, дійсний член Всеукраїнської академії наук (ВУАН), один із засновників ВУАН, міністр фінансів Української Народної Республіки, декан юридичного факультету Українського державного університету (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченка), ініціатор створення Демографічного інституту (нині – Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи НАН України) та Кооперативного інституту (нині – Київський кооперативний інститут бізнесу і права), головний редактор збірника «Нові ідеї в економіці», член редколегії енциклопедії «Український народ у його минулому і сьогоденні» (1914; 1916). Автор праць «Промислові кризи в сучасній Англії, їх причини і близький вплив на народне життя», «Земельна реформа», «Соціальні основи кооперації», «Паперові гроші і метал», «Прудон, його життя і діяльність», підручника «Основи політичної економії», статті «Психічні фактори суспільного розвитку» та ін.

22.01 – **День Соборності України.**

– **1919** – Директорія Української Народної Республіки проголосила на Софійській площі у Києві злуку всіх українських земель (західних і східних) в єдину соборну Українську Державу.

– **245 років** від дня народження **Андре Марі Ампера** (ін. 20.01; 1775–1836).

Французький фізик, математик, натураліст, один з основоположників електродинаміки, відкривач закону взаємодії електричних струмів (на честь ученого одиницю сили струму названо ампер), член Паризької академії наук та багатьох європейських академій наук, професор експериментальної фізики в Колеж де Франс. Автор праць із теорії магнетизму, теорії ймовірностей, механіки, математики тощо.

24.01 – **25 років** тому (1995) ухвалено Закон України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей».

25.01 – **Міжнародний день студента.**

27.01 – **25 років** тому (1995) Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про бібліотеки і бібліотечну справу».

– **230 років** від дня народження **Петра Петровича Гулака-Артемовського** (1790–1865).

Український історик, поет, перекладач, педагог, культурно-освітній діяч, магістр

історії, учитель приватних пансіонів, викладач польської мови, історії та географії, ректор Харківського університету (нині – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна), член Королівського товариства друзів науки у Варшаві. Автор байок-казок, байок-приказок, переспівів-балад А. Міцкевича, Й. Гете, переробок од Горація, перекладів творів Ж.-Ж. Руссо, Дж. Мільтона, Ж. Расіна.

29.01 – День пам'яті героїв Крут.

– **1918** – відбувся бій під Крутами між загоном із київських курсантів (юнкерів), студентства, гімназистів старших класів і козаків «Вільного козацтва» під командуванням сотника армії Української Народної Республіки (УНР) А. Гончаренка та військовим підрозділом більшовицької Червоної гвардії, під час якого в нерівній боротьбі полягло близько 300 бійців і розстріляно 27 полонених юнаків, які захищали українську державність.

– **215 років** тому (1805) відбулося урочисте відкриття Харківського Імператорського університету (нині – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна). Навчальний заклад засновано з ініціативи відомого вченого, просвітителя й педагога Василя Каразіна (1773–1842) у 1804 р.

– **115 років** від дня народження **Івана Андрійовича Гарайди** (1905–1944).

Український історик, філолог, редактор, культурно-освітній діяч, викладач угорської мови в Краківському університеті, директор Підкарпатського товариства наук, редактор часописів. Автор праць «Причинки до пояснення назв наших сіл», «Галицька політика угорських королів Бейли III-го і Андрія II-го», підручника для українських шкіл Угорщини «Граматика руського язика», упорядник довідкового видання «Загальна бібліографія Підкарпаття».

- 30.01 – **215 років** тому (1805) засновано Центральну наукову бібліотеку Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Нині її фонд налічує понад 3 млн. примірників документів, для читачів працюють 5 абонементів, 11 читальних залів, 2 спеціалізованих зали каталогів, Центр Інтернет-технологій та ін. ЦНБ ХНУ імені В. Н. Каразіна є партнером Всесвітньої цифрової бібліотеки та Європеани, методичним центром вузівських бібліотек Харкова, Сум, Полтави, Глухова й учасником Белгородської декларації про відкритий доступ до знань та проекту eLibUkr: електронна бібліотека України. У 2013 р. розпорядженням Кабінету міністрів України фонд книжкових пам'яток бібліотеки внесено до Державного реєстру наукових об'єктів, що становлять національне надбання.

– **255 років** від дня народження **Василя Григоровича Кукольника** (1765–1821).

Український правознавець, природознавець, педагог, учений-енциклопедист, культурно-освітній діяч, доктор вільних мистецтв, філософії й права, викладач Замойської академії (Польща), Петербурзького педагогічного інституту, директор Ніжинської гімназії вищих наук князя Безбородька (нині – Ніжинський державний університет імені М. Гоголя). Автор підручників із римського цивільного права, навчальних посібників із юриспруденції, рільництва, економіки, зокрема, «Коло господарських знань», «Економічний журнал», «Початкові основи сільського домогосподарства».

– **90 років** від дня народження **Всеволода Зіновійовича Нестайка** (1930–2014).

Український письменник, автор пригодницьких повістей для дітей та юнацтва «Тореадори з Васюківки» (трилогія, внесена до Особливого Почесного списку Г.-К. Андерсена, 1979), «Неймовірні детективи», збірок оповідань «Це було в Києві», «Супутник «Ліра-3», «Пригоди Грицька Половинки», казок «В Країні Сонячних Зайчиків», «Казкові пригоди Грайлика» та ін.; лауреат літературних премій, нагороджений орденом.

31.01 – **305 років** від дня народження **Клода**

Адріана Гельвеція (1715–1771).

Французький філософ, письменник, педагог, діяч епохи Просвітництва, один із ідеологів Великої французької буржуазної революції XVIII ст., виразник матеріалістичної філософії, психології сенсуалізму, розробник учення про мораль, положень про виховання та розвиток здібностей, викладених у головній педагогічній праці «Про людину, її розумові здібності та виховання».

ЛЮТИЙ

– 80 років від створення Рівненського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти (РОІППО).

1.02 – 90 років від дня народження **Миколи Петровича Бідняка (1930–2000).**

Український художник, член Всесвітньої асоціації художників, Національної Спілки художників України, професор Львівської академії мистецтв, організатор персональних виставок у Європі та Південній Америці. Автор монументальних полотен, розписів іконостасів у храмах Канади, творів «Ангел над Львовом», «Чорнобильська мадонна», «Українські квіти», «Спас», «Богородиця», «Гайдамака», «Козак Мамай» та ін.; лауреат Державної премії України імені Тараса Шевченка (1995).

2.02 – 100 років тому (1920) Голова Директорії С. В. Петлюра затвердив ухвалений урядом

Української народної республіки Закон «Про перетворення шкіл духовного відомства в загальноосвітні і про передачу їх Міністерству народної освіти».

– **95 років** тому (1925) створено Державний науково-методологічний комітет (ДНМК), головою якого був заступник наркома Я. П. Ряппо. ДНМК діяв відповідно до загального плану згідно з потребами освітньої політики та практики, його провідна роль полягала в розробці та реалізації реформи шкільної освіти, що відрізнялася від реформи російської.

– **255 років** від дня народження **Тимофія Федоровича Осиповського** (1765–1832).

Український математик, педагог, філософ, доктор філософії, професор, завідувач кафедри чистої математики, ректор Харківського університету (нині – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна), організатор і керівник «Товариства наук при Харківському університеті», редактор журналу «Український вісник». Автор посібника «Курс математики» (у 3 т.), філософських творів «Про простір і час», «Міркування щодо динамічної системи Канта» та ін.

– **175 років** від дня народження **Івана Павловича Пулюя** (1845–1918).

Український фізик, винахідник, астроном, електротехнік, енергобудівник, педагог,

поліглот (знав 15 мов), доктор філософії Страсбурзького університету, приват-доцент Віденського університету, професор експериментальної та технічної фізики Празького політехнічного інституту, дослідник неонових світла, один із відкривачів рентгенівських променів. Автор праць із молекулярної фізики, електротехніки, конструкцій телефонних станцій та абонентських апаратів, співавтор (з П. Кулішем) перекладу Біблії.

3.02 – **285 років** від дня народження **Ігнація Красіцького** (1735–1801).

Польський церковний діяч, письменник, філософ, перекладач, публіцист, архієпископ Львова й Гнезна (Польща), примас Польщі, член Пруської академії наук. Автор романів «Пригоди Миколая Досвядчинського», «Пан Підстолій», поеми «Мишеїда», просвітницької енциклопедії «Зібрання необхідних відомостей», трактату «Про віршування і віршотворців», філософської повісті «Історія», перекладів творів Плутарха, Анакреонта, Гесіода, Данте, Буало.

4.02 – **День безпечного Інтернету.**

Запроваджено за ініціативою європейських некомерційних організацій European SchoolNet та Insafe Захід. З 2004 р. відзначається у вівторок другого тижня лютого. Мета –

досягнення об'єднання зусиль держави, бізнесу і громадськості для популяризації механізмів безпечної роботи в мережі, перш за все серед дітей та молоді.

– 140 років від дня народження Климента Васильовича Квітки (1880–1953).

Український музикознавець, фольклорист, один із основоположників української музичної фольклористики й етнографії, науковий співробітник Академії наук УРСР, професор Вищого музично-драматичного інституту імені М. Лисенка в Києві, член Центральної Ради на посаді товариша міністра юстиції, чоловік Лесі Українки. Автор праць із теорії й історії фольклору, досліджень творчості М. Лисенка, записів українських народних пісень із голосу Лесі Українки, І. Франка, статей про українські епічні, русальні, купальські, обжинкові пісні.

– 135 років від дня народження Степана Володимировича Балея (1885–1952).

Український і польський психолог, педагог, доктор філософських й медичних наук, учитель середніх шкіл Львова, Тернополя, Перемишля, викладач логіки Львівського таємного університету, завідувач кафедри педагогічної психології Варшавського університету, член Польського психологічного товариства, головний редактор журналу «Педагогічна психологія».

Автор праць «Психологія юнацького віку», «Вступ до соціальної психології», «Нариси педагогічної психології», підручника «Нарис психології», наукових досліджень, присвячених психології творчості.

7.02 – **90 років** тому (1930) засновано Український науковий інститут у Варшаві.

– **150 років** від дня народження **Альфреда Адлера** (1870–1937).

Австрійський психолог, педагог, засновник індивідуальної психології, один з основоположників сучасної психотерапії, професор Колумбійського університету (США), керівник військового шпиталю, організатор першої дитячої реабілітаційної клініки у Відні (1919; через декілька років відкрито 30 клінік, а згодом вони з'явилися в Німеччині, Голландії та США, де і зараз продовжують функціонувати). Автор праць «Практика і теорія індивідуальної психології», «Проблеми людської природи», «Наука життя», «Стиль життя», «Соціальні інтереси: виклик людству».

– **135 років** від дня народження **Гаррі Сінклера Льюїса** (1885–1951).

Американський письменник, публіцист, драматург, представник «золотого віку», один із основоположників антифашистської теми в літературі США. Автор творів «Головна

вулиця», «Бєббіт», «Королівська кров», «Блудні батьки», «У нас це можливо»; лауреат Нобелівської премії (1930).

8.02 – 125 років від дня народження Олександра Юліановича Кульчицького (1895–1980).

Український філософ, психолог, соціолог, педагог, публіцист, громадський й культурно-освітній діяч, учитель гімназій Прикарпаття, професор педагогічного ліцею у Львові, ректор Українського вільного університету у Мюнхені (Німеччина), віце-президент Європейського відділення Наукового товариства Шевченка (НТШ), голова Західноєвропейського центру НТШ в м. Сарсель (Франція), засновник і керівник Україно-польського товариства в Парижі. Автор праць «Родина в перспективі індивідуальної психології», «Нарис структурної психології», «Геопсихічний аспект в характерології української людини», «Введення у філософічну антропологію», «Український персоналізм: філософська й етнопсихологічна синтеза».

9.02 – 80 років тому (1940) вийшов наказ НКО УРСР «Про організацію обласних інститутів удосконалення вчителів».

10.02 – 130 років від дня народження Бориса Леонідовича Пастернака (1890–1960).

Відомий письменник, представник «срібного

століття», перекладач творів У. Шекспіра, Й. Гете, Т. Шевченка, грузинських поетів. Автор поетичних збірок «Близнюк у хмарах», «Понад бар'єри», «Сестра моя – життя», «Теми і варіації», «Земний простір», роману «Лікар Живаго»; лауреат Нобелівської премії (1958).

11.02 – Міжнародний день жінок і дівчаток в науці.

Відзначається щорічно відповідно до резолюції Генеральної Асамблеї ООН A/RES/70/212, яка прийнята 22 грудня 2015 р.

– 155 років від дня народження Василя Стефановича Кульженка (1865–1934).

Український видавець, педагог, культурний діяч, професор естетики, історії і техніки книгодрукування, засновник й викладач Київської школи графіки та друкарства, професор Київського художнього інституту (нині – Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури), видавець та редактор часопису «Мистецтво і друкарська справа». У 1917–1919 рр. у його друкарні друкувалися державні папери, грошові знаки, поштові марки Української Народної Республіки. Автор праці (під псевд. В. С. Васильєв) «Півстоліття у друкарського верстата».

14.02 – Міжнародний день дарування книжок (International Book Giving Day).

– 2012 – американою Еммі Бродмур

започатковано добровільну ініціативу, спрямовану на підвищення інтересу та доступу до книжок і бібліотек.

18.02 – 275 років від дня народження Алессандро Вольти (1745–1827).

Італійський фізик, хімік, фізіолог, засновник електродинаміки, один з основоположників вчення про електрику, викладач фізики Королівської гімназії в Комо (Італія), професор фізики Павійського університету (Італія), член Паризької академії наук, Лондонського Королівського товариства; нагороджений медаллю Коплі, на його честь названо одиницю напруги – вольт.

19.02 – 45 років тому (1975) вийшла Постанова Ради Міністрів УРСР про відкриття Педагогічно-меморіального музею В. О. Сухомлинського (1918–1970), видатного українського педагога-гуманіста, у с. Павлиш Онуфріївського р-ну Кіровоградської обл.

20.02 – День пам'яті «Небесної сотні».

– Всесвітній день соціальної справедливості.

– 50 років тому (1970) вийшов наказ міністра освіти УРСР «Про професійну орієнтацію учнівської молоді».

– 115 років від дня народження Уласа Олексійовича Самчука (1905–1987).

Український письменник, публіцист,

журналіст, редактор, громадсько-політичний і культурний діяч, один із ініціаторів створення Карпатської України, редактор газети «Волинь». Автор романів «Гори говорять» (у 2 ч.), «Марія», «Кулак», «Чого не гоїть вогонь», «На твердій землі», трилогії «Волинь», п'єси «Шумлять жорна», статей з історії української драматургії й театрального мистецтва та ін.

21.02 – Міжнародний день рідної мови.

– 170 років від дня народження Вікентія В'ячеславовича Хвойки (1850-1914).

Український археолог, фундатор української археології, відкривач перших пам'яток трипільської, зарубинецької та черняхівської культур, пам'яток палеоліту (Кирилівська стоянка на Подолі), скіфського часу, східних слов'ян, один із засновників й хранитель Київського міського музею старожитностей і мистецтва (нині – Національний музей історії України), дійсний член багатьох наукових товариств. Автор праць «Кам'яний вік Придніпров'я», «Розкопки в області трипільської культури», «Києво-Кирилівська палеолітична стоянка і культура епохи мадлен», «Городища Середнього Придніпров'я, їх значення, старовинність і народність», «Давні мешканці Середнього Придніпров'я та їх культура в доісторичні часи».

– 165 років від дня народження Тимофія

Григоровича Лубенця (1855–1936).

Український педагог, діяч народної освіти, викладач Першої київської гімназії, директор народних училищ Київської губернії, керівник дослідної трудової школи в Пущі-Водиці, організатор (разом із дружиною Н. Д. Лубенець) Київського товариства народних дитячих садків. Автор монографій, підручників, методичних посібників, зокрема, «Педагогічні бесіди», «Про наочне викладання», «Збірник арифметичних задач для народних училищ», «Методика арифметики», посібників «Рідна нива», «Арифметичні задачі», «Читанка» для трудових шкіл, українського букваря «Грамаатка».

– 115 років від дня народження Дмитра Васильовича Нитченка (псевд. – Чуб; 1905–1999).

Український письменник, літературознавець, педагог, громадський діяч, дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, директор суботніх українських шкіл в Мельбурні, голова Української центральної шкільної ради в Австралії, засновник і керівник літературно-мистецького клубу імені В. Симоненка, видавець альманаху «Новий обрій». Автор творів «Від Зінькова до Мельбурна», «Під сонцем Австралії», «Листи письменників» (у 5 т.), підручників й

довідкових видань «Український орфографічний словник», «Елементи теорії літератури і стилістики» та ін.; лауреат премій імені Г. Сковороди та імені Лесі Українки.

– 105 років від дня народження Тимофія Максимовича Шашло (1915–1989).

Український педагог, професор, доктор педагогічних наук, організатор народної освіти, заслужений учитель України, учасник Другої світової війни, директор Млинівської середньої школи Онufrіївського району на Кіровоградщині, завідувач Київського обласного відділу освіти, проректор по заочному навчанню Київського державного педагогічного інституту (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова). Автор праць «Алмази шліфують : думки про виховання», «Військово-патріотичне виховання шкільної молоді», «Вихователь мужнього покоління : спогади про В. О. Сухомлинського», повісті «Батько і син», мемуарів «Дорожче за життя».

23.02 – 170 років від дня народження Юліана Охоровича (1850–1917).

Польський психолог, філософ, публіцист, доцент кафедри психології Львівського університету, віце-президент польського товариства психологів, почесний член наукових психологічних товариств Нью-Йорка, Берліна, Лейпцига, Кельна, Будапешта

розробник наукових досліджень із проблем гіпнозу, магнетизму (разом із Ж. М. Шарко) і методики психотерапії, один із засновників Міжнародного інституту психології в Парижі. Автор праць «Майбутнє психології», «Психологія і медицина» (у 2 т.), «Психологія, педагогіка, етика».

– **165 років** від дня народження **Едварда Харкевича** (1855–1913).

Український педагог, освітній діяч, голова Українського педагогічного товариства, директор Львівської академічної гімназії, засновник першої приватної української школи для дівчат імені Т. Шевченка у Львові.

24.02 – **155 років** від дня народження **Івана Львовича Липи** (1865–1923).

Український письменник, громадсько-культурний діяч, один із засновників товариства «Братство тарасівців», міністр віросповідань Української Народної Республіки, діяч одеської «Просвіти», видавець альманаху «Багаття», засновник (разом із сином Ю. Липою) видавництва «Народний стяг». Автор повісті «Нові хрести», оповідань «У невідомому путь», «Живі свідки», казок-поем «Колесо життя», «З нового світу», «Лада прекрасна», поезій у прозі, статей про творчість Б. Грінченка, І. Франка, О. Плюща.

25.02 – **45 років** тому (1975) в Києві створено

Національну бібліотеку України для дітей.

– **170 років** від дня народження **Володимира Григоровича Барвінського** (псевд. – Василь Барвінок; 1850–1883).

Український письменник, критик, публіцист, громадський і освітній діяч, один із засновників товариств «Просвіта», «Руське педагогічне товариство» (з 1926 р. «Рідна школа»), редактор часопису «Правда», засновник, видавець і редактор газети «Діло». Автор творів «Скошений цвіт», «Сонні мари молодого питомця», «Безталанне сватання».

26.02 – **180 років** від дня народження **Федора Никифоровича Шведова** (1840–1905).

Український фізик, доктор фізики, професор, ректор Новоросійського університету в Одесі (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), один із фундаторів нового напрямку науки дендрохронології. Автор і видавець першого в Україні посібника з методики викладання фізики, праць із молекулярної фізики, електрики, астрофізики, метеорології.

27.02 – **1595 років** від заснування (425) Константинопольського університету, (пізніше – Магнаврської вищої школи; Візантія, нині – Турція) – одного з найстаріших вищих навчальних закладів у світі. У добу Середньовіччя університет мав значний вплив на формування й розвиток вищої освіти в

Європі. Студентів Константинопольського університету навчали медицини, філософії, риторики, права, арифметики, геометрії, поезії, музики, астрономії, географії, ботаніки й інших предметів. Університет проіснував до 1453 р. — часу захоплення країни турками.

— **95 років** від дня народження **Олександра Михайловича Біляєва** (1925–2006).

Український педагог, мовознавець, методист, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України, заступник директора НДІ педагогіки УРСР, головний науковий співробітник Інституту педагогіки АПН України, головний редактор журналу «Українська мова і література в школі» (1970–1974), член редколегій науково-методичних журналів «Дивослово», «Урок української». Автор праць «Шляхи підвищення ефективності уроку української мови в 5–7 класах», «Сучасний урок української мови», «Методика вивчення української мови в школі», підручників «Українська мова» для 5–11 класів.

БЕРЕЗЕНЬ

- 1.03 — **730 років** від заснування (1290) Коїмбрського університету (Португалія) — одного з найдавніших у Європі. Університет має гуманітарний, юридичний, медичний, фармацевтичний, економічний, наук і технологій, психології та педагогіки, спорту і

фізкультури факультети. При університеті діє низка науково-дослідних інститутів, музеїв та університетська бібліотека, яка є однією з найстаріших і найбагатших на європейському континенті. У її фондах зберігається 250 тис. томів видань до 1800 р.

– **80 років** тому (1940) утворено Станіславський учительський інститут, нині – Прикарпатський національний університет імені В. Стефаника в Івано-Франківську.

2.03 – **160 років** від дня народження **Веніаміна Олександровича Кордта** (1860–1934).

Український історик, бібліограф, картограф, археограф, кандидат дипломатики, директор бібліотеки й одночасно приват-доцент кафедри історії Київського університету, член-співробітник Київської археографічної комісії та член багатьох наукових історичних, археологічних і літературних товариств, завідувач Центрального архіву давніх актів, дійсний член Археографічної комісії ВУАН, один із засновників Всенародної бібліотеки України (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського). Автор праць з історії української картографії, історії України, дослідник праць Гійома де Боплана.

4.03 – **205 років** від дня народження **Михайла**

Михайловича Вербицького (1815–1870).

Український композитор, священник, хоровий диригент, автор мелодії Державного гімну України (текст П. П. Чубинського), музичних творів до вистав «Верховинці», «Козак і охотник», «Жовнір-чарівник», «Підгоряни», «Запорожці», церковних композицій, статей «Про співі музичні», «Про твори музичні, церковні і мирські на нашій Русі».

– 150 років від дня народження Євгена Оскаровича Патона (ін. 5.03; 1870–1953).

Український інженер, педагог, академік Академії наук УРСР, заслужений діяч науки України, професор Київського політехнічного інституту (нині – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»), засновник і керівник Інституту електрозварювання АН УРСР (нині – Інститут електрозварювання імені Є. О. Патона НАН України), основоположник науково-інженерної школи в галузі електрозварювання металів та електротехнології. Автор підручників із мостобудування «Залізні мости» (у 4 т.), «Дерев'яні мости», «Дерев'яні залізничні мости»; лауреат Державної премії (1941).

5.03 – 140 років від дня народження Сергія Натановича Бернштейна (ін. 6.03; 1880–

1968).

Український математик, академік Академії наук УРСР, член-кореспондент Паризької академії наук, засновник наукової школи, професор Харківського університету, фундатор і директор Українського інституту математичних наук у Харкові (1928; у 1935 р. увійшов до складу Харківського університету). Автор праць із теорії диференціальних рівнянь, теорії функцій і теорії ймовірностей, методики викладання математики, підручників для вищих навчальних закладів; лауреат Державної премії (1942).

7.03 – 80 років від дня народження Богдана Михайловича Ступарика (1940–2002).

Український педагог, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України, заслужений працівник професійно-технічної освіти України, фундатор нового напрямку дослідження – вивчення історії становлення й розвитку теорії та практики національної освіти й національного виховання в Галичині, засновник і завідувач кафедри історії педагогіки Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. Автор праць «Національна школа: витоки, становлення», «Шкільництво Галичини: 1772–1939 рр.», «Ідея національної школи та національного виховання в педагогічній думці

Галичини» та ін.

8.03 – **Міжнародний жіночий день.**

9.03 – **206 років** від дня народження **Тараса Григоровича Шевченка (1814–1861).**

Український поет, художник, етнограф, мислитель, культурно-освітній та громадсько-політичний діяч, академік Імператорської академії мистецтв (1860), член Кирило-Мефодіївського братства, літературна спадщина Т. Г. Шевченка вважається основою сучасної української літератури і літературної української мови. Автор поезій, у т. ч. славнозвісного «Кобзаря», драм, повістей, мистецьких творів, підручника «Буквар» («Буквар Південноруський») для навчання в недільних школах України.

– **195 років** від дня народження **Павла Івановича Леонтовича (1825–1880).**

Український письменник, поет, культурно-освітній діяч, один із видавців збірок «Лірвак з-над Сяна», «Збірник вітань і бажань». Автор оповідання «Чиє серце, того правда», віршів-присвят, інтимно-ліричних пісень, народних поезій «Лети, думко, в сторононьку», «Гей, Хмельницький, наш Богдане», «Літа мої молоденькі» та ін.

– **140 років** від дня народження **Василя Івановича Сімовича (1880–1944).**

Український мовознавець, доктор

філософії, публіцист, перекладач, культурний діяч, редактор і видавець, організатор освіти, дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, викладач учительської семінарії в Чернівцях, ректор Українського високого педагогічного інституту імені Михайла Драгоманова в Празі, ректор Львівського університету. Автор праць «На теми мови», «Рідна мова й інтелектуальний розвій дитини», «Славорутенська граматика» М. Лучкая», підручників з української мови та ін.

11.03 – 245 років від дня народження Василя Григоровича Анастасевича (1775–1845).

Український бібліограф, книгознавець, письменник, перекладач, видавець першого бібліографічного журналу «Вулик». Автор бібліографічних праць з історії та етнографії України, бібліографічного покажчика періодичних видань 1707–1823 рр., статті «Про бібліографію».

– 175 років від дня народження Василя Петровича Єрмакова (1845–1922).

Український математик, педагог, доктор чистої математики, заслужений професор Київського університету, завідувач кафедри вищої математики Київського політехнічного інституту, член-кореспондент Петербурзької АН, засновник і видавець «Журналу елементарної математики», один із

засновників Київського фізико-математичного товариства. Автор праць із вищої математики, з методики математики, статей із педагогіки, підручників для вищої школи тощо.

– **135 років** від дня народження **Євгена Миколайовича Мединського** (1885–1957).

Відомий педагог, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член Академії педагогічних наук РРФСР, викладач вишів, директор Державної бібліотеки з народної освіти, завідувач відділу Науково-дослідного інституту теорії та історії педагогіки. Автор праць «Позашкільна освіта», «Енциклопедія позашкільної освіти» (у 3 т.), підручників «Історія педагогіки», «Педагогіка» та ін.

12.03 – **655 років** від заснування (1365) Віденського університету (Австрія) – одного з найстаріших вищих навчальних закладів Центральної Європи. Нині в університеті діють 18 факультетів, на яких навчаються близько 92 тис. студентів. Бібліотека університету є однією з найбільших у Австрії – налічує 7 мільйонів друкованих та 325 тис. електронних книг, 87 тис. журналів й 1200 баз даних. Серед відомих викладачів університету – українці Іван Якович Франко та Іван Павлович Пулюй.

13.03 – **175 років** від дня народження **Яна Бодуена**

де Куртене (1845–1929).

Польський мовознавець, славіст, доктор порівняльного мовознавства, професор, член Польської академії знань (нині – Польська академія наук), член-кореспондент Петербурзької академії наук, дійсний член Наукового товариства Шевченка, почесний професор та завідувач кафедри порівняльного мовознавства Варшавського університету, засновник психологічної та структурної лінгвістики. Автор праць «Матеріали для південнослов'янської діалектології та етнографії», «Порівняльна граматики слов'янських мов...», «Нарис історії польської мови», «Національна і територіальна ознака в автономії», «Досвід фонетичних чергувань» та ін.

14.03 – **185 років** від дня народження **Всеволода Порфірійовича Коховського** (1835–1891).

Український педагог, письменник, засновник і перший директор Педагогічного музею військово-навчальних закладів та Педагогічної бібліотеки, колекціонер мистецьких творів Т. Г. Шевченка, організатор Першої виставки дитячих іграшок, ігор і занять. Автор праць «Батькам і матерям про дітей: читання для народу, складене і вимовлене в аудиторії Соляного містечка», «Обласні педагогічні та народні музеї», «З народних уст», «Лист до основ'ян»,

«Пан Комарчук» та ін.

– **95 років** від дня народження **Василя Наумовича Боровика** (1925–2007).

Український педагог, фахівець у галузі математики, кандидат педагогічних наук, відмінник народної освіти України, професор Чернігівського державного педагогічного інституту (нині – Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка). Автор підручників із математики, навчальних посібників для студентів фізико-математичного факультету, методичних рекомендацій, зокрема, «Елементи номографії в школі», «Задачі на максимум і мінімум в геометрії», «Основи геометрії» (у співавторстві).

– **80 років** від дня народження **Віктора Йосиповича Шовкуна** (1940–2018).

Український перекладач, письменник, літературний редактор. Автор перекладів творів зарубіжних письменників В. Гюго, О. Бальзака, Д. Орвелла, М. Фуко, А. Камю, А. Карпентьєра, Ж. Сарамаго, автобіографічного твору «Життя в абсурді».

15.03 – **80 років** від утворення (1940) Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти.

17.03 – **75 років** від дня народження **Ганни Стефанівни Сазоненко** (1945).

Український педагог, учитель-хімік, кандидат педагогічних наук, заслужений учитель України, директор Українського національного гуманітарного ліцею Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Автор науково-методичних посібників «Перспективні освітні технології», «Педагогіка успіху : досвід становлення акмеологічної системи ліцею», посібника-довідника «Українські вчені – натуралісти, математики, лікарі, педагоги» (у співавторстві); нагороджена орденами й медалями.

19.03 – 125 років від дня народження Максима Тадейовича Рильського (1895–1964).

Український поет, перекладач, публіцист, мовознавець, літературознавець, культурно-громадський діяч, доктор філологічних наук, академік Академії наук УРСР, почесний доктор Ягеллонського університету (Краків), директор Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії АН УРСР, голова Українського комітету славістів. Автор поетичних збірок «Знак терезів», «Україна», «Слово про рідну матір», «Троянди й виноград», «Голосіївська осінь», «Зимові записи», ліро-епічних поем, перекладів, статей із мовознавства «Слово перекладача», «Розмова про мову» та ін.; лауреат Державних премій (1943, 1950, 1960).

– 120 років від дня народження **Фредеріка Жоліо-Кюрі** (1900–1958).

Французький фізик, хімік, громадський діяч, член Французької академії наук, один із засновників Всесвітнього руху прихильників миру, препаратор Інституту радіо, професор Колеж де Франс у Парижі, засновник дослідного центру ядерної фізики й хімії та нової лабораторії, член французького руху Опору у Другій світовій війні, директор Національного центру наукових досліджень, керівник Комісаріату з атомної енергії Франції та запуску першого в країні ядерного реактора; лауреат Нобелівської премії (1935, разом з Ірен Жоліо-Кюрі).

– 90 років від дня народження **Ліни Василівни Костенко** (1930).

Українська письменниця, поетеса-шістдесятниця, культуролог, громадська діячка, почесний професор Національного університету «Києво-Могилянська академія» та почесний доктор Львівського та Чернівецького національних університетів. Автор поетичних збірок «Проміння землі», «Вітрила», «Над берегами вічної ріки», «Сад нетанучих скульптур», «Неповторність», віршів для дітей «Бузиновий цар», історичних романів у віршах «Маруся Чурай», «Берестечко», роману «Записки українського самашедшого», лекції

«Гуманітарна аура нації, або Дефект головного дзеркала»; лауреат Державної премії УРСР імені Тараса Шевченка (1987), премії Антоновичів (1989), премії Петrarки (1994), Міжнародної літературно-мистецької премії імені О. Теліги (2000), нагороджена орденами.

20.03 – 85 років від дня народження Марії Григорівни Вавричин (1935–2010).

Український історик, археограф, бібліограф, картограф, науковий співробітник Львівського відділення Інституту української археографії та джерелознавства імені М. С. Грушевського НАН України, член Комісії бібліографії та книгознавства Наукового товариства імені Шевченка в Україні. Автор праць «Комплекс карт України Г. Боппана та їх збереження в бібліотеках Європи», «Гійом Левассер де Боппан – картограф України», методичного посібника «Схема класифікації документів дорадянського періоду в систематичних каталогах держархівів України», упорядник двотомника «Україна на стародавніх картах».

21.03 – 150 років від дня народження Олександра Гнатовича Лотоцького (1870-1939).

Український громадсько-політичний і державний діяч, письменник, педагог, публіцист, видавець, дійсний член Наукового

товариства імені Шевченка, міністр віросповідань Української Народної Республіки, професор Українського вільного університету (Прага), засновник і директор Українського наукового інституту у Варшаві, організатор видання енциклопедії «Український народ у його минулому і сьогоденні» (1914; 1916). Автор праць «Українські джерела церковного права», «Державницький світогляд Т. Шевченка», «Автокефалія» (у 2 т.), «Симон Петлюра», мемуарів «Сторінки минулого» (у 3 т.), художніх творів «Сільський сатирик», «Заручини», казок для дітей, хрестоматії дитячої літератури «Вінок».

22.03 – 125 років від дня народження **Івана Ле** (справж. – Іван Леонтійович Мойся; 1895–1978).

Український письменник, журналіст, учасник Першої і Другої світових воєн, завідувач золотоніського повітового відділу народної освіти (нині – відділ освіти Золотоніської районної державної адміністрації Черкаської області). Автор повістей «Кленовий лист», «Право молодості», «Коли розлучаються двоє», романів «Роман міжгір'я», «Наливайко», «Хмельницький», збірки літературно-критичних статей «Цим живу»; лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка

(1967).

– **105 років** від дня народження **Прокопа Дмитровича Мисника** (1915–1977).

Український літературознавець, письменник, викладач Ніжинського педагогічного інституту, головний редактор журналів «Українська мова в школі», «Література в школі» та «Українська мова та література в школі». Автор літературно-критичних праць «Людянність, правда, краса», «Багатство форм і стилів», повістей «Старовинний перстень з черепашкою», «Цицеронові лаври», збірки оповідань «Соната сподівання», досліджень творчості О. Довженка, О. Гончара, С. Стельмаха, О. Ільченка, Ю. Мушкетика та ін. письменників.

23–
25.03 – **100 років** тому (1920) відбулася І Всеукраїнська нарада з питань освіти, на якій оприлюднено розроблену наркомом освіти Г. Ф. Гриньком систему розвитку шкільної освіти в Україні, яка ґрунтувалася на соціальному, трудовому, професійному, національному та педоцентричному принципах.

23.03 – **70 років** від дня народження **Михайла Михайловича Сидоренка** (1950–2003).

Український педагог, кандидат педагогічних наук, член-кореспондент Академії педагогічних наук України,

заслужений працівник народної освіти УРСР, заслужений працівник освіти Автономної Республіки Крим, генеральний директор МДЦ «Артек», засновник комплексної системи художньо-естетичного, фізичного та духовного розвитку особистості в умовах колективного виховання, ректор Гуманітарного інституту «Артек», головний редактор журналу «Освіта без кордонів». Автор праць «Програма розвитку МДЦ «Артек», «Тенденції розвитку дитячого табору як позашкільного навчального закладу».

27.03 – **30 років** тому (1990) створено Всеукраїнську спілку краєзнавців.

– **175 років** від дня народження **Вільгельма Конрада Рентгена** (1845–1923).

Німецький фізик, член Берлінської академії наук, професор Академії сільського господарства в Каннінгемі, ректор університету у Вюрцбурге, відкривач короткохвильового електромагнітного випромінювання (рентгенівські промені), яке стало широко використовуватися в науці, техніці, медицині; лауреат Нобелівської премії (1901).

28.03 – **175 років** від дня народження **Олексія Олександровича Андрієвського** (1845–1902).

Український педагог, історик, літератор,

публіцист, культурно-просвітницький та громадський діяч, учитель гімназій Катеринослава (нині – Дніпро), Одеси, Києва, інспектор народних училищ Катеринославської губернії, директор сирітського будинку в Одесі, один із ініціаторів створення «Київського товариства сприяння початковій освіті», упорядник і видавець «Історичних матеріалів» із Київського архіву губернського управління. Автор праць з історії Запорізької Січі, Правобережної України, Києва, статей, присвячених творчості Т. Шевченка, Г. Квітки-Основ'яненка та ін.

30.03 – 85 років від дня народження Євгенії Федорівни Соботович (1935–2007).

Український педагог, дефектолог, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України, професор і завідувач кафедри сурдопедагогіки й логопедії Київського педагогічного інституту (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова), завідувач лабораторії логопедії Інституту спеціальної педагогіки АПН України. Автор наукових праць «Формування правильного мовлення у дітей з моторною алалією», «Порушення мовленнєвого розвитку у дітей та шляхи їх корекції», «Психолінгвістична структура мовленнєвої діяльності та

механізми її формування», «Методика виявлення мовленнєвих порушень у дітей» та ін.

31.03 – 290 років від дня народження **Етьєна Безу** (1730–1783).

Французький математик, член Паризької академії наук, викладач математики в училищі гардемаринів і Королівському артилерійському корпусі, фахівець у галузі вищої алгебри, розробник загальних методів розв'язування систем алгебраїчних рівнянь будь-яких степенів, його ім'ям названі деякі рішення в математиці. Автор «Курсу математики» (у 6 т.).

– 85 років від дня народження **Галини Леонідівни Гордасевич** (1935–2001).

Українська письменниця, поетеса, літературний критик. Автор поетичних збірок «Веселки на тротуарах», «Наречена сонця», «Слід зірниці», прозових творів «Відцвіла шипшина», «Твій тихий дім», «Двадцять років і один день», книжки літературних портретів «Силуети поетес», есе «З сімейного альбому»; лауреат літературного конкурсу «Шістдесятники» (1996), премій в галузі критики й публіцистики.

КВІТЕНЬ

– 100 років від заснування (1920) у Відні, за сприяння місцевої «Січі», Українського товариства прихильників освіти, яке допомагало українським студентам-

емігрантам.

– **80 років** від заснування (1940) Львівського обласного інституту удосконалення вчителів, нині – Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти (ЛОІППО).

– **75 років** від виходу (1945) літературно-художнього журналу «Барвінок» для дітей молодшого шкільного віку.

1.04 – **25 років** тому (1995) створено наукову спеціальну бібліотеку Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України, нині – бібліотека Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України.

– **160 років** від дня народження **Сергія Миколайовича Реформатського** (1860–1934).

Український хімік, педагог, член-кореспондент Академії наук СРСР, професор Київського університету, Київських вищих жіночих курсів, організатор й перший завідувач кафедри органічної хімії Київського політехнічного інституту, голова Київського фізико-хімічного товариства (1910–1916, 1920–1933), керівник хімічного відділу Українського науково-дослідного інституту каучуку та каучуконосіїв, відкривач методу синтезу органічних β-оксикислот (реакція Реформатського). Автор наукових праць та підручника «Початковий курс органічної хімії».

– **75 років** від дня народження **Миколи Миколайовича Дарманського (1945–2005).**

Український педагог, кандидат педагогічних наук, доцент, організатор освіти Хмельниччини, заслужений працівник народної освіти України, директор Кам'янець-Подільської середньої школи № 13, завідувач міського відділу освіти, начальник Хмельницького обласного управління освіти, директор педагогічного училища, яке реформовано у коледж, а згодом у педагогічний інститут (нині – Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія). Щорічно в академії проводяться педагогічні читання пам'яті педагога, існує премія й іменна стипендія імені М. Дарманського.

2.04 – Міжнародний день дитячої книги.

– **215 років** від дня народження **Ганса Крістіана Андерсена (1805–1875).**

Данський письменник, казкар, мандрівник. Автор казок «Дюймовочка», «Русалонька», «Непохитний олов'яний солдатик», «Снігова королева», «Соловей», «Гидке каченя», «Ялинка», «Нове вбрання короля» та ін., автобіографічних нарисів «Казка мого життя» і «Пригоди мого життя». Щороку 2 квітня, у день народження письменника, святкується Міжнародний день дитячої книги. З 1956 р. Міжнародною радою з дитячої книги (IBBY) один раз на два роки, присуджується премія

імені Г. К. Андерсена, якою нагороджують письменників, а з 1966 р. – художників-ілюстраторів, за внесок у дитячу літературу.

– **180 років** від дня народження **Еміля Золя** (1840–1902).

Французький письменник, критик, журналіст, громадсько-політичний діяч, основоположник натуралізму у французькій літературі. Автор романів 20-томної епопеї «Ругон-Маккари: природна і соціальна історія однієї родини в епоху Другої імперії», трилогії «Три міста»: «Лурд», «Рим», «Париж», літературно-публіцистичних творів «Експериментальний роман», «Романісти-натуралісти», «Натуралізм в театрі», відкритого листа «Я звинувачую» до президента Французької республіки – на захист французького офіцера А. Дрейфуса («Справа Дрейфуса»), несправедливо засудженого за шпигунство.

3.04 – **145 років** від дня народження **Дениса Васильовича Коренця** (1875–1946).

Український педагог, історик, географ, організатор кооперативного руху в Галичині, засновник кооперативного шкільництва, викладач історії в гімназіях Перемишля, Коросна (Польща), у філії Львівської академічної гімназії, директор торговельної школи товариства «Просвіта». Автор праць «Зносини гетьмана Івана Виговського з

Польщею в роках 1657-58», «Повстання
Мартина Пушкаря», науково-популярного
«Нарису історії України».

**11.04 – 165 років від дня народження Арсенія
Івановича Маркевича (1855–1942).**

Український історик, археолог, етнограф,
бібліограф, організатор краєзнавчого руху в
Криму, дослідник історії Кримського
півострову, член-кореспондент Академії наук
СРСР, учитель Холмського Маріїнського
жіночого училища (Польща) й
Сімферопольської гімназії, директор
сімферопольського дитячого притулку, голова
Таврійської вченої архівної комісії, один із
засновників, доцент і позаштатний професор
Таврійського університету (нині –
Таврійський національний університет імені
В. І. Вернадського). Автор праць
«Сімферополь: його історичні долі,
старовина і недавнє минуле», «З культурної
минувшини Криму ХІХ ст.», укладач
універсального бібліографічного покажчика
«Тауґіса» (вип. 1, 2, 3).

**– 140 років від дня народження Яна
Петровича Ряппо (1880–1958).**

Український педагог, один із засновників
нової системи народної освіти в Україні,
історик української школи та педагогіки,
громадський й політичний діяч, викладач
вищих навчальних закладів, заступник

наркома освіти України, головний редактор журналу «Шлях освіти» (1922–1928), один із ініціаторів створення Українського науково-дослідного інституту педагогіки (УНДІП), керівник науково-методичного кабінету Міністерства освіти України. Автор праць «Робітнича освіта на Україні та її найближчі перспективи», «Професійна школа замість загальноосвітньої словесної школи», «Короткий нарис розвитку української системи народної освіти», співавтор перекладу українською мовою естонського епосу «Калевіпоег».

12.04 – **20 років** тому (2000) ухвалено постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Інструкції з обліку дітей та підлітків шкільного віку».

15.04 – **70 років** тому (1950) засновано Українську Вільну Академію Наук (УВАН) у США.

– **140 років** від дня народження **Макса Вертгеймера** (1880–1943).

Німецький психолог, доктор філософії, один із засновників та головний теоретик гештальтпсихології (загально-психологічний напрям, пов'язаний зі спробами пояснення сприйняття, мислення й особистості), професор Франкфуртського університету, викладач Нової школи соціальних досліджень

у Нью-Йорку. Автор праць «Експериментальні дослідження сприйняття рухів», «Продуктивне мислення».

– **135 років** від дня народження **Миколи Федоровича Даденкова** (1885–1955).

Український педагог, викладач Фребелівського жіночого педагогічного інституту та Вищих педагогічних курсів у Києві, професор, завідувач кафедри педагогіки Ніжинського, Київського та Кутаїського педагогічних інститутів, завідувач відділу історії педагогіки Українського науково-дослідного інституту педагогіки. Автор першого підручника з історії педагогіки в Україні, праць «Великі слов'янські педагоги XVII–XIX ст. та їх спадщина», «Школа в Україні у XVI–XVII ст...», «К. Д. Ушинський» (у співавт.), «Життя, діяльність і педагогічні ідеї А. С. Макаренка», «Особистість у сучасній німецькій педагогіці», «Естетичне виховання»; нагороджений орденами й медалями.

16.04 – **145 років** від дня народження **Адріана Володимировича Володимирського** (1875–1936).

Український педагог, лікар, дефектолог, психоневролог, професор, викладач Київського інституту народної освіти (нині – Національний педагогічний університет імені

М. П. Драгоманова), завідувач кабінету індивідуальної педагогіки в Києві, дослідник закономірностей розвитку, виховання та навчання дітей із фізичними й психічними вадами, один із ініціаторів становлення вищої дефектологічної освіти в Україні. Автор праць «Основи індивідуального поводження в нормі та відхиленнях», «Характерні особливості реакції зосередження на розумовій роботі у глухонімих», «Вступ у прикладну рефлексологію», «До динаміки педагогічного процесу», «Перемога моменту в житті дитини : до справи дитячої творчості».

17.04 – 195 років від дня народження Ізидора Станіславовича Коперницького (1825–1891).

Польський лікар, антрополог, етнограф, педагог, доктор медицини, учасник польського визвольного руху, прозектор анатомії Київського університету, засновник анатомічного музею у Бухарестському університеті та польської бібліотеки у м. Бухарест (Румунія), наукового часопису «Збірник повідомлень для національної антропології», професор Ягеллонського університету (Краків, Польща). Автор праць «Про руських горців у Галичині», «Оздоблені одвірки в хатах руських горців».

18.04 – 160 років від дня народження Уляни Кравченко (справж. – Юлія Юліївна

Шнайдер; 1860–1947).

Українська письменниця, вчителька, громадсько-культурна діячка, учасниця жіночого емансипаційного руху Галичини. Автор поетичних збірок «Prima Vera», «На новий шлях», «Шелести нам, барвінку», збірки нарисів автобіографічного характеру «Спогади вчительки»; у 2010 р. Бібрській (м. Бібрка Перемишлянського району Львівської області) ЗОШ I–III ступенів присвоєно ім'я У. Кравченко.

19.04 – **Воскресіння Господнє. Великдень.**

– **20 років** тому (2000) Президією АПН України затверджено Концепцію громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності (керівник творчого колективу О. В. Сухомлинська).

– **140 років** від дня народження **Євгена Євгеновича Слуцького** (1880–1948).

Український економіст, математик, статист, професор, доктор фізико-математичних наук, засновник праксеології, викладач Київського комерційного інституту (нині – Київський національний економічний університет імені В. Гетьмана). Автор праць «Етюд до проблеми будування формально-праксеологічних засад економіки», «Складання випадкових причин як джерело циклічних процесів», «До теорії

збалансованого бюджету споживача» та ін.

21.04 – Всесвітній день творчості та інноваційної діяльності.

– 95 років від дня народження Євгена Львовича Немировського (1925).

Відомий книгознавець, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент Російської академії природничих наук і Чорногорської академії наук і мистецтв, член Гутенберзького товариства, головний науковий співробітник Російської книжкової палати, дослідник життя й діяльності слов'янських першодрукарів Івана Федорова та Франциска Скорини. Автор праць з історії європейського й слов'янського книгодрукування, із загальної теорії книгознавства; нагороджений медаллю Франциска Скорини.

23.04 – Всесвітній день книги та авторського права.

– 125 років від дня народження Лева Юстимовича Биковського (1895–1992).

Український бібліограф, бібліотекознавець, книгознавець, публіцист, історик, мемуарист, політичний діяч, член-кореспондент Української вільної академії наук (США), засновник теоретичних засад бібліології, один із перших співробітників Всенародної бібліотеки України (нині – НБУ імені В. І. Вернадського НАН України), перший

редактор журналу «Хроніки», директор Варшавської публічної бібліотеки, співробітник журналу «Український історик». Автор праць «Українські книгознавчі періодики і збірники I пол. XX ст.», «Українське книгознавство», «Наша співпраця: риси до портрету Л. Винара».

– **100 років** від дня народження **Григорія Михайловича Тютюнника** (1920–1961).

Український письменник, педагог (учителював у с. Кам'янка-Бузька на Львівщині), співробітник журналу «Жовтень» (нині – «Дзвін»). Автор роману «Вир», повісті «Хмарка сонця не заступить», збірок оповідань «Зоряні межі», поезій «Журавлині ключі»; лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка (1963).

24.04 – **180 років** від дня народження **Миколи Івановича Петрова** (1840–1921).

Український історик, літературознавець, мистецтвознавець, археолог, краєзнавець, етнограф, бібліограф, громадський діяч, доктор богослов'я, дійсний член Української академії наук, викладач Волинської духовної семінарії у м. Крем'янець, професор Київської духовної академії (КДА), керівник Церковно-археологічного музею при КДА, член багатьох наукових товариств і громадських організацій. Автор праць «Київ, його святині й пам'ятники», «Нариси з історії української

літератури XVII-XVIII ст.», укладач «Покажчика Церковно-археологічного музею при Київській духовній академії», упорядник (разом із Ф. Тітовим) «Актів і документів, які відносяться до історії Київської духовної академії» (у 5 т.).

– **110 років** від дня народження **Тамари Іванівни Цвелих** (1910–2010).

Український педагог, кандидат педагогічних наук, засновник сучасної української наукової школи естетичного виховання, науковий співробітник Київського обласного інституту вдосконалення вчителів, декан педагогічного факультету Київського педагогічного інституту (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова), головний редактор журналу «Дошкільне виховання», завідувач відділу педагогіки НДІ педагогіки УРСР (нині – Інститут педагогіки НАПН України). Автор «Орієнтованої програми з естетичного виховання учнів загальноосвітньої школи», «Програми морального виховання учнів різних вікових груп».

– **100 років** від дня народження **Дмитра Григоровича Білоуса** (1920–2004).

Український поет, літературознавець, перекладач, педагог, громадський діяч, член-кореспондент Академії педагогічних наук України (нині – НАПН України), учасник

Другої світової війни. Автор поетичних збірок «Диво калинове», «Чари барвінкові», «За Україну молюся», перекладів болгарських поетів, літературних досліджень про творчість українських письменників, статей з теорії і практики художнього перекладу, упорядник і редактор «Антології болгарської поезії» (у 2 т.); лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка (1990) й літературних премій.

25.04 – **25 квітня (2019)** Верховною Радою України прийнято Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

26.04 – **День Чорнобильської трагедії.**

– **Міжнародний день пам'яті про чорнобильську катастрофу.**

– **Міжнародний день інтелектуальної власності.**

– **130 років** від дня народження **Миколи Костянтиновича Зерова** (1890–1937).

Український поет, перекладач, літературознавець, педагог, учитель шкіл Златополя, Києва, Баришівки, професор і завідувач кафедри Київського інституту народної освіти (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова), викладач курсу теорії перекладу Українського інституту

лінгвістичної освіти, редактор журналу «Книгар». Автор поетичних збірок, літературно-критичних статей із питань теорії поетичного перекладу, нарисів про творчість українських письменників, курсу лекцій з історії української літератури – «Українське письменство ХІХ ст.», упорядник антологій «Нова українська поезія», «Слово» (перевид. «Сяйво»), «Байка і притча в українській літературі ХІХ–ХХ в.».

– **85 років** від дня народження **Станіслава Володимировича Тельнюка** (1935–1990).

Український письменник, літературний критик, редактор, перекладач. Автор збірок поезій «Легенда про будні», «Залізники», повістей та оповідань «Білий камінь», літературно-критичних нарисів, біографічної повісті «Павло Тичина», перекладів із білоруської, грузинської, польської й інших мов; лауреат літературних премій.

27.04 – **190 років** тому (1830) відбулось офіційне відкриття Одеської міської публічної бібліотеки, нині – Одеська національна наукова бібліотека.

– **100 років** тому (1920) вийшов наказ Міністерства народної освіти «Про поповнення педагогічних кадрів шкіл учителями української мови».

27– – **100 років** тому (1920) загальні збори

28.04 студентів Кам'янець-Подільського державного українського університету ініціювали проведення в Києві 1 жовтня 1920 р. «Всеукраїнського студентського конгресу вищих шкіл Соборної України і з поза меж її».

27.04 – **200 років** від дня народження **Герберта Спенсера** (1820–1903).

Англійський філософ, психолог, соціолог, засновник органічної школи в соціології, інженер-практик, розробник загальної теорії еволюції, що покладена в основу його соціології (органічна теорія суспільства), прихильник педагогічних ідей Ж.-Ж. Руссо. Автор статей із проблем змісту освіти й методики розумового, морального та фізичного виховання, що мали великий вплив на подальший розвиток педагогіки.

– **135 років** від дня народження **Степана Пилиповича Постернака** (1885–1938).

Український педагог, історик освіти, бібліотекознавець, бібліограф, учитель шкіл Умані, Тихорецька, Таганрога, працівник комісаріату в справах Київської шкільної округи, головний консультант шкільного відділу Наркомосу, викладач учительських семінарій та Інститутів народної освіти (Київ, Черкаси), керівник секції з історії освіти в Україні при Педагогічній комісії ВУАН, перший директор Всенародної бібліотеки

України (ВБУ) у Києві, який зробив значний внесок у розвиток і досягнення ВБУ в галузі теорії бібліотекознавства й бібліографознавства, формуванні фондів, каталогізації та організації роботи бібліотеки.

ТРАВЕНЬ

– **755 років** від народження **Аліґ'єрі Данте** (1265–1321).

Італійський поет, філософ, громадсько-політичний діяч, основоположник італійської літературної мови та національної літератури. Автор твору «Божественна комедія», автобіографічної повісті «Нове життя», наукового трактату «Бенкет», своєрідної енциклопедії з питань філософії та мистецтва, трактатів «Про монархію», «Про народне красномовство».

– **80 років** від заснування (1940) Дрогобицького учительського інституту, нині – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка.

1.05 – Міжнародний день праці.

– **85 років** від дня народження **Анатолія Йосиповича Сиротенка** (1935–2009).

Український педагог, дипломат, доктор педагогічних наук, професор, почесний академік Академії педагогічних наук України (нині – НАПН України), заслужений діяч науки і техніки України, методист шкільної та вузівської географічної освіти, заступник директора Інституту психології УРСР,

заступник директора НДІ педагогіки УРСР (нині – Інститут педагогіки НАПН України), головний науковий співробітник Інституту проблем виховання АПН України, професор Хмельницького гуманітарно-педагогічного інституту. Автор підручників і методичних посібників із географії, праць краєзнавчого характеру, співавтор Концепції географічної освіти та Державного освітнього стандарту з географії.

– 75 років від дня народження **Миколи Івановича Сенченка** (1945).

Український учений у галузі обчислювальної техніки, соціальних комунікацій, політолог, доктор технічних наук, заслужений діяч науки і техніки України, професор, керівник Інформаційного центру Харківського інституту інженерів комунального будівництва, проректор Києво-Могилянської академії та Київського інституту культури (нині – КНУКіМ), директор Центральної наукової бібліотеки України (1985–1992, нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського), директор Державної наукової установи «Книжкова палата України імені І. Федорова», головний редактор журналу «Вісник Книжкової палати». Автор праць «Українська книга в контексті світового книговидання», «Книжкова палата України : 100 років системних та інноваційних

трансформацій : 1919–2018», «Доля України у світі керованого хаосу» та ін.

3.05 – 115 років від дня народження Юрія Андріяновича Лавріненка (1905–1987).

Український літературознавець, критик, публіцист, літературний редактор часописів, член Спілки українських селянських письменників «Плуг», діяч українського літературного об'єднання «Мистецький український рух», редактор «Української літературної газети». Автор літературно-критичних нарисів, літературознавчих статей, публіцистичних праць, рецензій, збірки мемуарів «Чорна пурга», упорядник антології творів української літератури ХХ ст. «Розстріляне відродження».

4.05 – 175 років від дня народження Вільяма Кліффорда (1845–1879).

Англійський математик, філософ, професор Університетського коледжу Лондона (UCL), член Лондонського королівського товариства, засновник геометричної алгебри, яку на його честь назвали алгеброю Кліффорда, популяризатор фізико-математичних наук. Автор праць «Здоровий глузд у точних науках», «Про природу речей в собі», «Елементи динамічних» (у 4 кн.), збірки казок для дітей «Маленькі люди».

5.05 – 120 років від дня народження Юрія Івановича Липи (1900–1944).

Український історіограф, політолог, поет, публіцист, лікар, громадський діяч, теоретик української геополітики, один з ідеологів українського націоналізму. Автор праць «Українська раса», «Королівство Київське по проекту Бісмарка», «Гетьман Іван Мазепа», «Призначення України», «Чорноморська доктрина», «Розподіл Росії», збірки літературознавчих есе «Бій за українську літературу», наукових видань «Фітотерапія», «Цілющі рослини», «Ліки під ногами», поетичних збірок «Світлість», «Суворість», «Вірую», історичного роману «Козаки в Московії».

7.05 – 175 років від дня народження Петра Ілліча Чайковського (1840–1893).

Видатний композитор, педагог, диригент, музичний критик, професор, почесний доктор Кембриджського університету. Автор опер «Євгеній Онегін», «Мазепа», «Черевички», «Пікова дама», «Іоланта», «Орлеанська діва» та ін., музики до балетів «Лебедине озеро», «Спляча красуня», «Лускунчик», симфоній, фортепіанних і скрипкових концертів, романсів, зокрема пісні-романсу «Вечір» («Садок вишневий коло хати» на слова Т. Шевченка). У 1940 р. Київській консерваторії присвоєно ім'я композитора, нині – Національна музична академія України імені П. І. Чайковського.

– 165 років від дня народження **Миколи Феофановича Кащенка** (1855–1935).

Український біолог, ембріолог, селекціонер, доктор медицини, зоології, академік ВУАН (нині – Національна академія наук України), викладач Харківського університету, ректор Томського університету, викладач Сибірських вищих жіночих курсів, професор Київського політехнічного інституту, засновник та керівник Зоологічного музею (нині – Національний науково-природничий музей НАН України), директор Акліматизаційного саду (нині у складі Національного ботанічного саду НАН України). Автор праць з ембріології, зоології, археологічної палеонтології, акліматизації лікарських і південних плодових рослин в Україні.

8.05 – День пам'яті та примирення.

– 80 років тому (1940) відкрито Станіславську державну обласну бібліотеку, нині – Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека імені І. Франка.

9.05 – День перемоги над нацизмом у Другій світовій війні.

– 75 років тому (1945) одержано перемогу над німецькими окупантами у Другій світовій війні (1941–1945).

10.05 – **День Матері.**

12.05 – **205 років** від дня народження **Віктора Івановича Григоровича (1815–1876).**

Український філолог, археолог, етнограф, історик, один із основоположників славістики, дослідник археології, етно- і топографії Південної України, походження давньослов'янської писемності, професор Новоросійського (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова) та Казанського університетів. Автор праць «Короткий огляд слов'янських літератур», «Слов'янські старожитності», «Слов'янські наріччя».

– **155 років** від дня народження **Софії Атанасівни Окуневської-Морачевської (1865–1926).**

Український лікар, перша жінка доктор медицини, письменниця, публіцистка, громадсько-культурна діячка, працівник лікувальних закладів Львова, організатор першого Товариства українських жінок, учасниця підготовки літературного альманаху «Перший вінок». Автор праці «Родинна неволя жінок у піснях і образах весільних», оповідання «Пісок, пісок...».

– **145 років** від дня народження **Якова Феофановича Чепіги (Зеленкевича) (1875–1938).**

Український педагог, психолог, методист, громадський діяч, учитель шкіл Донбасу, засновник «Проекту української школи» (1913), один із розробників основних документів про школу та організацію освіти в Україні, проректор Київського інституту народної освіти (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова), один із організаторів Педологічного інституту в Києві, науковий співробітник Українського науково-дослідного інституту педагогіки. Автор праць з трудового виховання, форм і методів навчання, підручників для початкової школи, методичних посібників для вчителів тощо.

- 13.05 – **155 років** тому (1865) за сприяння видатного лікаря і педагога М. І. Пирогова відбулося відкриття Новоросійського Імператорського університету (Одеса), заснованого на базі Рішельєвського ліцею (1817). Нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова.

– **225 років** від дня народження **Павла Йозефа Шафарика** (1795–1861).

Словацький та чеський філолог, історик, етнограф, бібліотекар, бібліограф, засновник наукової славістики, основоположник багатьох галузей слов'янознавства, діяч чеського й словацького національного відродження, директор бібліотеки Празького університету,

редактор журналів «Світогляд», «Журнал Чеського музею». Автор праць «Слов'янські старожитності» (у 2 т.), «Слов'янська етнографія», «Історія слов'янської мови та літератури всіма наріччями», «Про землю під назвою Бойки».

15.05 – Міжнародний день сім'ї.

– 175 років від дня народження Іллі Ілліча Мечникова (1845–1916).

Видатний біолог, один із основоположників еволюційної ембріології, порівняльної патології, імунології та мікробіології, педагог, професор Новоросійського університету (нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова), засновник і керівник Одеської бактеріологічної станції, заступник директора Пастерівського інституту в Парижі. Автор праць із зоології, ембріології, розвитку багатоклітинних організмів, імунології та геронтології, книги «Сорок років пошуку раціонального світогляду»; лауреат Нобелівської премії (1908).

16.05 – День науки.

– День Європи.

– 170 років від дня народження Володимира Івановича Щербини (1850–1936).

Український історик, археограф, педагог, громадський діяч, член-кореспондент ВУАН (нині – Національна академія наук України),

дійсний член Археографічної комісії ВУАН, співробітник Науково-дослідної кафедри історії України при ВУАН, Всенародної бібліотеки України (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського НАН України), керівник Комісії історії Києва та Правобережжя при ВУАН. Автор праць «Київ і Київщина на початку XIX віку», «Перший київський археолог М. Ф. Берлінський», «Останні сліди козацтва в Правобережній Україні» та ін.

– **125 років** від дня народження **Тодося Степановича Осьмачки** (1895–1962).

Український письменник, перекладач, громадсько-політичний діяч, інструктор губнаросвіти у Кременчуці, учасник воєнних дій Армії Української народної республіки, учитель київських шкіл, член літературної «майстерні революційного слова» (МАРС). Автор збірок поезій «Круча», «Скитські вогні», «Клекіт», «Сучасникам», «Поет», повістей «План до двору», «Ротонда душогубців», перекладів творів О. Уайльда й В. Шекспіра.

17.05 – **Всесвітній день інформаційного суспільства.**

– **105 років** від дня народження **Івана Антоновича Луценка** (1915–2006).

Український літературознавець, критик, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української літератури

Миколаївського педагогічного інституту, кафедри методики мови і літератури Київського педагогічного інституту (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова). Автор праць «Олекса Десняк», «Коста Хетагуров і Україна», «Деякі закономірності розвитку літератур», «Ідейно-моральне виховання учнів», «Українська дитяча література» (співавт., у 2 т.).

18.05 – Міжнародний день музеїв.

19.05 – 15 років тому (2005) ухвалено рішення Конференції міністрів освіти країн Європи (м. Берген, Норвегія) про приєднання України до Болонського процесу.

20.05 – День перекладача жестової мови (перекладача-дактилолога, сурдоперекладача).

Професійне свято встановлено у 2009 р. згідно з постановою IV пленуму центрального правління Українського товариства глухих і підтримано Всесвітньою асоціацією та Європейським форумом перекладачів жестової мови. Мета – привернути увагу громадськості до проблем осіб з порушенням слуху (повним або частковим), та наголосити на внеску сурдоперекладачів у розвиток спільноти глухих.

21.05 – Всесвітній день культурного різноманіття в ім'я діалогу та розвитку.

– **5 років** тому (2015) на Всесвітньому освітньому форумі, який проходив під егідою ЮНЕСКО (м. Інчхон, Республіка Корея), прийнято Інчхонську декларацію «Освіта-2030 : забезпечення загальної інклюзивної і справедливої якісної освіти і навчання протягом усього життя».

22.05 – **180 років** від дня народження **Марка Лукича Кропивницького** (1840–1910).

Український драматург, актор, режисер, композитор, театральний діяч, фундатор українського професійного театру, організатор власної трупи, яка стала основою театру корифеїв. Автор п'єс «Дай серцю волю, заведе в неволю», «Доки сонце зійде, роса очі виїсть», «Дві сім'ї», «Метелик» та ін., драматичних переробок й інсценізацій творів інших письменників, п'єс-казок для дітей.

24.05 – **День слов'янської писемності й культури.**

– **День рівноапостольних Кирила і Мефодія**, учителів слов'янських, які у 863 р. створили слов'янську азбуку.

25–
31.05 – **95 років** тому (1925) відбулася Всеукраїнська нарада губернських й окружних інспектур народної освіти, яка схвалила організаційно-педагогічні засади науково-методологічної роботи, викладені заступником наркома Я. П. Ряппо в тезах «Організація методологічної роботи», в яких визначено

основні завдання й мету школи, основи запровадження комплексної системи навчання, введення лабораторно-дослідних методів навчання, розробку нової системи оцінювання знань учнів, створення єдиного центрального керівного органу науково-дослідною роботою тощо.

29.05 – 260 років від дня народження Луї Мішеля Лепелетьє (1760–1793).

Французький політик, правник, освітній діяч, учасник Великої французької революції. Автор проекту реформи народної освіти – «Плану національного виховання», в якому передбачалося три вищих рівні освіти: середні школи, ліцеї та інститути, а також запровадження єдиної загальної безплатної освіти для дітей та відкриття «Будинків національного виховання».

30.05 – День працівників видавництв, поліграфії й книгорозповсюдження.

– 155 років від дня заснування (1865) Одеського художнього училища (нині – Одеський художній коледж імені М. Б. Грекова) – одного з найстаріших навчальних закладів в Одесі й першого художнього навчального закладу в Україні. У 1965 р. училищу присвоєно ім'я випускника – художника-баталіста М. Б. Грекова (справж. Мартищенко, 1882–1934).

31.05 – 165 років від дня народження Людвіга Ґурліта (1855–1931).

Німецький педагог, представник теорії вільного виховання, викладач класичних гімназій Гамбурга й Берліна. Автор праць «Німець і його вітчизна», «Німець і його школа», в яких піддав гострій критиці народну освіту в Німеччині, а саме: невідповідність між наявною системою шкільного виховання та потребами розвитку особистості, відірваність школи від життя, авторитаризм учителів тощо.

ЧЕРВЕНЬ

1.06 – Міжнародний день захисту дітей.

– День захисту дітей в Україні.

– Всесвітній день батьків.

4.06 – 215 років від дня народження Яна Православа Коубека (1805–1854).

Чеський філолог, літературознавець, етнограф, педагог, поет, перекладач, професор чеської мови і літератури Празького університету, дослідник українського фольклору. Автор поетичної збірки «З'ява поетів», поем «Труни слов'янських поетів», «Три сестри», праць «Дума чи думка», «Про «Краледворський рукопис», зокрема про його південнослов'янські переклади», збірки перекладів чеською мовою українських прислів'їв «Галицькі приповідки і загадки,

зібрані Г. Ількевичем».

– **150 років** від дня народження **Митрофана Васильовича Бречкевича** (1870–1963).

Український історик, приват-доцент Юр'євського університету (нині – Тартуський університет, Естонія), професор Казанського й Київського університетів, заслужений діяч науки України, професор Київського педагогічного інституту (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова). Автор праць з історії прибалтійських (поморських) слов'ян, зокрема, «Святополк – князь поморський», «Перші поморські монастирі», «Національне питання в слов'янських землях» та ін.

– **135 років** від дня народження **Михайла Івановича Гордієвського** (1885– після 1938).

Український філософ, історик, педагог, освітній діяч, професор Одеського інституту народної освіти (ОІНО, нині – Одеський національний університет імені І. І. Мечникова (ОНУ), Одеського інституту соціального виховання (нині – Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського), Одеського державного університету (нині – ОНУ), голова Одеського наукового товариства при Всеукраїнській академії наук, редактор журналу «Основи», член Одеського бібліографічного товариства й товариства «Просвіта». Автор праць «Кант і

Песталоцці», «Педагогічні погляди Дьюї», «М. І. Пирогов і «Одеський вісник»», «Наукова й громадсько-педагогічна діяльність професора М. М. Ланге» та ін.

5.06 – 150 років від дня народження Наталії Олександрівни Рау (1870–1947).

Відомий сурдопедагог, кандидат педагогічних наук, співорганізатор (разом із чоловіком Ф. А. Рау) першого в Європі дитячого садка та курсів для матерів і вихователів глухих дошкільнят, гуртку швидкого читання з губ, інспектор дитячих садків для глухих, викладач вищих навчальних закладів. Автор першого посібника з навчання й виховання глухих дошкільників, букварів і підручників для шкіл глухонімих, статей та брошур для сурдопедагогів і батьків.

6.06 – 165 років від дня народження Івана Петровича Білоконського (1855–1930).

Український публіцист, педагог, земський і громадський діяч, народний учитель, член Харківського товариства поширення в народі грамотності (ХТГ), керівник довідково-педагогічного комітету ХТГ. Автор праць з історії земства, мемуарних творів, редактор та один з авторів 10-го тому «Народної енциклопедії наукових і прикладних знань», присвяченого питанням народної освіти.

– **145 років** від дня народження **Томаса Манна** (1875–1955).

Німецький письменник, журналіст, редактор сатиричного журналу «Сімплісіссіmus», викладач Принстонського університету (США). Автор романів «Будденброки», «Чарівна гора», «Лотта у Веймарі», «Обранець», «Доктор Фаустус», «Трістан» та ін.; лауреат Нобелівської премії (1929).

7.06 – **День Святої Трійці.**

8.06 – **120 років** тому (1900) у Києві відкрито школу-притулок для глухонімих дітей у складі дитячого садка і шкільних класів (нині – Навчально-реабілітаційний центр № 6).

– **165 років** від дня народження **Наталії Іванівни Кобринської** (справж. – Озаркевич; 1855–1920).

Українська письменниця, громадська діячка, одна з ініціаторок феміністичного руху в Західній Україні, організатор «Товариства руських жінок», видавець альманахів «Перший вінок» та «Наша доля». Автор збірок оповідань «Ядзя і Катруся», «Дух часу», «Свіча горить», низки публіцистичних статей із питань жіночого руху та літературних розвідок.

12.06 – **195 років** від дня народження **Антонія Юліана Шнайдера** (1825–1880).

Польський краєзнавець, колекціонер, історик,

археолог, етнограф, засновник галицького краєзнавства, дійсний член Археологічної комісії у Кракові при Академії мистецтва і науки, член Крайового археологічного товариства та звичайний член Природничого товариства імені М. Коперніка у Львові, почесний член іноземних наукових товариств, відповідальний редактор часопису «Археологічний огляд». Автор археологічної карти Галичини, праць «Міста і містечка в Галичині», «Борщівський повіт у Галичині з його доісторичною та середньовічною старовиною (Археологічне дослідження, опрацьоване на місці у 1878 р. ...)», «Путівник по Львову», «Енциклопедії до краєзнавства Галичини...» (у 2 т.).

- 14.06 – **20 років** тому (2000) ухвалено постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Положення про загальноосвітній навчальний заклад».
- 15.06 – **100 років** тому (1920) розроблено й схвалено Народним комісаріатом освіти УСРР постанову «Про проведення в життя 7-річної єдиної трудової школи» для практичної реалізації шкільної реформи.
- 16.06 – **25 років** тому (1995) Указом Президента України ухвалено «Положення про національний заклад (установу) України».
- **95 років** від дня народження **Марії**

Андріївни Вальо (1925–2011).

Український бібліограф, літературознавець, кандидат філологічних наук, дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, науковий співробітник Львівської наукової бібліотеки імені В. Стефаника. Автор праць із питань української літератури, бібліографії, літературно-критичних нарисів, бібліографічних покажчиків, присвячених українським письменникам, зв'язкам української літератури з літературами зарубіжних слов'янських країн.

– 70 років від дня народження Тамари Ізмайлівни Вилегжаніної (1950).

Український бібліотекознавець, бібліограф, заслужений працівник культури України, член Експертної ради Української бібліотечної асоціації (УБА), генеральний директор Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого, головний редактор часопису «Бібліотечна планета». Автор праць з проблем бібліотеко- та бібліографознавства, розробник Інформаційно-пошукового тезауруса (ІПТ).

18.06 **– 90 років від дня народження Дмитра Олександровича Тхоржевського (1930–2002).**

Український педагог, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України, заслужений працівник освіти України,

фахівець у галузі трудового навчання й професійної підготовки учнів, професор Київського педагогічного інституту (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова), розробник проекту концепції «Трудове навчання у 12-річній загальноосвітній школі» (2001). Автор праць «Дидактика трудового навчання», «Методика трудового і професійного навчання та викладання загально технічних дисциплін», «Трудове виховання і професійна орієнтація школярів» та ін.

20.06 – 125 років від дня народження Діонізія Зубрицького (1895–1949).

Український греко-католицький священник, педагог, письменник, літературознавець, публіцист, художник, культурно-громадський діяч, один із засновників та директор Руської греко-католицької горожанської школи у Пряшеві (Словаччина), співорганізатор товариства «Просвіта» (Пряшів), співзасновник і редактор народного тижневика «Руське слово». Автор праць «Олександр Павлович: опис його життя і характеристика його поезій», «Наш О. Духнович», підручника «Християнська наука для дітей народних шкіл», статей про українських письменників, віршів й оповідань для дітей.

– 115 років від дня народження Сергія

Костянтиновича Всехсвятського (1905–1984).

Український астроном, педагог, громадський діяч, доктор фізико-математичних наук, професор, завідувач кафедри астрономії, директор Астрономічної обсерваторії Київського державного університету (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченка), засновник Київського планетарію, член Міжнародної астрономічної спілки. Автор праць «Фізичні характеристики комет», «Про можливе існування кільця комет і метеорів навколо Юпітера», «Природа і походження комет і метеорної речовини» та ін. На пошану пам'яті вченого кожні п'ять років у Києві проводяться Всехсвятські читання.

21.06 – День батька.

Встановлено Указом Президента України № 274/2019 від 18.05.2019 р. з метою створення сприятливих умов для зміцнення інституту сім'ї як основи суспільства і визнання на державному рівні ролі батька у вихованні дітей. Відзначатиметься щороку у третю неділю червня.

– **215 років** від дня народження **Миколи Васильовича Закревського** (1805–1871).

Український історик, етнограф, художник, мовознавець, письменник, викладач

Вайсенштейнського училища й Ревельської гімназії (Естонія). Автор праць «Нарис історії міста Києва», «Літопис і опис м. Києва», укладач української народно-поетичної збірки «Старосвітський бандурист» (у 3 кн.).

– **115 років** від дня народження **Жана-Поля Сартра (1905–1980).**

Французький письменник, критик, філософ, педагог, громадський діяч, учасник Другої світової війни, лідер екзистенціалістського руху (екзистенціалізм – філософський напрям у ХХ ст., що розглядає людину як унікальну духовну істоту, здатну до вибору власної долі), викладач філософії в Гаврському та інших ліцеях Франції, засновник газетного агентства «Ліберасьйон», журналу «Нові часи». Автор творів «Шляхи свободи» (у 3 ч.), «Нудота», «Мур», філософських праць «Буття і ніщо : нарис феноменологічної онтології», «Критика діалектичного розуму», «Екзистенціалізм – це гуманізм»; лауреат Нобелівської премії (1964).

22.06 – **День Скорботи і вшанування пам'яті жертв війни в Україні.**

– **20 років** тому (2000) Верховною Радою України ухвалено Закон України «Про позашкільну освіту».

26.06 – **210 років** від дня народження **Василя Васильовича Тарновського (1810–1866).**

Український етнолог, історик права, меценат,

видавець, громадський діяч, викладач Житомирської гімназії, батько Василя Васильовича Тарновського (1838–1899) – колекціонера, мецената, культурно-громадського діяча. Автор статей «Юридичний побут Малоросії», «Про поділ родин у Малоросії», праць з історії побуту й стану українського селянства, видавець «Нотаток про Південну Русь» і «Чорної Ради» П. Куліша; нагороджений орденами й медалями.

28.06 – День Конституції України.

– **1996** – Верховна Рада України ухвалила Конституцію – Основний Закон України.

– **День молоді.**

– **День молодіжних та дитячих громадських організацій.**

29.06 – 25 років тому (1995) Указом Президента України започатковано щорічний Всеукраїнський конкурс «Учитель року».

– **155 років** від дня народження **Петра Васильовича Щепкіна** (1865–1941).

Український учитель, директор Другої Липецької двокомплектної школи (нині – Липецька загальноосвітня школа І-ІІІ ст. імені П. В. Щепкіна Харківського району Харківської області), заслужений учитель України; нагороджений орденом. Досвід роботи колективу вчителів школи відображено професором С. Х. Чавдаровим у праці

«Липецька школа імені П. В. Щепкіна (1936).

– **120 років** від дня народження **Антуана де Сент-Екзюпері** (1900–1944).

Французький письменник, журналіст, авіатор, учасник Другої світової війни. Автор романів «Південний поштовий», «Планета людей», «Військовий льотчик», «Нічний політ», алегоричної притчі-казки «Маленький принц», нарисів, репортажів тощо; кавалер ордена Почесного Легіону, лауреат літературних премій.

ЛИПЕНЬ

1.07 – **100 років** тому (1920) Наркомос УСРР схвалив «Декларацію народного комісаріату освіти УСРР про соціальне виховання дітей» (організацію дитячих будинків, садків, осередків, трудових колоній та ін.).

4.07 – **15 років** тому (2005) вийшов Указ Президента України «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні».

7.07 – **120 років** від дня народження **Юрія Корнійовича Смолича** (1900–1976).

Український письменник, журналіст, громадський діяч, учасник Української революції 1917–1921 рр., один із засновників науково-фантастичної прози в українській літературі. Автор творів «Останній Ейджевуд», «Господарство доктора Гальванеску»,

автобіографічної трилогії «Дитинство», «Наші тайни», «Вісімнадцятилітні», мемуарів «Розповідь про неспокій» (у 3 т.).

12.07 – 110 років від дня народження Тадеуша Томашевського (1910–2000).

Польський психолог, заслужений учитель Польської Народної Республіки, доктор психологічних наук, професор, доцент Львівського університету, професор і завідувач кафедри загальної психології Люблінського й Варшавського університетів, керівник Науково-дослідного інституту педагогіки Міністерства освіти у Варшаві, член і керівник Польського психологічного товариства. Автор праць із теоретичних і методологічних проблем взаємодії людини й оточення, питань психології свідомості та регуляції діяльності особистості, психології праці тощо.

– 105 років від дня народження Петра Тимофійовича Тронька (1915–2011).

Український історик, доктор історичних наук, професор, громадський діяч, учасник Другої світової війни, Герой України, заслужений діяч науки і техніки України, академік Національної академії наук України, завідувач відділу регіональних проблем історії України Інституту історії України НАНУ, головний редактор журналу «Краєзнавство», голова редколегії науково-документальної серії книжок «Реабілітовані історією». Автор праць

«Краєзнавство у відродженні духовності та культури», «Історичне краєзнавство: крок у нове тисячоліття», «Згадаймо всіх поіменно...», довідника «Навічно в пам'яті народній» та ін.

15.07 – **100 років** тому (1920) за розпорядженням Управління вищих шкіл м. Києва організовано Інститут народної освіти імені Михайла Драгоманова на базі історико-філологічного й фізико-математичного факультетів Київського університету св. Володимира, Вищих жіночих курсів та інших освітніх закладів (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова).

– **175 років** від дня народження **Василя Івановича Фабріціуса** (1845–1895).

Український астроном, спостерігач обсерваторії в Бонні, обчислювач Пулковської обсерваторії, астроном-спостерігач обсерваторії Київського університету. Автор формули точного обчислення координат близьких до полюса зірок (формула Фабріціуса), нових методів визначення кометних орбіт, низки праць із теоретичної астрономії, упорядник каталогу положень біполярних зірок.

16.07 – **30 років** тому (1990) Верховна Рада Української РСР ухвалила Декларацію про державний суверенітет України.

18.07 – **385 років** від дня народження **Роберта Гука**

(1635–1703).

Англійський природознавець, фізик, хімік, математик, астроном, біолог, топограф, архітектор, геніальний винахідник, професор геометрії Грешем-коледжу, магістр мистецтв, член і керівник Лондонського королівського наукового товариства, автор праць із питань теплоти, пружності (закон Гука), оптики та небесної механіки.

– **165 років** від дня народження **Володимира Миколайовича Ястребова** (1855–1899).

Український етнограф, фольклорист, археолог, педагог, викладач дівочої гімназії, реального училища у Єлисаветграді (нині – Кропивницький), член Імператорської археологічної комісії, член-кореспондент Одеського товариства історії і старожитностей, дослідник старожитностей Єлисаветградщини. Автор праць «Спроба топографічного огляду давніх пам'яток Херсонської губернії», «Матеріали з етнографії Новоросійського краю», «Весільні короваї в Україні», «Гайдамацький бандурист», «Домашнє виховання початку нашого століття». 1993 р. Кіровоградською обласною радою засновано краєзнавчу премію імені В. Ястребова.

– **90 років** від дня народження **Степана Дмитровича Олійника** (1930).

Український політичний і військовий діяч, доктор політології, полковник армії США (у

відставці), член Наукового товариства імені Шевченка (США), співпрацівник англомовної Енциклопедії українознавства, науковий співробітник Бібліотеки Конгресу США, в. о. старшого радника у Консультативно-дорадчій раді при Верховній Раді України та консультант Міністерства оборони України (1994–1995), благодійник ДНПБ України імені В. О. Сухомлинського. Автор праць «Природа і розвиток сучасної боротьби в Україні на тлі рухів за свободу в світі», «Цивільно-військові відносини: порівняльний аналіз», збірки статей «За свободу і демократію».

19.07 – **75 років** тому (1945) засновано університет в Ужгороді, нині – Ужгородський національний університет – головний центр науки й освіти Закарпаття.

20.07 – **135 років** від дня народження **Теодора Балана** (1885–1972). Український і румунський історик, філолог, архівіст, архівознавець, педагог, бібліотекар, реформатор архівної справи, учасник Першої світової війни, викладач історії в ліцеях Кімполунгу (Румунія), Чернівців й Сучави (Румунія), професор кафедри історії Чернівецького ліцею імені А. Пумнула, доцент кафедри історії Румунії, директор бібліотеки Чернівецького університету (нині – Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича). Автор праць «Документи

Буковини 1507–1833 рр.» (у 6 т.), «Молдавські біженці в Чернівцях на Буковині у 1821 й 1848 рр.», «Придушення національного руху на Буковині під час світової війни 1914–1918 рр.»

23.07 – **85 років** від дня народження **Володимира Григоровича Матвіїшина** (1935–2012).

Український мовознавець, літературознавець, педагог, доктор філологічних наук, професор, академік Академії наук вищої школи України, відмінник освіти України, учитель іноземних мов у школах Івано-Франківська, професор, завідувач кафедри світової літератури Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника. Автор праць «Українсько-французькі літературні зв'язки XIX – початку XX ст.», «Французька мова як друга спеціальність», навчального посібника «Мій рідний край – Прикарпаття» та ін.

25.07 – **175 років** від дня народження **Миколи Олексійовича Руберовського** (1845–бл. 1914).

Український філолог, лексикограф, педагог. Автор рукописного «Словника малоруського наріччя» (у 18 т.) у якому використано твори українських письменників, етнографічні й фольклорні джерела, укладач рукописної хрестоматії української поезії.

– **155 років** від дня народження **Олександра**

Васильовича Сперанського (1865–1919).

Український хімік, доктор наук, професор, засновник і перший завідувач кафедри фізичної хімії Київського університету (нині – КНУ імені Т. Шевченка), член секції прикладної фізики Другого відділення Української академії наук (нині – НАН України). Автор підручників «Короткий курс хімії», «Курс фізичної хімії».

26.07 – 145 років від дня народження Карла Густава Юнга (1875–1961).

Швейцарський психолог, психоаналітик, педагог, засновник швейцарської школи аналітичної психології, основоположник учення про людські типи та методики асоціативного експерименту, професор психології Швейцарської політехнічної школи в Цюріху, перший президент Міжнародного психоаналітичного товариства. Автор праць «Психологія і виховання», «Психологічні типи», «Два нариси з аналітичної психології», «Архетипи і колективне позасвідоме».

– 135 років від дня народження Андре Моруа (1885–1967).

Французький письменник, літературознавець, член Французької академії, викладач Канзаського університету (США), учасник Першої й Другої світових воєн, засновник жанру романізованих біографій. Автор творів «Мінливості любові», «Листи незнайомці»,

«Сімейне коло», «Байрон», «Лелія, або Життя Жорж Санд», «Три Дюма», праць «Історія Франції» (у 2 т.), «Париж», «Голландія» та ін.

28.07 – 140 років від дня народження Володимира Кириловича Винниченка (1880–1951).

Український письменник, художник, політичний і громадський діяч, один із ідеологів й керівників українського національно-визвольного руху (1917–1921 рр.), заступник голови Української Центральної Ради, керівник Генерального секретаріату, голова Директорії Української Народної Республіки. Автор романів «Записки кирпатого Мефістофеля», «Сонячна машина», п'єс «Щаблі щастя», «Великий молох», «Брехня», «Гріх», праці «Відродження нації» (у 3 т.).

29.07 – 215 років тому (1805) в Ніжині засновано Гімназію вищих наук (нині – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя). Фундаторами навчального закладу університетського типу стали брати Безбородьки. Офіційне відкриття гімназії відбулося 17 вересня 1820 р.

– 155 років від дня народження Андрея Шептицького (1865–1944).

Глава Української греко-католицької церкви (УГКЦ), митрополит, доктор права і теології, меценат, громадсько-політичний та культурно-освітній діяч, член Галицького сейму, дійсний член Наукового товариства імені Шевченка,

член Української національної ради Західно-Української Народної Республіки, фундатор Греко-католицької богословської академії, засновник церковного музею у Львові (нині – Національний музей у Львові імені Андрея Шептицького). Автор філософсько-богословських та аскетичних творів, досліджень з історії церкви.

30.07 – 140 років від дня народження Михайла Михайловича Лозинського (1880–1937).

Український правознавець, політичний діяч, дипломат, публіцист, літературознавець, перекладач, секретар закордонних справ уряду Західно-Української Народної Республіки, професор міжнародного права Українського Вільного Університету в Празі, викладач вищих навчальних закладів Харкова. Автор підручників «Міжнародне право», «Охорона національних меншостей в міжнародному праві», праць «Духовенство і національна культура», «Галичина в житті України», літературних розвідок про Т. Шевченка.

31.07 – 170 років від дня народження Сергія Андрійовича Подолинського (1850–1891).

Український лікар, соціолог, економіст, фізик, громадсько-політичний діяч, доктор медицини, член Французького товариства розвитку науки, дослідник еколого-економічних проблем. Автор праць «Життя і здоров'я людей на Україні», «Громадівство й теорія Дарвіна»,

«Праця людини та її відношення до розподілення енергії».

СЕРПЕНЬ

– **90 років** від заснування (1930) Інституту соціального виховання (нині – Уманський державний педагогічний університет імені П. Тичини).

1.08 – **45 років** тому (1975) у Гельсінкі підписано Заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі, також відомий як Гельсінський заключний акт, Гельсінські угоди або Гельсінська декларація.

– **120 років** від дня народження **Олександра Івановича Копиленка** (1900–1958).

Український письменник, критик, член літературних об'єднань «Плуг», «Гарт», ВАПЛІТЕ, в. о. редактора журналу «Всесвіт». Автор збірки оповідань «Кара-Круча», роману «Десятикласники», творів для дітей та юнацтва «Сенчині пригоди», «Школярі», «Друзі», «Як вони поживають» та ін.

2–6.08 – **100 років** тому (1920) відбулася Перша Всеукраїнська нарада з освіти, на якій оприлюднено «Декларацію народного комісаріату освіти УСРР про соціальне виховання дітей».

5.08 – **145 років** тому (1875) створено Педагогічні курси для удосконалення вчителів початкових народних училищ Київського учбового округу

(нині – Київський університет імені Б. Д. Грінченка).

– **170 років** від дня народження **Гі де Мопассана** (1850–1893).

Французький письменник, романіст, новеліст, учень Гюстава Флобера, учасник Франко-пруської війни (1870–1871), службовець Міністерства громадської освіти. Автор збірок новел «Будинок Тельє», «Місячне сяйво», «Оповідання вальдшнепа», романів «Життя», «Любий друг», «П'єр та Жан», поезій, п'єс, мандрівних нарисів та ін.

6.08 – **110 років** від дня народження **Івана Омеляновича Синиці** (1910–1976).

Український психолог, педагог, доктор психологічних наук, професор, учасник Другої світової війни, учитель шкіл Вінниччини, Хмельниччини й Київщини, ініціатор створення та перший керівник лабораторії психології навчання (пізніше лабораторії присвоєно ім'я І. О. Синиці) НДІ психології УРСР (нині – Інститут психології НАПН України імені Г. С. Костюка), засновник порівняльного аналізу писемного й усного мовлення, теоретичного обґрунтування сутності педагогічної майстерності вчителя та педагогічного такту.

7.08 – **110 років** від дня народження **Григорія**

Кириловича Міхненка (1910–1990).

Український педагог, заслужений учитель України, учасник Другої світової війни, директор Боровицької середньої школи (с. Боровиця Чигиринського району Черкаської області), ініціатор створення при школі учнівської виробничої бригади, гуртків юних трактористів, метеорологів, хору та ансамблю бандуристів, відкриття філії Чигиринської музичної школи, директор сільського краєзнавчого музею, викладач української мови на курсах учителів українських шкіл Польщі. Автор статей «Виховання в учнів інтересу й любові до праці в сільському господарстві в процесі гурткової роботи», «Про трудове виховання учнів».

9.08 – Міжнародний день корінних народів світу.

11.08 – 95 років від дня народження Джона Майкла Аргайла (1925–2002).

Англійський психолог, один із основоположників соціальної психології, член Міжнародного товариства вивчення суспільних і особистих взаємин, почесний професор психологічного факультету Оксфордського університету, редактор із соціальної психології «Британського журналу соціальної і клінічної психології». Автор праць «Психологія і соціальні проблеми», «Соціальні навички і душевне здоров'я», «Кооперація – основа

соціальності», «Соціальна психологія повсякденного життя», «Психологія дозвілля» «Психологія щастя» та ін.

14.08 – **90 років** тому (1930) Центральний Виконавчий Комітет і Рада Народних Комісарів СРСР ухвалили постанову «Про загальне обов’язкове початкове навчання».

– **20 років** тому (2000) наказом Міністерства освіти і науки України затверджено Типове положення про центри практичної психології і соціальної роботи.

– **160 років** від дня народження **Ернеста Сетона-Томпсона** (1860–1946).

Канадський письменник, натураліст, художник-аніمالіст, громадський діяч, один з ініціаторів скаутського руху, засновник навчально-виховної програми «Життя в природі по-індіанськи». Автор збірок «Дикі тварини, як я їх знаю», «Життя тих, на кого полюють», праці «Життя диких звірів» (у 8 т.)

16.08 – **195 років** від дня народження **Йосипа Івановича Паульсона** (1825–1898).

Відомий педагог, методист, громадський діяч, учитель парафіяльної школи при фінській церкві Св. Марії, викладач німецької та французької мов у Сирітському притулку, один із організаторів Петербурзького педагогічного товариства, Фребелівського товариства, засновник і редактор-видавець педагогічного

журналу «Учитель». Автор підручників і методичних посібників «Перша навчальна книжка», «Засіб навчання грамоті за першою навчальною книжкою», «Задачник письмових вправ у рідній мові», «Методика грамоти за історичними і теоретичними даними».

17–
25.08 – **100 років** тому (1920) відбулася Друга Всеукраїнська нарада з освіти, на якій схвалено розроблену Г. Ф. Гриньком систему освіти, що ґрунтувалася на соціальному, трудовому, професійному, педоцентричному принципах та українізації системи освіти. Результатом наради стали ухвалені резолюції «Про соціальне виховання», «Про професійну освіту», а також заснування Всеукраїнської спілки працівників освіти і соціалістичної культури.

18.08 – **335 років** від дня народження **Брука Тейлора** (1685–1731).

Англійський математик, філософ, учений секретар Лондонського королівського товариства, дослідник властивостей функцій (загальна формула розкладу функцій у степеневий ряд – ряд Тейлора). Автор праць із математичного аналізу й математичної фізики, теорії перспективи, капілярності, магнетизму тощо.

19.08 – **190 років** від дня народження **Лотара Юліуса Маєра** (1830–1895).

Німецький хімік, доктор медицини, професор

університету в Тюбінгені (Німеччина), викладач Лісової академії в Ебервальде (Німеччина), університету в Бреслау (нині – Вроцлав, Польща), член-кореспондент Берлінської академії наук. Поряд з Д. І. Менделєєвим вважається автором періодичної системи елементів.

- 21.08 – **145 років** від дня народження **Олександра Федоровича Музиченка** (1875, ін. 1878–1940). Український педагог, методист початкової школи, діяч народної освіти, засновник єдиної трудової школи в Україні, викладач педагогіки Ніжинського історико-філологічного інституту імені князя Безбородька (нині – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя), перший директор Київського педагогічного музею (нині – Педагогічний музей України), керівник трудової школи № 43, професор педагогіки Київського інституту народної освіти (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова). Автор праць «На шляху демократизації школи», «Що таке педагогіка і чому вона вчить», «Сучасні педагогічні течії в Західній Європі і Америці», «Культура народу, світогляд дитини і комплексність», посібників «Культура слова», «Буквар», «Як навчати грамоти за букварем» та ін.

- 22.08 – **100 років** від дня народження **Рея Дугласа Бредбері** (1920–2012).

Американський письменник-фантаст, почесний доктор літератури коледжу Вітс (штат Каліфорнія). Автор збірок оповідань «Марсіанські хроніки», «Золоті яблука сонця», оповідань «Вельд», «Дитячий майданчик», «Канікули», романів «451° за Фаренгейтом», «Кульбабове вино», збірки віршів «Блукаючий комп'ютер»; лауреат багатьох літературних нагород й премій.

23.08 – День Державного Прапора України.

– 140 років від дня народження **Олександра Степановича Гріна** (справж. – Гріневський; 1880–1932).

Відомий письменник, представник романтичного реалізму, засновник нового типу героя – людини високої духовності, твердих моральних переконань та особливого художнього світу, який пізніше названо «Грінландією». Автор феєрії «Пурпурові вітрила», романів «Джессі і Моргіана», «Золотий ланцюг», «Та, що біжить по хвилях», «Дорога нікуди», «Автобіографічної повісті», «Фантастичних новел» тощо.

24.08 – День незалежності України.

– 1991 – Верховна Рада УРСР ухвалила Акт проголошення незалежності України..

26.08 – 135 років від дня народження **Гійома Аполлінера** (справж. – Аполлінарій Костровицький; 1880–1918).

Французький поет, прозаїк, критик, журналіст, домашній учитель, учасник Першої світової війни, один з основоположників літературного авангарду, засновник сюрреалізму. Автор поетичних збірок «Звірослов або Почет Орфея», «Алкоголі : вірші 1898–1913», «Каліграми : вірші миру і війни (1913–1916)», віршованої «Відповіді запорозьких козаків турецькому султанові», повістей «Рим під владою Борджія», «Три Дон Жуани», роману «Жінка, яка сидить», праці «Кубісти : естетичні роздуми»; нагороджений Бойовим хрестом.

27.08 – 250 років від дня народження **Георга Вільгельма-Фрідріха Гегеля** (1770–1831).

Німецький філософ, один із основоположників німецької класичної філософії, домашній вихователь, директор гімназії в Нюрнберзі, екстраординарний професор Єнського університету, професор філософії Гейдельберзького й Берлінського університетів, засновник систематичної теорії діалектики, неогуманістичної моделі розвитку освіти. Автор праць «Енциклопедія філософських наук», «Історія філософії», «Філософія історії», «Феноменологія духу» та ін.

28.08 – 115 років від заснування професійної вчительської організації – товариства «Взаємна поміч галицьких і буковинських вчителів»,

пізніше – «Взаємна поміч українського вчительства» (1905–1939).

– **80 років** тому (1940) розпочав свою роботу Черкаський обласний інститут удосконалення вчителів, нині – Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників.

– **255 років** від дня народження **Тадеуша Чацького** (1765-1813).

Польський освітній і культурний діяч, історик, письменник, дослідник історії України, член польської Комісії народної освіти, один із засновників польського Товариства прихильників наук, Торгового товариства, куратор шкіл Волинської, Подільської та Київської губерній, засновник Вищої Волинської гімназії (Крем'янецького ліцею; нині – Національний педагогічний університет імені В. Гнатюка у Тернополі), нумізматичного музею та друкарні при ній. У приміщенні гімназії розташована Кременецька гуманітарно-педагогічна академія імені Т. Шевченка, біля академії у 2015 р. Т. Чацькому відкрито пам'ятник. Автор праць «Про назву «Україна» і зародження козацтва», «Про литовські і польські закони», «Чи римські закони були основою польських законів?» та ін.

– **130 років** від дня народження **Дмитра**

Юрійовича Загула (1890–1944, ін. 1938).

Український поет, літературознавець, критик, публіцист, перекладач, педагог, громадський діяч, викладач вищих педагогічних курсів у с. Ставище (нині – смт. Ставище, Ставищен. район, Київ. обл.), директор гімназії с. Саварка (нині – с. Саварка, Богуслав. район, Київ. обл.), керівник літературного об'єднання «Західна Україна», старший науковий співробітник Комісії новітнього письменства Всеукраїнської академії наук. Автор поетичних збірок «З зелених гір», «На грані», «Наш день», «Мотиви», підручника «Поетика», праці «Деякі риси старонімецької пісні про Вальтарія з IX ст. аналогічні до окремих місць «Слова о полку Ігореві», перекладів творів Г. Гейне, Й. Гете, Ф. Шіллера, Дж. Байрона.

31.08 – 150 років від дня народження **Марії Монтессорі** (1870–1952).

Італійський педагог, лікар, перша жінка – доктор медицини, професор Амстердамського університету, керівник інституту педагогіки ЮНЕСКО в Гамбурзі, викладач педагогічної антропології університету в Римі, засновник теорії вільного виховання, нових методів навчання розумово відсталих дітей, організатор дошкільної установи «Будинок дитини». Автор праць «Керівництво до мого методу», «Самовиховання і самонавчання в початковій школі». У 1988 р. рішенням ЮНЕСКО ім'я

М. Монтессорі включено до списку чотирьох педагогів, що визначили спосіб педагогічного мислення ХХ ст.

– 105 років від дня народження **Юрія Олексійовича Жлуктенка** (1915–1990).

Український мовознавець, перекладознавець, перекладач, педагог, доктор філологічних наук, професор, іноземний член Фризької академії (Нідерланди), учасник Другої світової війни, професор, декан факультету романо-германської філології Київського національного університету імені Т. Шевченка, завідувач відділу романо-германського мовознавства Інституту мовознавства імені О. О. Потебні НАН України. Автор праць «Порівняльна грамати́ка англійської та української мов», «Українська мова на лінгвістичній карті Канади», «Органічність мови як соціолінгвістичний параметр багатомовної ситуації», перекладів праці У. Вайнрайха «Мовні контакти», антології фризької поезії «Над озерами білі вітрила» (співавт.) та ін.

ВЕРЕСЕНЬ

– 120 років від відкриття (1900) Павлиської однокласної земської школи, з 1910 р. – двокласної, що розмістилась у цегляному двоповерховому будинку, в якому нині – Павлиська загальноосвітня школа імені В. О. Сухомлинського. Школу 22 роки (1948–1977)

очолював В. О. Сухомлинський.

– **80 років** від створення (1940) Чернівецького інституту удосконалення вчителів, нині – Інститут післядипломної педагогічної освіти Чернівецької області.

– **5 років** від початку (вересень, 2015) реалізації в Україні за ініціативою УБА проекту «Все про Європу: читай, слухай, дізнавайся в пунктах європейської інформації в бібліотеках».

1.09 – **День знань.**

2.09 – **75 років** тому (1945) підписано Акт про беззастережну капітуляцію Японії. Закінчення Другої світової війни.

– **День пам'яті Василя Олександровича Сухомлинського** (1918–1970), українського педагога-гуманіста, публіциста, письменника (50 років від дня смерті).

– **175 років** від дня народження **Івана Яковича Рудченка** (псевд. – І. Білик; 1845–1905).

Український фольклорист, етнограф, письменник, перекладач, літературний критик, брат українського письменника Панаса Мирного. Автор праць «Про чумаків і чумацтво», «Чумаки в народних піснях», «Етнографічні роботи в Західному краї у 1866 році», перекладів українською мовою творів А. Міцкевича, Г. Гейне, Дж. Байрона, співавтор роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?».

укладач і видавець «Народних південноросійських казок» (у 2 вип.), «Чумацьких народних пісень».

3.09 – 85 років від дня народження **Віктора Пантелійовича Шепотька** (1935–2013).

Український педагог, заслужений учитель України, почесний доктор НАПН України, заступник міністра освіти України, ініціатор розробок нових проектів приміщень дитячих дошкільних і педагогічних навчальних закладів, загальноосвітніх шкіл, доцент, старший науковий співробітник Інституту педагогіки Національної академії педагогічних наук України. Автор наукових праць із питань профільної підготовки старшокласників, індивідуального навчання школярів, монографії «Освіта України і науково-технічний процес : історія, досвід, уроки».

4.09 – 525 років від заснування (1495) університету Сантьяго-де-Компостела – одного з найстаріших навчальних закладів Іспанії. Університет має два відділення : в Сантьяго де Компостела і Луго, в яких навчаються понад 27 тис. студентів.

– 20 років тому (2000) видано наказ Міністерства освіти і науки України та Академії педагогічних наук України «Про запровадження 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти».

5.09 – **5 вересня (2017)** Верховною Радою України прийнято Закон України «Про освіту».

7.09 – **150 років** від дня народження **Олександра Івановича Купріна** (1870–1938).

Відомий письменник, перекладач, кореспондент київських газет. Автор повістей «Молох», «Олеся», «Суламіф», «Яма», «Жанета», оповідань «Гранатовий браслет», «Анафема», роману «Юнкери», нарисів «Київські типи», «Юзівський завод», «Події у Севастополі», «Лістригони».

– **145 років** від дня народження **Олександра Олександровича Мурашка** (1875–1919).

Український художник, педагог, громадський діяч, викладач Київського художнього училища (нині – Державна художня середня школа імені Т. Г. Шевченка), засновник власної художньої студії, перший професор і викладач Української академії мистецтв у Києві (нині – Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури), член Товариств пересувних художніх виставок. Автор творів «Похорон кошового», «На вулицях Парижа», «Селянська родина», «Над Дніпром» та ін.

8.09 – **Міжнародний день писемності.**

– **50 років** тому (1970) Радою Міністрів СРСР ухвалено новий «Статут середньої загальноосвітньої школи», за яким середня загальноосвітня школа проголошувалася

єдиною, трудовою, політехнічною, безплатною, позарелігійною, спільною для обох статей.

9.09 – 130 років від дня народження Курта Цадека Левіна (1890–1947).

Німецький і американський психолог, один із представників Берлінської школи гештальтпсихології, професор Берлінського, Стенфордського й Корнелльського університетів, директор Дослідницького центру групової динаміки Массачусетського технологічного інституту, дослідник проблем методології психологічного пізнання, зокрема експерименту в психології, прихильник цілісного підходу до аналізу явищ людської поведінки. Автор праць «Теорія поля в соціальних науках», «Вирішення соціальних конфліктів», «Динамічна психологія» та ін.

10.09 – 135 років від дня народження Олександра Володимировича Палладіна (1885–1972).

Український біохімік, педагог, організатор науки, громадсько-політичний діяч, доктор біологічних наук, професор, Президент Академії наук УРСР (нині – Національна академія наук України), почесний член іноземних академій наук, засновник нейрохімії та української біохімічної школи, викладач Харківського університету, завідувач кафедри біохімії Київського університету, директор Інституту біохімії (нині – Інститут біохімії

імені О. В. Палладіна НАН України), засновник наукових товариств, редактор «Українського біохімічного журналу». Автор більш 240 наукових праць з біохімії, підручника з біологічної хімії.

– **85 років** від дня народження **Анатолія Петровича Корнієнка** (1935–2004).

Український бібліотекознавець, бібліографознавець, заслужений працівник культури України, директор Національної парламентської бібліотеки України (1983–2004; нині – Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого), один із розробників Закону України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», засновник і головний редактор журналу «Бібліотечна планета». Автор праць із питань використання бібліотечних ресурсів України, інформаційної політики, формування книжкових фондів, наукових досліджень із питань соціології читання, бібліографічної діяльності, національної бібліографії.

11.09 – **155 років** від дня народження **Яна Райніса** (справжн. – Яніс Плієкшанс; 1865–1929).

Латиський поет, драматург, перекладач, громадський діяч, народний поет Латвії, директор Національного театру, міністр освіти (1926–1928). Автор збірок віршів «Далекі відгуки синього вечора», «П'ять ескізних зошитів Дагди», поеми «Ave, sol!», п'єс «Золотий кінь», «Вій, вітерець», трагедії

«Йосип і його брати»; нагороджений орденом Трьох Зірок I ступеня.

12.09 – **25 років** тому (1995) Указом Президента України затверджено «Основні напрями реформування вищої освіти в Україні».

– **145 років** від дня народження **Олександра Антоновича Кошиця** (1875–1944).

Український композитор, хоровий диригент, етнограф, педагог, письменник, почесний доктор філософії Українського вільного університету в Празі, викладач, Київської консерваторії, керівник хору Вищих жіночих курсів, хору Київського університету, диригент театру М. К. Садовського, хормейстер і диригент Київського оперного театру, керівник музичного відділу міністерства освіти Української Народної Республіки, один із засновників Першого українського національного хору та Української республіканської капели, організатор й керівник українських хорів у США. Автор збірок та хорових обробок українських народних пісень, мемуарів «Спогади» (у 2 ч.).

– **115 років** від дня народження **Олександра Володимировича Запорожця** (1905–1981).

Український психолог, доктор психологічних наук, дійсний член Академії педагогічних наук СРСР, завідувач кафедри психології Харківського педагогічного інституту,

завідувач лабораторії психології дітей дошкільного віку НДІ загальної та педагогічної психології. Автор праць «Вибрані психологічні праці», «Психологія: підручник для дошкільних педагогічних училищ», «Розвиток довільних рухів» та ін.

16.09 – 135 років від дня народження **Карен Хорні** (1885–1952).

Американський психолог, психіатр, засновниця Асоціації сприяння розвитку психоаналізу (США), викладач Інституту психоаналізу в Берліні, Нової школи соціальних досліджень (Нью-Йорк, США), Нью-Йоркського психоаналітичного інституту, Нью-Йоркського медичного коледжу, віце-директор Чиказького інституту психоаналізу, декан Американського інституту психоаналізу. Автор праць «Наші внутрішні конфлікти», «Невротична особистість нашого часу», «Нові шляхи в психоаналізі», «Самоаналіз», «Психологія жінки» та ін.

– 95 років від дня народження **Михайла Семеновича Гриця** (1925–1988).

Український літературознавець, фольклорист, доктор філологічних наук, професор Київського університету (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченка). Автор праць «Давня українська поезія», «Давня українська проза», літературно-критичних нарисів життя й творчості Панаса Мирного,

Марка Вовчка, С. Скляренка, О. Десняка, співавтор і відповідальний редактор підручників для закладів вищої освіти «Давня українська література», «Українська народна поетична творчість».

17.09 – **200 років** тому (1820) відбулося офіційне відкриття Ніжинської гімназії вищих наук князя О. А. Безбородька (нині – Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя. Випускниками гімназії були М. Гоголь, Є. Гребінка, М. Прокопович, А. Мокрицький.

– **140 років** від дня народження **Іларія Івановича Карбулицького** (1880–1961).

Український письменник, педагог, публіцист, видавець, журналіст, громадський діяч, редактор педагогічного журналу «Промінь», газети «Каменярі», видавець серії популярних книжок «Крейцера бібліотека» (Чернівці). Автор оповідань із життя селянства, інтелігенції, зокрема вчителів Буковини, «Із щоденника молодого вчителя», «Агій з панамми», «Архтемій», праці «Розвій народного шкільництва на Буковині».

19.09 – **День винахідника і раціоналізатора.**

– **180 років** від дня народження **Михайла Петровича Авенаріуса** (1835–1895).

Український фізик, метеоролог, педагог, науково-освітній діяч, член-кореспондент Петербурзької академії наук, професор,

завідувач метеорологічної обсерваторії Київського університету (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченка), організатор і керівник київської школи фізиків-експериментаторів, ініціатор створення Товариства дослідників природи при Київському університеті, дослідник магнітного поля Землі, термоелектричних явищ та електротехніки; нагороджений французьким орденом Почесного легіону.

20.09 – 155 років від дня народження **Любора Нідерле (1865–1944).**

Чеський історик, археолог, етнограф, філолог, педагог, дослідник слов'янської старовини, член Чеської академії наук, член-кореспондент Санкт-Петербурзької академії наук, дійсний член Наукового товариства імені Шевченка, ректор Карлового університету, засновник й перший директор Археологічного інституту в Празі, перший керівник Слов'янського інституту (Прага), перший директор Празького народного музею, редактор етнографічного журналу «Чеський народ», засновник часопису «Вісник слов'янських старожитностей». Автор праць «Слов'янські старожитності» (у 4 т.), «Культура стародавніх слов'ян» (у 2 т.), «Людство в доісторичні часи», «Довідник зі слов'янських старожитностей» (у 2 т.), «Керівництво зі слов'янської археології».

– 125 років від дня народження **Дмитра**

Костянтиновича Зерова (1895–1971).

Український ботанік, доктор біологічних наук, професор, академік Академії наук УРСР, викладач ботаніки Київського інституту народної освіти (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова) та Київського університету, директор Інституту ботаніки АН УРСР, організатор Українського ботанічного товариства. Автор праць із питань систематики, флористики та філогенії спорових рослин, ботанічної географії, палеоботаніки, історії ботанічної науки в Україні; лауреат Державної премії України у галузі науки й техніки.

– 115 років від дня народження Тетяни Костянтинівни Якимович (1905–1988).

Український філолог, літературознавець, педагог, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри зарубіжної літератури Київського університету (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченка), дослідник французької літератури XIX–XX ст. Автор праць «Драматургія і театр сучасної Франції», «З художнього світу Франції», «Молодий Золя : естетика й творчість» та ін.

21.09 – **Міжнародний день миру.**

22.09 – **185 років від дня народження Олександра Опанасовича Потебні (1835–1891).**

Український філолог, фольклорист, етнограф, літературознавець, філософ, педагог, громадський діяч, член-кореспондент Петербурзької академії наук, член багатьох наукових товариств, професор Харківського університету, один із засновників Харківського історично-філологічного товариства, основоположник психологічного напрямку в слов'янському мовознавстві. Автор підручника-букваря для недільних шкіл, праць із загального мовознавства, фонетики, наголосу, граматики, семантики, етимології, діалектології. У 1945 р. ім'я видатного ученого присвоєно інституту мовознавства (нині – Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України).

23.09 – Міжнародний день жестових мов.

Засновано в 2017 р. Генеральною Асамблеєю ООН з метою об'єднання всіх спільнот в єдиному прагненні реалізувати повну інклюзію відповідно до Конвенції ООН з прав інвалідів.

– **120 років** від дня народження **Володимира Михайловича Кубійовича** (1900–1985).

Український географ, демограф, громадсько-політичний діяч, викладач гімназій Кракова, доцент Краківського університету, дійсний член Наукового товариства Шевченка у Львові, професор Українського Вільного Університету в Празі, упорядник і головний редактор «Енциклопедії українознавства»,

перший лауреат Канадської фундації українських студій. Автор праць «Територія і людність українських земель», «Українські етнічні групи Галичини», наукових досліджень із історії української діаспори в Північній Америці, Сибіру, Середній Азії.

24.09 – 145 років від дня народження В'ячеслава Костянтиновича Розвадовського (1875–1943).

Український художник, педагог, засновник мистецької школи для сільських дітей і інтернату при ній у Кам'янець-Подільському, організатор пересувних художніх виставок в Україні, викладач Ташкентського комерційного училища (Узбекистан), Ташкентської жіночої гімназії, школи імені К. Ушинського, завідувач кафедри графіки Середньоазіатського індустріального технікуму, член комітету з організації Ташкентського університету. Автор творів «Тарас Шевченко», «Над Дніпром», «Жнива», «Ой не світи, місяченьку», «Гопак», «Гуцулка», «Катерина» та ін.

26.09 – Європейський день мов.

27.09 – Міжнародний день глухих.

Засновано в 1951 р, на честь створення Всесвітньої федерації глухонімих. Мета – підвищення інформованості міжнародного співтовариства про проблеми, з якими щодня

стикаються глухі люди.

– 120 років від дня народження Микити Миновича Грищенка (1900–1987).

Український педагог, доктор педагогічних наук, професор, заслужений діяч науки України, учитель, директор шкіл, інспектор, ректор Київського інституту народної освіти (нині – Національний педагогічний імені М. П. Драгоманова), директор науково-дослідних інститутів дефектології й педагогіки (нині – Інститут педагогіки та Інститут спеціальної педагогіки НАПН України), завідувач кафедри педагогіки Київського державного університету імені Т. Шевченка (нині – Київський національний університет ім. Т. Шевченка). Автор праць із історії розвитку школи й педагогіки в Україні, теорії педагогіки та дефектології, зокрема, «Т. Г. Шевченко і народна освіта», «Планування і облік роботи в спеціальних школах», «Дидактика вищої школи», «Дидактичні поради молодому викладачеві вузу» та ін.

– 115 років від дня народження Івана Демидовича Золотоверхого (1905–1978).

Український історик, культуролог, книгознавець, бібліограф, педагог, кандидат історичних наук, учасник Другої світової війни, директор Державної публічної бібліотеки Академії наук УРСР (нині –

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського), директор Київського державного педагогічного інституту (нині – Національний педагогічний університет імені М. Драгоманова), доцент кафедри історії Київського державного університету (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченка). Автор праць «До методики складання національної бібліографії», «Бібліографічні видання Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Короленка», посібника для читачів «Бібліотека і книга : як користуватись бібліотекою».

28.09 – **1918** – народився **Василь Олександрович Сухомлинський** (1918–1970).

Український педагог, гуманіст, мислитель, дитячий письменник, член-кореспондент АПН РРФСР, АПН СРСР, заслужений учитель УРСР, Герой Соціалістичної Праці, фахівець у галузі теорії й методики виховання дітей у школі й родині, педагогічної майстерності, управління навчально-виховним процесом у школі, директор Павлівської середньої школи (понад 20 років). Автор монографій, брошур, статей, оповідань і казок для дітей; лауреат Державної премії УРСР (1974, посмертно). Твори педагога перекладено 59 мовами світу.

29.09 – **175 років** від дня народження **Івана Карповича Карпенка-Карого** (справж. –

Тобілевич; 1845–1907).

Український драматург, актор, режисер, театральний діяч, один із основоположників нового українського театру, засновник самодіяльних театрів, адміністративний керівник трупи корифеїв українського театру М. Кропивницького та власної трупи, Автор п'єс «Сто тисяч», «Хазяїн», «Бондарівна», «Мартин Боруля», «Сава Чалий», «Наймичка», «Безталанна» та ін.

30.09 – **Всеукраїнський день бібліотек.**

– **Міжнародний день перекладу.**

– **50 років** тому (1970) колегією Міністерства освіти УРСР ухвалено положення «Про кабінети професійної орієнтації учнів при школах, районних (міських) методичних кабінетах та обласних інститутах удосконалення вчителів».

– **70 років** від дня народження **Любові Андріївни Дубровіної** (1950).

Український історик бібліотечної справи, джерелознавець, книгознавець, документознавець, архівознавець, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, заслужений діяч науки і техніки України, генеральний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, фундатор української кодикологічної школи, засновник і редактор наукового збірника

«Рукописна та книжкова спадщина України». Автор праць «Кодикологія та кодикографія української рукописної книги», «Історія Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського» (співавт., у 3 кн.), «Бібліотеки Києва в період нацистської окупації (1941–1943 рр.)», «Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства» (співавт.) та ін.; нагороджена орденом преподобного Нестора Літописця III ступеня (2008).

ЖОВТЕНЬ

– Міжнародний місяць (місячник) шкільних бібліотек.

– На підтримку ініціативи ЮНЕСКО в Україні проводиться Всесвітній тиждень медійно-інформаційної грамотності.

– **35 років** (1985) від заснування Коїмбрської групи – об'єднання 39 університетів для розвитку зв'язків та координації навчального процесу в руслі спільноєвропейської освітньої політики між найстарішими та найвпливовішими університетами Європи.

– **110 років** від виходу (1910) першого в Центральній і Східній Україні педагогічного журналу «Світло» (засновник й редактор Григорій Шерстюк). Журнал публікував педагогічно-методичні статті, висвітлював справи дошкільного виховання, шкільної і

позашкільної освіти, захищав права української школи, мови та культури. Його співробітниками були Х. Алчевська, С. Єфремов, С. Русова, С. Сірополко, Я. Чепіга, Г. Шерстюк та ін. Згодом традиції «Світла» продовжила «Вільна Українська Школа» (1917–1919).

1.10 – 215 років тому (1805) відбулося відкриття Волинської гімназії, яку в 1819 р. перейменовано на Кременецький ліцей. У 1833 р. за участь студентів ліцею в польському повстанні 1831 р. ліцей ліквідовано. Бібліотеку, нумізматичний кабінет, колекцію картин, гравюр та скульптур конфісковано і передано новоствореному Імператорському університетові Святого Володимира у Києві (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченка).

– 75 років тому (1945) засновано Науково-дослідний інститут психології (нині – Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України). Одночасно з інститутом створено бібліотеку (нині – Наукова бібліотека імені А. Ф. Залєвської Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України).

4.10 – День працівників освіти.

– 145 років тому (1875) відбулось урочисте відкриття Чернівецького університету (нині – Чернівецький національний університет імені Ю. Федьковича).

5.10 – Всесвітній день учителів.

– **80 років** від дня народження **Володимира Омеляновича Забаштанського** (1940–2001).

Український поет, перекладач, керівник літературної школи-студії «Кобза» (1968–1993). Автор поетичних збірок «Наказ каменярів», «Віра в людину», «Сині скелі», «Жага життя», «Мужністю завдячую тобі», «Древо роду», «Браїлівські балади», «Свічечкою слова»; лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка (1986),.

6.10 – **95 років** від дня народження **Івана Івановича Бобрика** (1925–2011).

Український лікар, доктор медицини, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, учасник Другої світової війни, завідувач кафедри анатомії людини Національного медичного університету імені О. О. Богомольця. Автор наукових праць, підручників та навчальних посібників, зокрема, «Анатомія дитини (з основами ембріології та вадами розвитку)», «Анатомія людини» (співавтор; у 3 т., т. 1), редактор наукового часопису «Вісник морфології», укладач «Міжнародної анатомічної термінології (латинські, українські, російські та англійські еквіваленти)»; лауреат Державної премії України.

7.10 – **135 років** від дня народження **Нільса Бора** (1885–1962).

Данський фізик, громадський діяч, один з фундаторів сучасної теоретичної фізики, засновник першої квантової теорії атома (постулати Бора), президент Данського королівського товариства, директор Інституту теоретичної фізики в Копенгагені. Автор збірника наукових праць «Атомна фізика і людське пізнання»; лауреат Нобелівської премії (1922).

8.10 – 175 років від дня народження Віктора Львовича Кирпичова (1845–1913).

Український інженер, педагог, один із засновників і перший ректор Харківського технологічного (нині – Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут») й Київського політехнічного (нині – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського») інститутів, організатор вищої технічної освіти в Україні, фундатор сучасної системи підготовки технічних кадрів, один із основоположників нової науки – графічної статистики. Автор праць «Бесіди про механіку», «Основи графічної статистики», «Зайві невідомі у будівельній механіці», «Опір матеріалів» (у 2 ч.), «Значення фантазії для інженера».

– 135 років від дня народження Володимира Юхимовича Свідзинського (1885–1941).

Український поет, літературознавець,

перекладач, літературний редактор журналів «Червоний шлях», «Літературний журнал». Автор поетичних збірок «Ліричні поезії», «Вересень», «Поезії», перекладів з античних літератур, з французької, німецької й польської поезії, наукових розвідок з мистецтва.

9.10 – 195 років від дня народження Василя Івановича Водовозова (1825–1886).

Відомий педагог, перекладач, дитячий письменник, чоловік письменниці і педагога Є. М. Водовозової, викладач словесності у Варшавській гімназії. Автор навчально-методичної літератури для учнів й вчителів початкової та середньої школи, зокрема, «Книга для початкового читання в народних школах», «Книга для вчителів», «Словесність у зразках і розборах» та ін.

10.10 – 25 років тому (1995) Президентом України видано Указ «Про заходи щодо вдосконалення діяльності органів освіти». Створено Державну акредитаційну комісію України під головуванням міністра освіти.

11.10 – 135 років від дня народження Франсуа Моріака (1885–1970).

Французький письменник, учасник Руху Опору в Другій світовій війні, член Французької академії. Автор романів «Дорога в нікуди», «Фарисейка», «Мавпочка», «Підліток минулих часів», есе «Життя Расіна», «Життя Ісуса», «У що я вірю», п'єс «Лихий поплутав», «Вогонь на

землі», поетичних збірок «Молитви», «Прощання з отроцтвом»; лауреат Нобелівської премії (1952).

12.10 – 155 років від дня народження Артура Гардена (1865–1940).

Англійський біохімік, доктор філософії, директор Лістерівського інституту, професор біохімії Лондонського університету, член Лондонського королівського товариства, редактор «Біохімічного журналу». Автор праць з історії атомістичної теорії Дальтона, підручників і монографій із хімії; лауреат Нобелівської премії (1929, разом з Гансом фон Ейлер-Хельпіном).

13.10 – 135 років від дня народження Романа Михайловича Волкова (1885–1959).

Український фольклорист, літературознавець, професор, перший ректор Одеського інституту народної освіти (нині – Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського), професор і викладач Одеського, Львівського та Чернівецького університетів, голова етнографічно-діалектологічної секції Одеської комісії краєзнавства при Всеукраїнській академії наук. Автор праць «Казка: розвідки по сюжетостворенню народної казки. Т. 1. Казка великоруська, українська і білоруська», «До питання вивчення варіантів билин» та ін.

14.10 – День захисника України.

– День Українського козацтва.

– Свято Покрови.

– **135 років** від дня народження **Андрія Васильовича Ніковського** (1885–1942).

Український мовознавець, журналіст, перекладач, літературознавець, публіцист, політичний та державний діяч, редактор газет «Рада», «Нова Рада», журналу «Літературно-науковий вісник», міністр закордонних справ в уряді Української Народної Республіки, співробітник Словникової комісії ВУАН. Автор праць «Грамматика Івана Нечуя-Левицького», «Український правопис», статей, нарисів.

15.10 – **405 років** тому (1615) на кошти Єлизавети Гулевич (Галшка Гулевичівна) засновано Київське братство, у тому самому році при братстві відкрито школу. У 1632 р. школу об'єднано з Лаврською школою Петра Могили, що поклало початок існуванню на Подолі Київського колегіуму, пізніше – Київська академія, Київська духовна академія, нині – Національний університет «Києво-Могилянська академія» (КМА).

– **80 років** тому (1940) відкрито Кременецький учительський інститут (нині – Тернопільський національний педагогічний університет імені В. Гнатюка.).

17.10 – **260 років** від дня народження **Клода Анрі**

Сен-Сімона (1760–1825).

Французький філософ, соціолог, соціальний реформатор, один із засновників утопічного соціалізму, видавець збірника «Промисловість». Автор праць «Листи женецького мешканця до своїх сучасників», «Організатор», «Про промислову систему», «Катехізис промисловиків», «Вступ до наукових праць ХІХ століття», «План наукових робіт, необхідних для реорганізації суспільства», «Нове християнство»; його проект наукової організації суспільної праці, думка про обов'язковість праці, програма індустріалізму вплинули на подальший розвиток соціальної філософії та були розвинені пізніше його послідовниками.

– 190 років від дня народження Аполлонія Дорофійовича Сендульського (1830–1882).

Український священник, громадський, культурний і освітній діяч, краєзнавець, дослідник Волині, організатор церковнопарафіяльних шкіл і шкіл для дорослих, член правління Волинської духовної семінарії, член окружної училищної ради. Автор праць «З спостережень сільського священника», «Автобіографія», нарису «Історія села Сивок».

18.10 – 135 років від дня народження Миколи Михайловича Баженова (1885–1962).

Український мовознавець, літературознавець,

педагог, викладач харківських гімназій, Харківського інституту народної освіти (нині – Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди), професор, завідувач кафедри Харківського університету (нині – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна). Автор праць «Г. Ф. Квітка-Основ'яненко як натхненник М. Гоголя: до питання про літературне запозичення», «Виразне читання і культура усної мови», посібника «Виразне слово: теорія, техніка і методика читання».

19.10 – 130 років від дня народження **Олени Борисівни Курило** (ін. 18.10;1890 – після жовт. 1946).

Український філолог, мовознавець, діалектолог, розробниця української наукової термінології, викладач Київського інституту народної освіти (нині – Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова), член термінологічної комісії Українського наукового товариства, заступник директора й голова відділу сучасної української мови Інституту української наукової мови ВУАН (нині – Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України), дійсний член Діалектологічної комісії Всеукраїнської академії наук. Автор праць «Паралельні форми в українській мові, їх значення для стилю», «Матеріали до

української діалектології та фольклористики», «Словник ботанічної номенклатури», підручників «Початкова граматика української мови», «Курс українського правопису».

21.10 – 360 років від дня народження Георга Ернста Шталя (1660–1734).

Німецький хімік, лікар, викладач Єнського університету, професор медицини та хімії університету в Галлі, президент Медичної колегії, засновник Медико-хірургічної колегії для підготовки військових лікарів, основоположник теорії флогістону, що сприяла розумінню особливостей металургійних процесів). Автор праці «Основи хімії».

– 70 років від дня народження Наталії Миколаївни Кушнарєнко (1950).

Український бібліографознавець, педагог, доктор педагогічних наук, професор, заслужений працівник культури України, завідувач кафедри документознавства та книгознавства Харківської державної академії культури, член редколегій фахових періодичних видань. Автор підручників «Історія бібліотечного краєзнавства в Україні», «Краєзнавча робота бібліотек», «Документознавство», співавтор монографії «Еволюція бібліотечного фондознавства» та підручників «Організація та методика науково-дослідницької діяльності», «Наукова обробка документів».

22.10 – 150 років від дня народження Івана Олексійовича Буніна (1870–1953).

Відомий письменник, перекладач, почесний академік Петербурзької Академії наук, знавець українського фольклору. Автор збірок повістей і оповідань «Грамотика любові», «Легке дихання», автобіографічного роману «Життя Арсеньєва», циклу новел «Темні алеї», щоденника «Окаянні дні», статті «Пам'яті Т. Г. Шевченка», перекладів поеми Г. Лонгфелло «Пісня про Гаявату», драми Байрона «Каїн», поезій Т. Шевченка, Б. Грінченка, А. Міцкевича; лауреат Нобелівської премії (1933).

– 135 років від дня народження Станіслава Кота (1885–1975).

Польський історик, політик, дипломат, історик культури й освіти, професор Ягеллонського університету, почесний доктор Оксфордського університету, викладач Колеж де Франс (Франція), дійсний член Польської академії знань, міністр інформації Польщі, посол Польщі в Італії, науковий керівник і редактор серії «Національна бібліотека», дослідник історії українсько-польських відносин. Автор праць «Анджей Фрич-Модржевський про виховання й школу», «Шкільна реформа Станіслава Конарського», «Парафіяльна освіта в Малій Польщі XV-XVIII ст.», підручника «Історія виховання».

– **85 років** від дня народження **Бориса Ілліча Олійника** (1935–2017).

Український поет, перекладач, публіцист, державний і громадський діяч, дійсний член Національної академії наук України, один із фундаторів й голова Українського фонду культури, Герой України (2005), голова комітету з Національної премії України імені Т. Шевченка (1991, 2010–2016), віце-президент Парламентської асамблеї Ради Європи. Автор поетичних збірок «Двадцятий вал», «Вибір», «Ми знаєм, для чого жити», «Таємна вечере», «У замкненому колі. Із окупаційного зошита», поем «Дорога», «Доля», «Сиве сонце моє : пам'яті матері», статті «Випробування Чорнобилем», есе «Хто наступний?»; лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка (1983).

24.10 – **День Організації Об'єднаних Націй.**

– **75 років** тому (1945) створено міжнародну міждержавну Організацію Об'єднаних Націй (ООН).

– **Всесвітній день інформації про розвиток.**

Засновано в 1972 р. Генеральною Асамблеєю ООН з метою привернення уваги світової громадської думки до проблем розвитку та до необхідності зміцнення міжнародного співробітництва для їх розв'язання.

25.10 – **160 років** від дня народження **Миколи**

Семеновича Самокиша (1860–1944).

Український художник-баталіст, академік живопису, педагог, громадський діяч, дійсний член Петербурзької академії мистецтв, керівник батально-історичних майстерень Харківського і Київського художніх інститутів. Автор художніх творів «В'їзд Богдана Хмельницького до Києва 1648», «Бій під Жовтими Водами», «Абордаж турецької галери запорожцями», «Бій Максима Кривоноса з Яремою Вишневецьким» (1934), «Харківська фортеця XVIII ст.» та ін.

26.10 – 200 років від дня народження Евариста Естковського (1820–1856).

Польський педагог, народний учитель, фундатор Педагогічного товариства в Познані, засновник і редактор першого польського педагогічного журналу «Школа польська», в якому друкував свої праці з питань початкової освіти, підготовки народних учителів тощо. Автор проектів організації недільних шкіл та розвитку позашкільного виховання, прихильник ідей Й. Г. Песталоцці, Ф. А. Дістервега, Я. А. Коменського.

– 140 років від дня народження Андрія Белого (справж. – Борис Миколайович Бугайов; 1880–1934).

Відомий письменник, філософ, культуролог, літературознавець, теоретик символізму, учасник антропософського руху. Автор

романів «Вогненний ангел», «Срібний голуб», «Маски», поеми «Христос воскрес», поетичних збірок «Перше побачення», «Пісня розлуки», «Попіл», праць «Символізм як світорозуміння», «Думка і мова: філософія мови Потебні», «Рудольф Штейнер і Гете у світогляді сучасності».

28.10 – День визволення України від німецьких окупантів.

– 140 років від дня народження Миколи Олександровича Рибнікова (1880–1961).

Відомий психолог, член-кореспондент Академії педагогічних наук РРФСР, доктор педагогічних наук, професор, розробник біографічного методу психологічного дослідження. Автор праць «Психологія і вибір професії», «Дитячі малюнки і їх вивчення», «Інтереси сучасного школяра», «Мова дитини», «Пам'ять, її психологія і педагогіка», «До історії психологічної бібліографії».

– 135 років від дня народження Такубоку Ісікави (1885–1912).

Японський письменник, критик, основоположник реалістичного напрямку в японській літературі, майстер соціальної та інтимної лірики. Автор поетичних збірок «Жменя піску», «Сумна іграшка», «Свист і свисток», романів «Доля таланту», «Наша група й він», повістей, оповідань, есе,

літературно-критичних і публіцистичних статей.

– **125 років** від дня народження **Майка Йогансена** (ін. 28.02; справж. – Йогансен Михайло Гервасійович (1895–1937).

Український письменник, перекладач журналіст, критик, сценарист, один із ініціаторів створення «Техно-мистецької групи А», видання «Універсального журналу» й альманаху «Літературний ярмарок». Автор поетичних збірок «Д'горі», «Ясен», «Кроковее коло», оповідань «17 хвилин», «Майборода», перекладів творів Ф. Шиллера, В. Шекспіра, Е. А. По, книжок для дітей.

29.10 – **230 років** від дня народження **Фрідріха Адольфа Вільгельма Дістервега** (1790–1866).

Німецький педагог, викладач фізики та математики в гімназіях і школах, директор учительських семінарій у Мерсі та Берліні, голова Всезагальної вчительської спілки, видавець журналу «Рейнські листки для виховання і навчання». Автор праць «Про природододільність і культуровідповідність у навчанні», «Керівництво до освіти німецьких учителів» (у 2 ч.), підручників і посібників із математики, німецької мови, природознавства, географії, астрономії.

30.10 – **1999** – Кабінет Міністрів України ухвалив постанову «Про створення Державної науково-

педагогічної бібліотеки України». Нині – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського НАПН України.

– 140 років від дня народження Павла Костянтиновича Федоренка (1880–1962).

Український історик, краєзнавець, архівіст, педагог, учитель шкіл Волині, завідувач кафедри історії Чернігівського вчительського інституту (нині – Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Шевченка), науковий співробітник науково-дослідної кафедри історії України при ВУАН, заступник директора музею історії Корсунь-Шевченківської битви. Автор праць «З історії монастирського господарства на Лівобережжі XVII-XVIII ст.», «Опис Новгород-Сіверського намісництва 1779–1781 рр.» та ін.

31.10 – 205 років від дня народження Карла Вільгельма Вейєрштрасса (1815–1897).

Німецький математик, засновник системи логічного обґрунтування математичного аналізу на основі створеної ним теорії дійсних чисел, член Баварської академії наук, Лондонського королівського товариства, член-кореспондент Паризької академії наук, ректор Берлінського університету. Автор відкриттів у математичному аналізі, теорії аналітичних функцій, варіаційному численні, диференційній геометрії та лінійній алгебрі.

– **185 років** від дня народження **Йоганна Адольфа фон Беєра** (1835–1917).

Німецький хімік, викладач Берлінської вищої технічної школи, професор хімії Страсбурзького й Мюнхенського університетів, член Берлінської академії наук, Німецького хімічного товариства; лауреат Нобелівської премії (1905).

– **125 років** від дня народження **Давида Генріховича Елькіна** (1895–1983).

Український психолог, доктор педагогічних наук, професор, завідувач лабораторії Одеського міського інституту дитячої психології та експериментальної педагогіки, викладач Одеського інституту народної освіти (нині – Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського), завідувач кафедри психології Одеського університету імені І. І. Мечникова. Автор праць «Педагогіка і психологія пам'яті», «Сприйняття часу» «Інженерна психологія».

– **95 років** від дня народження **Зіновії Тарасівни Франко** (1925–1991).

Український мовознавець, літературознавець, громадський діяч, кандидат філологічних наук, онука І. Я. Франка, науковець Інституту мовознавства імені О. О. Потебні Академії наук УРСР. Автор праць «Мова про мову», «Граматична будова українських гідронімів»,

«Франко як мовознавець», «Хто ми? Звідки родом?», співавтор «Курсу історії української літературної мови» (у 2 т.).

ЛИСТОПАД

– **30 років** від заснування (1990) **Української асоціації Василя Сухомлинського** як добровільної громадської організації, покликаної досліджувати, поширювати й впроваджувати в життя творчу спадщину педагога-гуманіста. Асоціація співпрацює з Міжнародним товариством послідовників В. Сухомлинського.

1.11 – **1991** – Верховна Рада України ухвалила Декларацію прав національностей України.

2–3.11 – **85 років** тому (1935) у Львові відбувся Перший Український педагогічний конгрес, який визначив мету національного шкільного виховання та зміст шкільної освіти в Галичині.

2.11 – **125 років** тому (1895) шведський інженер-хімік і промисловець Альфред Нобель (1833–1896) склав заповіт, відповідно до якого всі його кошти мали ввійти до спеціального фонду, відсотки з якого видаватимуться у вигляді премій за найбільший внесок у розвиток фізики, хімії, фізіології й медицини, літератури, зміцнення загального миру (з 1969 р. – у галузі економічних наук). Уперше Нобелівські премії були вручені в 1901 р.

5.11 – **2003** – згідно з розпорядженням Кабінету

Міністрів України Державній науково-педагогічній бібліотеці України присвоєно ім'я видатного українського педагога-гуманіста В. О. Сухомлинського.

– 150 років від дня народження Олександра Петровича Нечасва (1870–1948).

Відомий психолог, доктор педагогічних наук, один із засновників експериментальної психології та педагогіки, ректор Самарського державного університету, директор Московського державного психоневрологічного інституту. Автор праць «Сучасна експериментальна психологія та її ставлення до питань шкільного навчання», «Нарис психології для вихователів і вчителів», «Пам'ять людини і її виховання» та ін.

6.11 – 1943 – День визволення Києва від німецьких окупантів.

– 165 років від дня народження Дмитра Івановича Яворницького (ін. 7.11, Еварницький; 1855–1940).

Український історик, археолог, етнограф, фольклорист, лексикограф, письменник, доктор історичних наук, дійсний член Наукового товариства Шевченка та Всеукраїнської академії наук, завідувач Катеринославського історичного музею (нині – Дніпровський національний історичний музеї імені академіка Д. І. Яворницького), професор Катеринославського інституту народної освіти

(нині – Дніпровський національний університет імені О. Гончара). Автор праць «Історії запорізьких козаків» (у 3 т.), «Словник української мови», «Матеріали до біографії Т. Г. Шевченка», «Дніпровські пороги» та ін.

– **130 років** від дня народження **Павла Анастасовича Горбатого** (1890–1962).

Український педагог, методист, заслужений учитель України. Автор праць із питань методики навчання математики в школі, зокрема, «Досвід викладання тригонометрії в середній школі», «З досвіду викладання математики в школі», «Уроки з вивчення логарифмічної лінійки в середній школі»; лауреат премії імені К. Д. Ушинського (1955).

9.11 – **День української писемності та мови.**

– **День Преподобного Нестора-літописця Печерського.**

– **День працівників культури та майстрів народних мистецтв.**

– **135 років** від дня народження **Віктора Олександровича Барвінського** (1885– бл. 1940).

Український історик, архівіст, старший співробітник бібліотеки Харківського університету, приват-доцент Харківського університету (нині – Харківський національний

університет імені В. Н. Каразіна (ХНУ), викладач Академії теоретичних знань, Харківського інституту народної освіти імені О. Потебні (нині – ХНУ), член Харківського історико-філологічного товариства, дійсний член Харківської науково-дослідної кафедри історії української культури імені академіка Д. І. Багалія. Автор праць «Селяни в Лівобережній Україні XVII-XVIII ст.», «Замітки до історії мануфактури в Лівобережній Україні XVIII ст.», «До історії архівної справи в гетьманщині за часів Розумовського», біографічного нарису «Д. П. Міллер», співавтор підручника «Архівознавство».

– **135 років** від дня народження **Велимира Хлєбникова** (Віктор Володимирович, 1885–1922).

Відомий поет, прозаїк, засновник футуризму, реформатор поетичної мови, діяч авангардного мистецтва, дослідник стародавньої слов'янської мови. Автор поем «Війна в мишоловці», «Берег невільників», «Праля», «Ладомир», віршів «Смерть Паливоди», «Ніч у Галичині», прозових творів «Лубни», «Малинова шабля».

– **130 років** від дня народження **Миколи Панасовича Лазорського** (1890, ін. 1885–1970).

Український письменник, журналіст, географ,

співробітник Полтавського музею (нині – Полтавський краєзнавчий музей імені В. Кричевського), редактор журналів «Подільнин», «Журнал губерньського перебування» та Державного видавництва України (Харків), член об'єднання українських письменників «Слово» (Австралія). Автор романів «Гетьман Кирило Розумовський», «Степова квітка», «Патріот», науково-популярних нарисів «В надрах землі», «Моря та океани» та ін.

10– – Міжнародний тиждень науки та миру.
16.11

10.11 – Всесвітній день науки за мир та
розвиток.

– Всесвітній день молоді.

11.11 – 135 років від дня народження Віктора
Никаноровича Андрієвського (1885–1967).

Український педагог, публіцист, громадський діяч, викладач хімії і товарознавства в Полтавському комерційному училищі, губерньський комісар народної освіти на Полтавщині, директор гімназії, референт з культури української громади в Каліші (Польща). Автор праць «М. Міхновський : нарис суспільно-політичної біографії», «Микола Лисенко – батько української

музики», мемуарів «З минулого : від Гетьмана до Директорії : 1917-й рік на Полтавщині» (у 2 т.).

- 12.11 – **195 років** від дня народження **Михайла Єгоровича Ващенко-Захарченка** (1825–1912). Український математик, педагог, доктор чистої математики, вчитель математики Київського кадетського корпусу, професор Київського університету (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченко). Автор посібників з елементарної й аналітичної геометрії, вищої алгебри, праць із диференціального й інтегрального числення, з історії математики, перекладів підручника Д. Салмона «Трактат про конічні перетини», трактату Евкліда «Початки».

- 13.11 – **Міжнародний день сліпих.**

Засновано у 1984 р. Мета – привернення уваги широкої громадськості до тих, хто назавжди втратив зір і опинився у важкій життєвій ситуації.

– **275 років** від дня народження **Валентина Гаюї** (1745–1822).

Французький педагог, благодійник, перекладач, один з основоположників тифлопедагогіки (навчання сліпих), засновник першої школи для сліпих у Парижі та першого Інституту для сліпих у Росії (навчальний заклад типу інтернату), розробник рельєфно-

лінійного шрифту, географічних карт і рельєфних малюнків для сліпих на папері, дидактики і методики навчання сліпих дітей загальноосвітніх предметів і трудових навичкок, видавець перших книжок для сліпих. Автор праць «Нарис навчання сліпих», «Зародження, розвиток і сучасний стан освіти сліпих». За рішенням Всесвітньої організації охорони здоров'я день народження В. Гаюї відзначається як День сліпих.

– 170 років від дня народження Роберта Льюїса Стівенсона (1850–1894).

Англійський письменник шотландського походження, правник за фахом, один із засновників неоромантизму. Автор романів «Острів скарбів», «Чорна стріла», «Корабельна катастрофа», «Таємнича справа доктора Джекілла і містера Хайда», збірок оповідань «Клуб самогубців», «Діамант Раджі», «Нові арабські ночі», балад «Вересовий мед», «Різдво в море», мемуарів «Спогади про самого себе», історичного дослідження «Пентландське повстання».

– 145 років від дня народження Михайла Михайловича Мочульського (1875–1940).

Український літературознавець, критик, перекладач, юрист за фахом, дійсний член Наукового товариства імені Шевченка. Автор праць «До генези й пояснення «Інтродукції» до «Гайдамаків» Т. Шевченка», «Іван Франко»,

«Привілеї м. Миколаєва над Дністром», перекладів творів В. Стефаника польською мовою (збірка «Кленові листки»).

15.11 – **75 років** тому (1945) у м. Аугсбург (Німеччина) засновано Українську вільну академію наук (УВАН).

– **135 років** від дня народження **Матвія Івановича Яворського** (1885–1937).

Український педагог, історик, громадський і культурний діяч, доктор економічних, політичних та історичних наук, дійсний член Всеукраїнської й Білоруської академій наук, учасник Першої світової війни, Української революції 1917–1921 рр., викладач Інституту народної освіти в Харкові, голова Харківського наукового товариства. Автор підручників для шкіл та середніх навчальних закладів «Коротка історія України», «На історичному фронті. Т. 1», праці «Нарис історії України» (у 3 ч.) та ін.

– **90 років** від дня народження **Марти Теодозіївни Тарнавської** (справж. – Сеньківська; 1930).

Українська поетеса, перекладачка, літературознавець, бібліограф, член Української вільної академії наук у США. Автор збірок поезій «Хвалю ілюзію», «Землетрус», збірки новел «Самотнє місце під сонцем», «Ключі до царства», праці «Євгенія Ярошинська : життя і творчість», методичного

посібника для бібліотек «Українська бібліотека в Америці», упорядник покажчиків англomовної українiки.

16.11 – Міжнародний день толерантності.

– **20 років** тому (2000) Кабінет Міністрів ухвалив постанову «Про перехід загальноосвітніх навчальних закладів на новий зміст, структуру і 12-річний термін навчання».

19.11 – 145 років від дня народження Катрі Гриневичевої (справж. – Катерина Василівна Гриневич; 1875–1947).

Українська письменниця, вчителька, громадська діячка, голова Союзу українок Галичини й Волині, редактор дитячого журналу «Дзвінок». Автор збірок оповідань «Легенди й оповідання», «По дорозі в Сихем», «Непоборні», повістей «Шеломи в сонці», «Шестикрилець».

20.11 – Всесвітній день дитини.

– **1959** – Генеральною Асамблеєю ООН проголошено Декларацію прав дитини.

– **1989** – Генеральною Асамблеєю ООН схвалено Конвенцію про права дитини.

– **95 років від дня народження Михайла Васильовича Богдановича (1925–2006).**

Український педагог, кандидат педагогічних наук, учасник Другої світової війни, учитель математики середніх шкіл Сумщини, викладач

математики та методики викладання математики Глухівського педагогічного інституту (нині – Глухівський національний педагогічний університет імені О. Довженка), завідувач відділу НДІ педагогіки (нині – Інститут педагогіки НАПН України), один із засновників журналу «Початкова школа». Автор підручників і навчальних посібників із математики для початкових класів, методичних посібників для вчителів.

21.11 – День Гідності та Свободи.

– Міжнародний день філософії.

22.11 – **85 років** від дня народження **Романа Павловича Скульського (1935–2004)**.

Український педагог, кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент Академії педагогічних наук

України (нині – НАПН України), відмінник освіти України, директор Науково-методичного центру «Українська етнопедагогіка і народознавство» АПН України і Прикарпатського університету імені В. Стефаника (нині – НМЦ «Українська етнопедагогіка і народознавство» НАПН України і Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника). Автор наукових праць, навчальних і методичних посібників, зокрема, «Підготовка майбутніх вчителів до педагогічної діяльності», «Методика викладання народознавства в

школі», співавтор регіональної Концепції національного виховання дітей, молоді та юнацтва в умовах Прикарпаття.

23.11 – 170 років від дня народження Роберта Зейделя (1850–1933).

Швейцарський педагог, просвітител, публіцист, громадський діяч, вчитель початкових та середніх шкіл, викладач Цюрихського університету, професор Вищої технічної школи, член Національної ради Швейцарії, засновник журналу «Народне право», один із теоретиків трудової школи, ініціатор розробки соціальної педагогіки, прихильник ідей громадянського виховання та поєднання навчання з продуктивною працею як умови гармонійного розвитку молоді. Автор праць «Трудова школа як суспільна необхідність», «Школа майбутнього – робоча школа», «Освіта для Батьківщини або для людства?», «Демократія, наука і народна освіта» та ін.

– 160 років від дня народження Марії Костянтинівни Башкирцевої (1860–1884).

Українська і французька художниця, письменниця, майстер жанрового живопису. Автор мистецьких творів, зокрема, «За книгою», «Молода жінка з букетом бузку», «У студії Жульєна», «Мітинг», віршів, мистецтвознавчих статей, «Щоденника».

24.11 – 215 років від дня народження Олекс

Петровича Стороженка (1805–1874).

Український письменник, етнограф, художник, співробітник журналу «Основа», слідчий-криміналіст. Автор роману-хроніки «Брати-близнюки», повісті-поєми «Марко Проклятий», збірників «Оповідання з селянського побуту малоросіян», «Українські оповідання» (у 2 т.), п'єси «Гаркуша», казок та оповідань для дітей.

25.11 – 285 років від дня народження Григорія Вінцентія Пірамовича (справж. – Григор Пірумян; 1735–1801).

Польський священник, просвітитель, педагог, письменник, перекладач, професор філософії єзуїтського колегіуму у Львові, вихователь дітей з родини Потоцьких, секретар Національної комісії з питань освіти, один з укладачів закону про організацію освіти в Речі Посполитій. Автор праці «Обов'язки вчителя», редактор підручника з риторики, букваря для парафіяльних шкіл.

– 210 років від дня народження Миколи Івановича Пирогова (1810–1881).

Видатний хірург, анатом, педагог, громадський діяч, доктор медицини, професор, член-кореспондент Петербурзької академії наук, Медико-хірургічної академії, Німецької академії натуралістів «Леопольдіна», основоположник військово-польової хірургії, один із реформаторів системи освіти й засновників недільних шкіл та університету в

Одесі, попечитель Одеського й Київського навчальних округів. Автор першого атласу топографічної анатомії, праць із проблем медицини, педагогічних праць «Питання життя», «Школа і життя», «Університетське питання», «Про європейську освіту», проекту реформи школи, в якому заклав основи нової педагогічної системи.

– **95 років** від дня народження **Юрія Дмитровича Бедзика** (1925–2008).

Український письменник, журналіст, учасник Другої світової війни, заслужений працівник культури України, викладач Київського університету (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченко). Автор романів «Альма-матер», «Честь мені дорожча», «Блакить», «Чорний лабіринт», «Гіпсова лялька», повісті «Убити сенатора», п'єс «Лицарів не судять», «Чотири жінки біля ставу», «Врятуйте доктора Райча».

28.11 – **День пам'яті жертв голодоморів.**

– **Всеукраїнська акція «Засвіти свічку».**

– **140 років** від дня народження **Сергія Івановича Маслова** (ін. 29.11; 1880–1957).

Український літературознавець, книгознавець, педагог, доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент Академії наук УРСР (нині – Національна академія наук України), викладач Вищих жіночих курсів, польської жіночої

гімназії в Києві, завідувач кафедри Київського університету (нині – Київський національний університет імені Т. Шевченка), завідувач відділу стародруків Всенародної бібліотеки України (нині – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського). Автор досліджень з історії давньої української літератури, літератури XVI–XVIII ст., праць із палеографії, бібліографії й історії книгодрукування.

– 135 років від дня народження Івана Титовича Калиновича (1885–1927).

Український бібліограф, видавець, перекладач, громадський діяч, секретар бібліографічної комісії Наукового товариства Шевченка у Львові, організатор видавництва «Всесвітня бібліотека», укладач бібліографічних праць «Переклади з української мови», «Переклади з української літератури», «Поазбучний спис творів М. Яцкова». Автор віршів, статей, перекладів творів В. Короленка, С. Жеромського, Г. Манна.

– 130 років від дня народження Зінаїди Павлівни Тулуб (1890–1979).

Українська письменниця, літературознавець, перекладач, педагог, завідувач літературного відділу Всеукраїнського фотокіноуправління, викладач української мови в індустріальному інституті, шкільний бібліотекар. Автор історичних романів «Людолови» (у 2 т.), «В

степу безкраїм за Уралом» (про життя Т. Шевченка на засланні), книги спогадів «Моє життя», кіносценаріїв, п'єс.

30.11 – Міжнародний день захисту інформації.

– 185 років від дня народження **Марка Твена** (справж. – Семюель Ленгхорн Клеменс; 1835–1910).

Американський письменник, журналіст, видавець, громадський діяч, один із засновників критичного реалізму в літературі США. Автор творів «Пригоди Тома Соєра», «Пригоди Гекльберрі Фінна», «Принц і злидар», «Янкі з Коннектикуту при дворі короля Артура», «Простаки за кордоном, або шлях нових паломників», філософського трактату «Що таке людина?».

– 130 років від дня народження **Григорія Федоровича Гринька** (1890–1938).

Український державний, освітній і громадський діяч, педагог, теоретик й організатор системи народної освіти в Україні, перший народний комісар освіти УСРР, розробник системи народної освіти. Автор праць «Найближчі шляхи та цілі позашкільної освіти», «Соціальне виховання дітей», «Ударні питання професійної освіти» та ін.

– 105 років від дня народження **Андрія Євменовича Лисенка** (1915–1984).

Український перекладач, учасник Другої

світової війни, учитель, директор Будинку літераторів спілки письменників України. Автор перекладів творів болгарських, македонських та сербсько-хорватських письменників, зокрема романів «Прорив» Б. Чопича, «Ясени» С. Яневського, «Шлях до Софії» С. Дичева; лауреат міжнародної літературної премії «Золоте перо» (Югославія, 1972).

– **85 років** від дня народження **Дмитра Семеновича Чередниченка** (1935).

Український письменник, перекладач, педагог, журналіст, видавець, учитель середніх шкіл на Канівщині й Васильківщині, редактор газети «Жива вода», керівник літературного об'єднання «Радосинь». Автор українського букваря «Материнка», шкільних читанок «Ластівка», «Біла хата», «Писанка», «Зелена неділя», тритомної читанки-хрестоматії для дошкільнят «Український садочок» (у співавт.), збірок «Золоті струни», «Наші стежки додому», «Ластівки над Россю і над Німаном», перекладів білоруської, латиської, литовської, чеської поезій, досліджень про П. Чубинського, С. Васильченка, В. Сухомлинського.

ГРУДЕНЬ

– **175 років** від заснування (1845 – січень 1846) Кирило-Мефодіївського товариства (братства) – першої української таємної політичної організації, що спиралася на традиції визвольного й автономістського

руху. У діяльності братства відіграли провідну роль М. Костомаров, Т. Шевченко, В. Білозерський, М. Гулак, П. Куліш.

Основні програмні положення товариства викладено у «Книзі буття українського народу», «Статуті Слов'янського братства св. Кирила і Мефодія». У березні 1847 р. діяльність братства було викрито, а його членів заарештовано.

– **95 років** від заснування (1925) Державної центральної педагогічної бібліотеки у Львові на базі львівських гімназійних бібліотек, нині – Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека.

– **80 років** від утворення (1940) Центрального методичного кабінету в Ужгороді, який реформовано в лютому 1946 р. в Ужгородський обласний інститут удосконалення кваліфікації вчителів.

1.12 – 1991 – народ України вільним волевиявленням на Всенародному референдумі підтвердив Акт проголошення незалежності України.

– **90 років** від дня народження **Романа Миколайовича Федоріва** (1930–2001).

Український письменник, журналіст, видавець, громадський діяч, головний редактор журналу «Дзвін». Автор романів «Отчий світильник», «Жорна», «Кам'яне поле», «Єрусалим на горах» та ін., упорядник «Української народної енциклопедії»; лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка.

2.12 – 130 років від дня народження **Олександра**

Яковича Шумського (1890–1946).

Український політичний, державний і освітній діяч, член Української Центральної Ради, організатор освіти, народний комісар освіти УСРР, редактор журналів «Червоний шлях» та «Радянська освіта», ректор Ленінградського політехнічного інституту (нині – Санкт-Петербурзький політехнічний університет). Автор статей «На третьому фронті: до учительського з'їзду», «Політична ситуація в Східній Галичині».

3.12 – Міжнародний день людей з інвалідністю.

Встановлений резолюцією A/RES/47/3 Генеральної Асамблеї ООН 14 жовтня 1992 р. Мета – привернути увагу до успіхів в побудові інклюзивного середовища для інвалідів та усунення соціальної нерівності, виконання положень Конвенції про права інвалідів і роботи із залучення людей з інвалідністю в повсякденне життя суспільства.

– 195 років від дня народження Миколи Олексійовича Лавровського (1825–1899).

Український історик, філолог, педагог, дійсний член Імператорської академії наук, професор Харківського університету, директор Ніжинського історико-філологічного інституту, в. о. ректора Варшавського університету, попечитель Дерптського навчального округу (нині – м. Тарту, Естонія). Автор праць «Про давньоруські училища», «Пам'ятки

старовинного руського виховання», «Гімназія вищих наук князя Безбородька в Ніжині», «З початкової історії Харківського університету», «Василь Назарович Каразін і відкриття Харківського університету», «Спогад про Василя Назаровича Каразіна (1773–1873)».

4.12 – 225 років від дня народження Томаса Карлейля (1795–1881).

Англійський письменник, історик, філософ, соціолог, перекладач, ректор Единбурзького університету (Шотландія, Велика Британія), ініціатор створення Лондонської бібліотеки. Автор праць «Історія французької революції», «Герої і героїчне в історії», «Історія життя Фрідріха II Пруського», «Нібелунги», «Чартизм», «Тепер і колись», «Памфлети».

– 145 років від дня народження Райнера Марії Рільке (1875–1926).

Австрійський письменник, поет-символіст, творчість якого пов'язана з Україною (перебував в Україні, відвідав могилу Т. Шевченка). Автор поетичної збірки «Часослов» (описано київські враження), перекладу «Слово о полку Ігоревім», оповідань з українського побуту («Як старий Тимофій умирав співаючи» та «Пісня про Правду»), збірок «Книга годин», «Книга картин», «Нові вірші», «Дуїнянські елегії», «Сонет до Орфея», єдиного роману «Нотатки Мальте Лаурідса Брігте».

5.12 – **Міжнародний день волонтерів в ім'я економічного і соціального розвитку.**

– **160 років** від дня народження **Гуго Гаудига** (1860–1923).

Німецький педагог, реформатор освіти, професор, засновник педагогіки особистості, учитель і директор гімназій, керівник жіночої гімназії й учительської семінарії в Лейпцигу, прихильник реформи жіночої освіти в Німеччині. Автор праць «Система шкіл для дівчат», «Дидактичні прелюдії», «Школа на службі становлення особистості», «Вільна шкільна розумова праця в теорії та практиці», «Батьківський дім та школа як виховуючий тандем».

6.12 – **День Збройних Сил України.**

7.12 – **120 років** від дня народження **Катерини Василівни Білокур** (1900–1961).

Українська художниця, майстер декоративного живопису, народна художниця України. Автор пейзажів, натюрмортів, портретів, автопортретів, композицій «Квіти за тином», «Квіти в тумані», «Цар-колос», «Берізка», «Півонії», «Хліб», акварелей «Гай», «Напровесні», «Осінь».

9.12 – **130 років** від дня народження **Миколи Антоновича Плевака** (1890–1941).

Український літературознавець, бібліограф, директор гімназії імені Б. Грінченка в Харкові,

професор історії української літератури Кам'янець-Подільського університету, Харківського інституту народної освіти, керівник Кабінету бібліографії Інституту імені Т. Шевченка Академії наук УСРР у Харкові. Автор праць про творчість М. Шашкевича, Т. Шевченка, Б. Грінченка, Л. Глібова та інших українських письменників, упорядник «Хрестоматії з української літератури», «Хрестоматії нової української літератури» (у 2 т.).

10.12 – **День прав людини.**

14.12 – **180 років** від дня народження **Михайла Петровича Старицького** (1840–1904).

Український письменник, перекладач, театральний і культурно-громадський діяч, керівник та режисер першої української професійної театральної трупи. Автор драм «Не судилось», «Талант», «Ой, не ходи, Грицю...», «Маруся Богуславка», роману-трилогії «Богдан Хмельницький», романів «Молодість Мазепи», «Руїна», «Розбійник Кармелюк», лібрето опер М. В. Лисенка «Різдвяна ніч», «Тарас Бульба», інсценізації «За двома зайцями» (за п'єсою І. Нечуя-Левицького «На Кожум'яках»), перекладів «Гамлета» В. Шекспіра, казок Г. К. Андерсена, «Сербських народних дум і пісень».

18.12 – **85 років** від дня народження **Віктора Васильовича Скопенка** (1935–2010).

Український хімік, педагог, доктор хімічних наук, професор, академік НАН України, АПН України (нині – НАПН України), почесний доктор Ягеллонського (Польща) й Братиславського (Словаччина) університетів, Герой України (1999), заслужений діяч науки і техніки України, ректор Київського національного університету імені Т. Шевченка (1985–2008). Автор наукових статей, монографій, підручників ; лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки (двічі).

19.12 – 190 років від дня народження Данила Лукича Мордовця (справж. – Мордовцев; 1830–1905).

Український письменник, історик, публіцист, організатор Шевченківських вечорів 1880–1904 рр. у Петербурзі, перший голова Благодійного товариства для видання загальнокорисних і дешевих книжок. Автор історичних романів «Дванадцятий рік», «Цар і гетьман», «Сагайдачний», праць «Пугачовщина», «Гайдамаччина», «Напередодні волі», статті-рецензії на «Кобзар» Шевченка, спогадів «З минулого та пережитого», «Про незабутнє».

– 100 років від дня народження Миколи Даниловича Руденка (1920–2004).

Український письменник, філософ, учасник Другої світової війни, співзасновник і голова Української Гельсінської групи, редактор

журналу «Дніпро». Автор праць «Економічні монологи», «Енергія прогресу», романів «Формула Сонця», «Вітер в обличчя», «Остання шабля», «Орлова балка», поеми «Хрест», збірки поезій «За ґратами» та ін.; лауреат Державної премії України імені Т. Шевченка.

21.12 – 110 років від дня народження Івана Дмитровича Боднарчука (1910–1990).

Український педагог, письменник, громадський діяч, учитель української мови та літератури в школі с. Шешори на Івано-Франківщині, директор української школи імені М. Грушевського в Торонто, укладач та видавець читанок для шкіл «Ластівка», «Ромашка», «Соняшник», «Ватра», збірників диктантів. Автор оповідань, новел, повістей для дітей і молоді; нагороджений Шевченківською медаллю Комітету українців Канади.

23.12 – 230 років від дня народження Жана Франсуа Шампольйона (1790–1832).

Французький історик, лінгвіст, засновник єгиптології як науки, дійсний член Академії Дофіне, член Французького географічного товариства, дійсний член Академії написів і красного письменства, професор Гренобльського університету, професор єгипетської історії і археології в Колеж де Франс, завідувач кафедри історії та географії

Королівського коледжу Гренобля, хранитель Гренобльської муніципальної бібліотеки, організатор першого музею єгипетських старожитностей. Автор праць «Єгипет за фараонів» (у 2 т.), «Єгипетська граматики», «Словник ієрогліфічного письма», «Пам'ятники Єгипту і Нумібії» (у 4 т.).

24.12 – День працівників архівних установ.

25.12 – Різдво Христове.

– **125 років** від дня народження **Григорія Гурійовича Верьовки** (1895–1964).

Український композитор, хоровий диригент, педагог, народний артист України, викладач київських музичних навчальних закладів, професор Київської консерваторії (нині – Національна музична академія України імені П. Чайковського), організатор, художній керівник і хоровий диригент Державного українського народного хору (нині – Національний заслужений академічний народний хор України імені Г. Верьовки). Автор пісень, інструментальних композицій, обробок українських народних пісень, хорових творів, кантат; лауреат Державних премій.

26.12 – **780 років** від заснування (1240) Сієнського університету (Італія), який є одним із найстаріших університетів Італії. Університет складається з 9 факультетів, входить до науково-освітньої мережі Коїмбрської групи.

- 28– – **95 років** тому (1925) у Києві відбулася
- 31.12 Перша Всеукраїнська конференція наукових бібліотек, на якій удосконалено типологію бібліотек України, їх структурування, визначено цілі й завдання.
- 30.12 – **155 років** від дня народження **Джозефа Редьярда Кіплінга** (1865–1936).
Англійський письменник, журналіст. Автор романів «Світло згасає», «Кім», повісті «Відважні моряки», поетичних збірок «П'ять націй», «Пісні казарми», «Сім морів», збірок «Казки просто так», «Пак з Горбів», «Нагороди та Феї», «Книга джунглів» («Мауглі»), подорожніх нотаток «Від моря до моря», праць «Історія Англії», «Ірландські гвардійці під час Великої війни»; лауреат Нобелівської премії (1907).
- 31.12 – **90 років** тому (1930) у Празі за ініціативи викладачів Українського високого педагогічного інституту імені М. Драгоманова під головуванням С. Сірополка засновано Українське педагогічне товариство.
- **15 років** тому (2005) ухвалено Постанову Кабінету Міністрів України «Про невідкладні заходи щодо запровадження зовнішнього незалежного оцінювання та моніторингу якості освіти».
- **175 років** від дня народження **Сильвестра Теодоровича Лепкого** (1845–1901).

Український письменник, церковний і громадсько-культурний діяч, батько Богдана й Левка Лепких, священник у селах Львівщини й Тернопільщини, співзасновник у селах Тернопільщини читалень «Просвіти», редактор брошурок-метеликів «Одnodнiвka бережанська». Автор збірки поезій «Книжка горя», оповідання «Горить», праць «Театр і народ: розвідка», «Історія читальні в Жукові», статей із філософії, літературознавства, соціології, економіки, укладач шкільних підручників і букваря, співукладач збірки «Поезії Тараса Шевченка».

III. НАУКОВЦІ НАПН УКРАЇНИ – ЮВІЛЯРИ 2020 Р.

СІЧЕНЬ

- 1.01 ♦ **70 років** від дня народження **Миколи Єгоровича Скиби** (1950).

Доктор технічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений працівник народної освіти УРСР, відмінник освіти України, фахівець у галузі професійної педагогіки, організації освіти, з проблем моніторингу якості навчально-виховного процесу у вищій школі, ректор Хмельницького національного університету.

- 3.01 ♦ **50 років** від дня народження **Світлани Андріївни Калашнікової** (1970).

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Інститут вищої освіти НАПН України.

- 19.01 ♦ **85 років** від дня народження **Едуарда Станіславовича Вільчковського** (1935).

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, відмінник народної освіти УРСР, фахівець у галузі фізичного виховання дітей дошкільного та шкільного віку, підготовки спеціалістів із фізичного виховання й спорту, професор Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (Луцьк).

- ♦ **75 років** від дня народження **Іоланти Вільш**

(1945).

Доктор педагогічних наук, професор, іноземний член НАПН України, фахівець у галузі теорії та методики професійного навчання, співредактор українсько-польського журналу «Професійна освіта: педагогіка і психологія», учасник науково-практичних конференцій в Україні, професор Вищої педагогічної школи м. Ченстохова (Польща).

24.01 ♦ 75 років від дня народження Михайла Филимоновича Степка (1945).

Кандидат фізико-математичних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений працівник освіти України, фахівець у галузі управління вищою освітою та освітніх технологій, один із розробників основних нормативно-правових документів та низки державних програм розвитку вищої освіти.

30.01 ♦ 70 років від дня народження Михайла Захаровича Згуровського (1950).

Доктор технічних наук, професор, дійсний член НАН України й НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, почесний член Інституту інженерів-електриків та електронників (США), голова Асоціації ректорів вищих технічних навчальних закладів України, фахівець у галузі математики та кібернетики, педагогіки вищої школи, ректор Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут».

ЛЮТИЙ

1.02 ♦ **75 років** від дня народження **Валерія Юхимовича Бикова** (1945).

Доктор технічних наук, професор, дійсний член НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, відмінник народної освіти УРСР, фахівець у галузі інформатизації освіти, моделювання, аналізу й управління соціально-економічними об'єктами та процесами, створення автоматизованих систем управління освітою, директор Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України.

18.02 ♦ **70 років** від дня народження **Раїси Юрївни Мартинової** (1950).

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, фахівець у галузі методики навчання іноземних мов, завідувач кафедри іноземних мов гуманітарних факультетів Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (Одеса).

БЕРЕЗЕНЬ

♦ **55 років** від дня народження **Катерини Олександрівни Журби** (1965).

Доктор педагогічних наук, старший науковий співробітник, провідний науковий співробітник

лабораторії громадянського та морального виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

13.03 ♦ 70 років від дня народження Світлани Володимирівни Коновець (1950).

Доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії громадянського та морального виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

14.03 ♦ 80 років від дня народження Віктора Миколайовича Синьова (1940).

Доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, заслужений юрист України, професор НАВС України, фахівець у галузі корекційної педагогіки, юридичної психології та педагогіки, з проблем розвитку, навчання та виховання дітей і дорослих із порушенням інтелекту та вадами соціальної поведінки, директор Інституту корекційної педагогіки та психології Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

16.03 ♦ 70 років від дня народження Олександра Івановича Ляшенка (1950).

Доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, відмінник освіти України, фахівець у галузі дидактики й методики навчання фізики, з питань педагогічного оцінювання та моніторингу якості освіти, академік-секретар Відділення

загальної середньої освіти НАПН України.

- 22.03 ♦ **60 років** від дня народження **Андрія Васильовича Селецького** (1960).

Кандидат історичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського НАПН України.

- 26.03 ♦ **50 років** від дня народження **Бойчука Юрія Дмитровича** (1970).

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, проректор з наукової роботи Харківського національного університету імені Г.С. Сковороди.

КВІТЕНЬ

- 2.04 ♦ **80 років** від дня народження **Олексієнка Бориса Миколайовича** (1940).

Доктор військових наук, професор, член-кореспондент НАПН України, радник Голови Державної прикордонної служби України.

ТРАВЕНЬ

- 17.05 ♦ **70 років** від дня народження **Володимира Іларіоновича Лугового** (1950).

Доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, заслужений працівник освіти України, відмінник освіти України, член Української академії наук з державного

управління, Академії педагогічних і соціальних наук (Росія), державний службовець першого рангу, фахівець у галузі педагогіки, вищої освіти, державного управління, управління освітою, перший віце-президент НАПН України.

25.05 ♦ 70 років від дня народження Петра Юрійовича Сауха (1950).

Доктор філософських наук, професор, дійсний член НАПН України, академік-секретар Відділення вищої освіти НАПН України.

ЧЕРВЕНЬ

2.06 ♦ 70 років від дня народження Олени Михайлівни Докукіної (1950).

Кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, учений секретар Інституту проблем виховання НАПН України.

12.06 ♦ 65 років від дня народження Валерія Віталійовича Мачуського (1955).

Кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, докторант Інституту проблем виховання НАПН України.

ЛИПЕНЬ

9.07 ♦ 65 років від дня народження Любові Володимирівни Григоровської (1955).

Кандидат педагогічних наук, доцент, учений секретар Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

17.07 ♦ **65 років** від дня народження **Валерія Олександровича Киричука** (1955).

Кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології управління Центрального інституту післядипломної педагогічної освіти Університету менеджменту освіти НАПН України.

17.07 ♦ **50 років** від дня народження **Ірини Михайлівни Шоробури** (1970).

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії.

23.07 ♦ **75 років** від дня народження **Юрія Ярославовича Бобало** (1945).

Доктор технічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, ректор Національного університету «Львівська політехніка».

27.07 ♦ **70 років** від дня народження **Анатолія Антоновича Мазаракі** (1950).

Доктор економічних наук, професор, дійсний член НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, фахівець у галузі економічної освіти й виховання, економічної теорії, голова ради з питань вищої освіти МОН України, науково-методичної комісії з менеджменту, член Атестаційної колегії МОН України, ректор Київського національного торговельно-економічного університету.

28.07 ♦ **80 років** від дня народження **Галини Павлівни Шевченко** (1940).

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, фахівець у галузі теорії естетичного виховання учнівської й студентської молоді, завідувач кафедри педагогіки Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (Луганськ).

СЕРПЕНЬ

6.08 ♦ **85 років** від дня народження **Елеонори Львівни Носенко** (1935).

Доктор психологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений працівник народної освіти УРСР, фахівець у галузі психолінгвістики, загальної й педагогічної психології, з питань емоційних станів людини, психології пізнання; професор кафедри педагогічної та вікової психології Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

14.08 ♦ **60 років** від дня народження **Ігоря Ярославовича Коцана** (1960).

Доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, професор кафедри фізіології людини і тварин Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

ВЕРЕСЕНЬ

- 10.09 ♦ **55 років** від дня народження **Світлани Олексіївни Скворцової** (1965).

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, завідувач кафедри математики та методики її навчання Південноукраїнського державного педагогічного університету ім. К.Д.Ушинського.

- 21.09 ♦ **55 років** від дня народження **Лариси Дмитрівни Березівської** (1965).

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського НАПН України.

- 22.09 ♦ **70 років** від дня народження **Ольги Григорівни Ярошенко** (1950).

Доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, заслужений працівник народної освіти УРСР, відмінник освіти України, фахівець у галузі дидактики й методики навчання хімії, з проблем групової навчальної діяльності школярів (на матеріалі вивчення хімії), професор кафедри теорії та методики навчання природничо-географічних дисциплін Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

ЖОВТЕНЬ

- 9.10 ♦ **80 років** від дня народження **Івана**

Дмитровича Беха (1940).

Доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, відмінник освіти України, фахівець із проблем психолого-педагогічного розвитку особистості, теорії та методики виховання, директор Інституту проблем виховання НАПН України.

11.10 ♦ **55 років** від дня народження **Олега Леонідовича Моріна (1965).**

Кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач лабораторії трудового виховання Інституту проблем виховання НАПН України.

21.10 ♦ **55 років** від дня народження **Олега Михайловича Спіріна (1965).**

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, проректор з наукової роботи та цифровізації Державного закладу вищої освіти «Університет менеджменту освіти» НАПН України.

ЛИСТОПАД

3.11 ♦ **80 років** від дня народження **Василя Павловича Пішака (1940).**

Доктор медичних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений працівник народної освіти УРСР, лауреат Державної премії в галузі науки і техніки та премії

імені О. О. Богомольця НАН України, фахівець у галузі медичної біології, фізіології та патофізіології, підготовки медичних кадрів, завідувач кафедри медичної біології, генетики та фармацевтичної ботаніки Буковинського державного медичного університету (Чернівці).

21.11 ♦ 65 років від дня народження Василя Олексійовича Балуха (1955).

Доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, заслужений працівник освіти України, відмінник освіти України, фахівець із античної та середньовічної історії, богословської та релігієзнавчої думки, з проблем філософії освіти, педагогіки й виховання, декан філософсько-теологічного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

29.11 ♦ 70 років від дня народження Володимира Григоровича Бутенка (1950).

Доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, фахівець у галузі теорії та методики художньо-естетичної освіти й виховання учнівської та студентської молоді, головний редактор збірника наукових праць «Актуальні проблеми державного управління і психології», завідувач кафедри педагогіки і психології Херсонського національного технічного університету (ХНТУ).

ГРУДЕНЬ

19.12 ♦ **70 років** від дня народження **Георгія Георгійовича Філіпчука** (1950).

Доктор педагогічних наук, професор, дійсний член НАПН України, заслужений діяч науки і техніки України, відмінник народної освіти УРСР, фахівець у галузі виховання, професійної педагогіки, екологічної освіти, розвитку шкільництва в умовах багатонаціонального регіону, голова редакційної ради екологічної газети «Екотиждень».

29.12 ♦ **70 років** від дня народження **Тетяни Михайлівни Титаренко** (1950).

Доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України, заслужений працівник освіти України, фахівець у галузі соціальної психології, психології особистості, вікової, педагогічної й консультативної психології, завідувач лабораторії соціальної психології особистості Інституту соціальної та політичної психології НАПН України.

Список скорочень

АМ – Академія мистецтв
АМН – Академія медичних наук
АН – Академія наук
АПН – Академія педагогічних наук
ВАПЛІТЕ – Вільна академія пролетарської літератури
ВНЗ – вищий навчальний заклад
ВУАН – Всеукраїнська академія наук
ВУС – Всеукраїнська учительська спілка
ВУСПП – Всеукраїнська спілка пролетарських письменників
ВУЦВК – Всеукраїнський центральний виконавчий комітет
ДВНЗ – державний вищий навчальний заклад
ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського – Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В. О. Сухомлинського
ЗОШ – загальноосвітня школа
ЗУНР – Західноукраїнська Народна Республіка
ІПО – Інститут післядипломної освіти
МБО – Міжнародне бюро освіти
МОН – Міністерство освіти і науки
МПА – Міжнародна педагогічна академія
НАВС – Національна академія внутрішніх справ
НАН – Національна академія наук
НАПН – Національна академія педагогічних наук
НБУ – Національна бібліотека України
НДІ – науково-дослідний інститут
НДП – науково-дослідний інститут педагогіки
НКО – Національний комісаріат освіти

НТШ – Наукове товариство імені Шевченка
ООН – Організація Об'єднаних Націй
ОУН – Організація українських націоналістів
ПТО – професійно-технічна освіта
ПТУ – професійно-технічне училище
РАО – Російська академія освіти
РНК – Рада Народних Комісарів
СПУ – Спілка письменників України
СРСР – Союз Радянських Соціалістичних Республік
США – Сполучені Штати Америки
УАН – Українська академія наук
УБА – Українська бібліотечна асоціація
УВАН – Українська вільна академія наук
УМО – Університет менеджменту освіти
УНДІП – Український науково-дослідний інститут педагогіки
УНР – Українська Народна Республіка
УПА – Українська повстанська армія
УРСР – Українська Радянська Соціалістична Республіка
УСРР – Українська Соціалістична Радянська Республіка
УЦР – Українська Центральна Рада
ХІНО – Харківський інститут народної освіти
ЦБС – Центральна бібліотечна система
ЦВК – Центральний виконавчий комітет
ЦППО – Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти

Іменний покажчик

- Авенаріус М. П. –
19.09.1835
Адлер Альфред –
7.02.1870
Ампер Андре –
22.01.1775
Ананьїн С. А. – 1875
Анастасевич В. Г. –
11.03.1775
Андерсен Ганс Х. –
2.04.1805
Андрієвський В. Н.
11.11.1885
Андрієвський О. О. –
28.03.1845
Аполлінер Гійом –
26.08.1880
Аргайл Майкл –
11.08.1925

Баженов М. М. –
18.10.1885
Балан Теодор –
20.07.1885
Балей С. В. – 4.02.1885
Балицький Юліан – 1885
Балух В. О. – [21.11.1955]

Баранович Лука –
бл. 1620
Барвінський В. Г. –
25.02.1850
Барвінський В. О. –
9.11.1885
Башкирцева М. К. –
23.11.1860
Бедзик Ю. Д. – 25.11.1925
Беєр Йоганн – 31.10.1835
Безу Етьєн – 31.03.1730
Березівська Л. Д. –
[21.09.1965]
Беринда Памво – бл. 1560
Бернштейн С. Н. –
5.03.1880
Берон Пьотр – 1795
Бех І. Д. – [9.10.1940]
Белий Андрій –
26.10.1880
Биков В. Ю. – [1.02.1945]
Биковський Л. Ю. –
23.04.1895
Бідняк М. П. – 1.02.1930
Білоконський І. П. –
6.06.1855
Білокур К. В. – 7.12.1900
Білоус Д. Г. – 24.04.1920

Біляєв О. М. – 27.02.1925

Бобало Ю. Я. –

[23.07.1945]

Бобрик І. І. – 6.10.1925

Богданович М. В. –

20.11.1925

Боднарчук І. Д. –

21.12.1910

Бодуен де Куртене Ян –

13.03.1845

Бойчук Ю. Д. –

[26.03.1970]

Боплан де Левассер

Гійом – 1600

Бор Нільс – 7.10.1885

Боровик В. Н. –

14.03.1925

Бредбері Рей – 22.08.1920

Бречкевич М. В. –

4.06.1870

Бунін І. О. – 22.10.1870

Бутенко В. Г. –

[29.11.1950]

Вавричин М. Г. –

20.03.1935

Вальо М. А. – 16.06.1925

Вашенко-Захарченко

М. Є. – 12.11.1825

Вейерштрасс Карл –

31.10.1815

Величко С. В. – 1670

Вербицький М. М. –

4.03.1815

Вертхеймер Макс –

15.04.1880

Верховинець В. М. –

5.01.1880

Верьовка Г. Г. –

25.12.1895

Вилегжаніна Т. І. –

16.06.1950

Винниченко В. К. –

26.07.1880

Вишенський Іван –

бл. 1550

Вієт Франсуа – 1540

Вільчковський Е. С. –

[19.01.1935]

Вільш Іоланта –

[19.01.1945]

Водовозов В. І. –

9.10.1825

Волков Р. М. – 13.10.1885

Володимирський А. В. –

16.04.1875

Волошина Н. Й. –

2.01.1940

Вольта Алессандро –
18.02.1745
Вороньківський І. О. –
1875
Всехсвятський С. К. –
20.06.1905

Гарайда І. А. – 29.01.1905
Гаудиг Гуго – 5.12.1860
Гаюї Валентин –
13.11.1745
Гегель Георг – 27.08.1770
Гельвецій Клод –
31.01.1715
Гендрихівська А. І. – 1885
Гончарук Є. Г. –
7.01.1930
Горбатий П. А. –
6.11.1890
Гордасевич Г. Л. –
31.03.1935
Гордієвський М. І. –
5.06.1885
Григорович В. І. –
12.05.1815
Григоровська Л. В. –
[09.07.1955]
Гриневичева Катря –
19.11.1875

Гриненко Г. О. –
10.01.1925
Гринько Г. Ф. –
30.11.1890
Грицай М. С. – 16.09.1925
Грицак Є. М. – 5.01.1890
Грищенко М. М. –
27.09.1900
Гук Роберт – 18.07.1635
Гулак-Артемовський
П. П. 27.01.1790
Гулевичівна Є. В.
(Галшка) – 1575 (ін. 1577)
Гутенберг Йоганн –
(народ. між 1397 та 1400
рр.)

Галятовський Іоанникій –
бл. 1620
Гарден Артур –
12.10.1865
Гізель Інокентій –
бл. 1600
Грімм Якоб – 4.01.1785
Грін О. С. – 23.08.1880
Гурліт Людвіг –
31.05.1855

Даденков М. Ф. –
15.04.1885

Данте Аліґ'єрі – травень
1265

Дарманський М. М. –
1.04.1945

Даррелл Джеральд –
7.01.1925

Делез Ж. – 18.01.1925

Демокрит – 460 до н.е.

Дефо Даніель – бл. 1660

Дістервеґ Фрідріх –
29.10.1790

Доукіна О. М. –
[2.06.1950]

Дрогобич Юрій (Юрій
Михайлович Донат-
Котермак) – бл. 1450

Дубровіна Л. А. –
30.09.1950

Евклід – бл. 325 р. до н. е.
Елькін Д. Г. – 31.10.1895
Естковський Еварист –
26.10.1820

Єрмаков В. П. –
11.03.1845

Єрошенко В. Я. –
12.01.1890

Єфименко П. С. – 1835

Жлуктенко Ю. О.
31.08.1915

Жоліо-Кюрі Фредерік –
19.03.1900

Журба К. О. – [5.03.1965]

Забаштанський В. О. –
5.10.1940

Закревський М. В. –
21.06.1805

Запорожець О. В. –
12.09.1905

Згуровський М. З. –
[30.01.1950]

Зейдель Роберт –
23.11.1850

Зеров Д. К. – 20.09.1895

Зеров М. К. – 26.04.1890

Зизаній С. І. – бл. 1570

Золотоверхий І. Д. –
27.09.1905

Золя Еміль – 2.04.1840

Зубрицький Д. –
20.06.1895

Зюферн Йоганн –
3.01.1775

Ібн Сіна (Авіценна) – 980
Ісікава Такубоку –
28.10.1885

Йогансен Майк (Йогансен
Михайло ГERVасійович) –
28.10.1895

Калашнікова С. А. –
[3.01.1970]
Калинович І. Т. –
28.11.1885
Карбулицький І. І. –
17.05.1880
Карлейль Томас –
4.12.1795
Карпенко-Карий І. К. –
29.09.1845
Кашенко М. Ф. –
7.05.1855
Квітка К. В. – 4.02.1880
Кипріян (митрополит
Київський) – бл. 1330
Кирило Туровський –
1130
Киричук В. О. –
[17.07.1955]
Кирпичов В. Л. –
8.10.1845
Кіплінг Джозеф –
30.12.1865
Кліффорд Вільям –
4.05.1845

Кобринська Н. І. –
8.06.1855
Ковалевська С. В. –
15.01.1850
Кондильяк Етьєн Боно
де – 1715
Коновець С. В. –
[13.03.1950]
Коперницький І. С. –
17.04.1825
Копиленко О. І. –
1.08.1900
Копистенський Захарія –
бл. 1585
Кордт В. О. – 19.02.1860
Коренець Д. В. –
3.04.1875
Корнієнко А. П. –
10.09.1935
Косов С. А. (Сильвестр) –
бл. 1600
Костенко Л. В. –
19.03.1930
Кот Станіслав –
22.10.1885
Коубек Ян – 4.06.1805
Коховський В. П. –
14.03.1835
Коцан І. Я. – [14.08.1960]
Коцюба М. – 1885

Кошиць О. А. –	Левицький І. О. –
12.09.1875	18.01.1850
Кравченко Уляна –	Левін Курт – 9.09.1890
18.04.1860	Леонтович П. І. –
Красіцький І. – 3.02.1735	9.03.1825
Кропивницький М. Л. –	Лепелетьє Луї –
22.05.1840	29.05.1760
Кубійович В. М. –	Лепкий С. Т. – 31.12.1845
23.09.1900	Липа І. Л. – 24.02.1865
Кукольник В. Г. –	Липа Ю. І. – 18.05.1900
30.01.1765	Лисенко А. Є. –
Кульженко В. С. –	30.11.1915
11.02.1865	Лозинський М. М. –
Кульчицький О. Ю. –	30.07.1880
8.02.1895	Лотоцький О. Г. –
Купрін О. І. – 7.09.1870	21.03.1870
Курило О. Б. – 19.10.1890	Лубенець Т. Г. –
Кушнарєнко Н. М. –	21.02.1855
21.10.1950	Луговий В. І. –
Кушнерик Ф. Д. –	[17.05.1950]
19.09.1875	Луценко І. А. – 17.05.1915
Лаврінєнко Ю. А. –	Льюїс Гаррі С. –
3.05.1905	7.02.1885
Лавровський М. О. –	Ляшенко О. І. –
3.12.1825	[16.03.1950]
Лазорський М. П. –	Мазаракі А. А. –
27.10.1890	[27.07.1950]
Ле І. Л. – 22.03.1895	Максим Грек – 1470

Максимович Ігнатій –
бл. 1725
Манн Томас – 6.06.1875
Маркевич А. І –
11.04.1855
Мartiнова Р. Ю. –
[18.02.1950]
Маруся Чурай – 1625
Матвіїшин В. Г. –
23.07.1935
Маслов В. І. – 2.01.1885
Маслов С. І. – 29.11.1880
Мачуський В. В. –
[12.06.1955]
Мединський Є. М. –
11.03.1885
Мельник О. В. –
[8.05.1965]
Мережковський Д. С. –
14.08.1865
Мефодій Солунський
(Моравський) – бл. 815
Мечников І. І. –
15.05.1845
Мисник П. Д. –
22.03.1915
Міхненко Г. К. –
7.08.1910
Монтессорі Марія –
3.08.1870

Мопассан Гі де –
5.08.1850
Мордовець Д. Л. –
9.12.1830
Моріак Франсуа –
11.10.1885
Морін О. Л. –
[11.10.1965]
Мороз О. Г. – 14.01.1940
Моруа Андре –
26.07.1885
Мочульський М. М. –
13.09.1875
Музиченко О. Ф. –
21.08.1875
Мурашко О. О. –
7.09.1875

Наріжний В. Т. – 1780
Немировський Є. Л. –
21.04.1925
Нестайко В. З. –
30.01.1930
Нестор Літописець – бл.
1055
Нечаєв О. П. – 5.11.1870
Нитченко Д. В. –
21.02.1905
Нідерле Любор. –
20.09.1865

Ніковський А. В. –
14.10.1885

Носенко Е. Л. –
[6.08.1935]

Озаркевич І. – 1795

Окуневська-
Морачевська С. –
12.05.1865

Олексієнко Б. М. –
[2.04.1940]

Олійник Б. І. – 22.10.1935

Олійник С. Д. –
18.07.1930

Онацький Н. Х. –
9.01.1875

Орлай І. С. – 1770
Осиповський Т. Ф. –
2.02.1765

Осьмачка Т. С. –
16.05.1895

Охорович Ю. –
23.02.1850

Палладін О. В. –
10.09.1885

Партицький О. Й. – 1840

Пастернак Б. Л. –
10.02.1890

Патон Є. О. – 4.03.1870

Паульсон Й. І. –
16.08.1825

Петров М. І. – 12.04.1840

Пирогов М. І. –
25.11.1810

Пірамович Гжегож –
25.11.1735

Пішак В. П. – [3.11.1940]

Плевако М. А. – 9.12.1890

Плутарх – бл. 45

Подолінський С. А. –
31.07.1850

Полетика Г. А. – 1725

Постернак С. П. –
27.04.1885

Потебня О. О. –
22.09.1835

Птолемей Клавдій –
бл. 100

Пулюй І. П. – 2.02.1845

Райніс Ян – 11.09.1865

Рау Н. О. – 5.06.1870

Рентген Вільгельм К. –
27.03.1845

Реформатський С. М. –
1.04.1860

Рибніков М. О. –
29.10.1880

Рильський М. Т. –
19.03.1895
Рільке Райнер Марія –
4.12.1875
Розвадовський В. К. –
24.09.1875
Руберовський М. О. –
25.07.1845
Руденко М. Д. –
19.12.1920
Рудченко І. Я. – 2.09.1845
Русин Павло – бл. 1470
Ряппо Я. П. – 11.04.1880

Савицький О. М. – 1845
Сазоненко Г. С. –
17.03.1945
Самокиш М. С. –
25.10.1860
Самчук У. О. – 20.02.1905
Сартр Жан-Поль –
21.06.1905
Саух П. Ю. – [25.05.1950]
Свідзинський В. Ю. –
9.10.1885
Селецький А. В. –
[22.03.1960]
Семенов Д. Д. – 3.01.1835
Сендульський А. –
17.10.1830

Сен-Сімон Клод –
17.10.1760
Сент-Екзюпері Антуан де
29.06.1900
Сенченко М. І. –
1.05.1945
Сетон-Томпсон Ернест –
14.08.1860
Сидоренко М. М. –
23.03.1950
Симоненко В. А. –
8.01.1935
Синиця І. О. – 6.08.1910
Синьов В. М. –
[14.03.1940]
Сиротенко А. Й. –
1.05.1935
Сімович В. І. – 9.03.1880
Скворцова С. О. –
[10.09.1965]
Скиба М. Є. – [1.01.1950]
Скопенко В. В. –
18.12.1935
Скульський Р. П. –
22.11.1935
Сластіон О. Г. –
14.01.1855
Слуцький Є. Є. –
19.04.1880
Смолич Ю. К. – 7.07.1900

Соботович Є. Ф. –
30.03.1935
Спенсер Герберт –
27.04.1820
Сперанський О. В. –
25.07.1865
Спірін О. М. –
[21.10.1965]
Старицький М. П. –
14.12.1840
Степко М. Ф. –
[24.01.1945]
Стівенсон Роберт –
13.11.1850
Стороженко О. П. –
24.11.1805
Ступарик Б. М. –
7.03.1940
Сухомлинський В. О. –
28.09.1918
Тарнавська М. Т. –
15.11.1930
Тарновський В. В. –
26.06.1810
Твен Марк – 30.11.1835
Тейлор Брук – 18.08.1685
Тельнюк С. В. –
26.04.1935
Титаренко Т. М. –
[29.12.1950]

Тома Аквінський – 1225
Томашевський Тадеуш –
12.07.1910
Томашівський С. Ф. –
9.01.1875
Тронько П. Т. –
12.07.1915
Туган-Барановський М. І.
20.01.1865
Тулуб З. П. – 28.11.1890
Тхоржевський Д. О. –
18.06.1930
Тютюнник Григорій М. –
23.04.1920

Фабріціус В. І. –
15.07.1845
Фалес Мілетський –
640 р. до н.е.
Федоренко П. К. –
30.10.1880
Федорів Р. М. – 1.12.1930
Федоров Іван – бл. 1510
Філіпчук Г. Г. –
[19.12.1950]
Франко З. Т. – 31.10.1925

Харкевич Е. – 23.02.1855
Хвойка В. В. – 21.02.1850

Хлебников В. В. –
9.11.1885
Хорні Карен – 16.09.1885

Цвелих Т. І. – 24.04.1910

Чайковський П. І. –
7.05.1840
Чапек Карел – 9.01.1890
Чацький Тадеуш –
28.08.1765
Чепіга (Зеленкевич) Я. Ф.
– 12.05.1875
Чередниченко Д. С. –
30.11.1935

Шампольон Жан –
23.12.1790
Шафарик Йозеф –
13.05.1795
Шашло Т. М. – 21.02.1915
Шведов Ф. Н. –
26.02.1840
Швейцер А. – 14.01.1875
Шевченко Г. П. –
[28.07.1940]
Шевченко Т. Г. –
9.03.1814
Шейковський К. В. – 1835

Шепотько В. П. –
3.09.1935
Шептицький А. –
29.07.1865
Шнайдер Антоній –
12.06.1825
Шовкун В. Й. –
14.03.1940
Шоробура І. М. –
[17.07.1970]
Шталь Георг – 21.10.1660
Шумський О. Я. –
2.12.1890

Щепкін П. В. –
29.06.1865
Щербина В. І. –
28.05.1850

Юнг Карл – 26.07.1875

Яворницький Д. І. –
6.11.1855
Яворський М. І. –
15.11.1885
Якимович Т. К. –
20.09.1905
Ян В. Г. – 4.01.1875
Ярошенко О. Г. –
[22.09.1950]

